

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА

БАНКА ПОСЛОВНОГ СВИЈЕТА

Будва 086 - 451 - 471
Подгорица 081 - 234 - 380
Бар 085 - 313 - 893

Приморске новине

ИЗЛАЗИ МЈЕСЕЧНО • ГОДИНА XXXI • БРОЈ 486. • БУДВА, 31. МАЈА 2003. ГОДИНЕ • ЦИЈЕНА 0,50 Е

У ЖИЖИ

ШТРАЈК ГЛАЉУ ПОМОРАЦА ЈУГООЦЕАНИЈЕ

ГЛАДОВАЊЕМ ДО ЗАРАЂЕНОГ ХЉЕБА

Пажња јавности више од пола мјесеца усредсређена је на штрајк глађу 50 помораца которске Југооцеаније који су 12. маја кренули у одлучујућу борбу како би наплатили 360.000 евра, тешко зарађених на бродовима ове компаније. Окупљени у свечаној сали некадашњег поморског гиганта, поморци и неки радници копнених служби, међу којима и неколико жена, изабрали су тежак и по здравље опасан пут да би дошли до оног што су тешком муком зарадили.

- Пловио сам преко двадесет година, на броду доживио и тешку повреду. Једва сам преживио и као инвалид, ето, сада на овај начин морам да се изборим за исплату зарађеног. То је срамота за све нас, али и шире, за фирму, државу и оне који су годинама па и деценијама имали користи од Југооцеаније – истиче Јово Милошевић из Грбља који је шеснаестог дана штрајка колабирао и том приликом сломио два зуба.

Брзом интервенцијом службе хитне помоћи је опорављен али није хтио да прекине штрајк! То не желе ни поморци обољели од шећерне болести, па су њихови животи нарочито у опасности на шта стално упозоравају љекари који их обилазе. Поморци су, међутим, упорни и најављују штрајк до испуњења захтјева.

- Сви нам кажу да смо у праву, што и ми знамо, али неће да нам исплате зараде иако су средства депонована код једне банке у Подгорици. Жалили смо се и на пресуду Привредног суда у Подгорици по којој Јадранском бродоградилу Бијела припада милион долара на рачун „фризираних“ услуга, јер је брод био тамо само везан, без икаквих других услуга. А има још начина да нас исплате, да се не чека на продају некретности Југооцеаније. Уосталом, Влада РЦГ је својевремено најавила да ће када се угаси заједничко представништво у Грчкој све паре Југооцеаније бити враћене. Представништво у Грчкој не ради, али ни пара нема – каже један од штрајкача капетан дуге пловидбе Бранко Ковачевић.

Бока и Бокељи су вјековима препознатљиви по поморству, Југооцеанија је деценијама помагала, и то позмашно, велике инвестиције у Црној Гори, а, ето, у тренутку када је которска поморска компанија уништена, мало ко се сјети да притекне у помоћ. Посебно поморцима који су увијек били познати по солидарности. На то је указао и капетан дуге пловидбе Васко Милошевић, Которанин који је са страног брода из Хонгконга послао хиљаду долара помоћи, али и писмо упозорења због изостајања неопходне солидарности према поморцима у штрајку.

Својеврсна одисеја педесет помораца из Котора који штрајкују глађу траје већ скоро три седмице, а сада забрињавајуће стање њиховог здравља може прећи у још тежу фазу. Преостаје да се вјерује да ће рјешење, ипак, бити пронађено прије фаталних посљедица.

Д. Давидовић

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ О ТРАНСФОРМАЦИЈИ ЛОКАЛНИХ МЕДИЈА

РАДИО И ТЕЛЕВИЗИЈА ЈАВНИ СЕРВИСИ,
ОПШТИНА ОТКУПЉУЈЕ ОСНИВАЧКИ УДИО
„КОМУНЕ“ У ТВ БУДВА (2-3)

ВРХОВНИ СУД ОДБИО ТУЖБУ ДРЖАВНОГ
ТУЖИОЦА ПРОТИВ ОДЛУКЕ СКУПШТИНЕ
ОПШТИНЕ БУДВА О ПОТВРЂИВАЊУ МАНДАТА

НИЈЕ ПОВРИЈЕЂЕН ЗАКОН

(3)

БАРАНИ СЕ ПОБУНИЛИ ПРОТИВ УНИШТЕЊА
ПОСЉЕДЊЕГ ГРАДСКОГ МАСЛИЊАКА

КОМЕ СМЕТА ПЛЕМЕНИТО
МАСЛИНОВО СТАБЛО (5)

ШТА КАЖУ У ОПШТИНИ БУДВА О ГРАДЊИ
УЗ СВЕТОСТЕФАНСКУ ПЛАЖУ

САМО ЈЕДНА ДОЗВОЛА

(5)

УЗ ЈЕДАН ЈУБУЛЕЈ

ТРИ ДЕЦЕНИЈЕ
„ЗЛАТНЕ ЈАБУКЕ“ (6)

ТИВАТСКА СОЛИЛА ПРЕДЛОЖЕНА ЗА
ПРИРОДНИ РЕЗЕРВАТ

ПОСЉЕДЊА ОАЗА НА
ЦРНОГОРСКОМ ПРИМОРЈУ (6)

ПРИПРЕМЕ ЗА XVII ФЕСТИВАЛ ГРАД ТЕАТАР

НОВА КОНЦЕПЦИЈА И
– НЕИЗВЈЕСНОСТИ (12)

ПЕДЕСЕТ ГОДИНА ЗАВИЧАЈНОГ МУЗЕЈА
У ХЕРЦЕГ-НОВОМ

У ЗНАКУ СЈЕЋАЊА НА
ЗНАМЕНИТОГ НОВЂАНИНА
МИРКА КОМНЕНОВИЋА (13)

БАРСКА ПОЉОПРИВРЕДНА ШКОЛА

ИСКУСТВО ДУЖЕ ОД
ЈЕДНОГ ВИЈЕКА (15)

НА КРАЈУ ФУДБАЛСКЕ СЕЗОНЕ

ПЕТ ПРИМОРСКИХ
ДРУГОЛИГАША (19)

ПИЗАНА У НОВОМ РУХУ

Слика Никола Бранковић

D.O.O. LIR

Tel: 086/ 401 - 910

VILA BALKAN
STARI GRAD
BUDVA
tel. 086 452 725

STARI GRAD
BUDVA
V. Karadžica br. 1
tel. 086 451 314

STARI GRAD
BUDVA
Njegoševa br. 14
tel. 086 452 725

Meditranska br. 2 - Budva, Poštanski fah br. 1

ATLASMONT BANKA

FILIJALA BUDVA

FILIJALA BAR

FILIJALA HERCEG NOVI

086/ 401-840

085/ 318-135

088/ 21 - 130

АКТУЕЛНОСТИ

ДЕВЕТУ СЈЕДНИЦУ СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ БУДВА ОБИЉЕЖИЛА РАСПРАВА О ТРАНСФОРМАЦИЈИ ЛОКАЛНИХ МЕДИЈА

● Да би зајочела трансформација ТВ Будва Општина била принуђена да ошкућу оснивачки удио „Комуне” иако је у расправи истакнуто да је процијењена вриједност неупоредиво већа од стварне

● Радио Будва и ТВ Будва биће трансформисани у јавне радио-дифузне сервисе

● У будућим савјештама Радио Будве и ТВ Будве биће по ишћ представника које ће предложити: јавна предузећа, јавне установе, просвјетни радници, синдикалне организације и удружења предузетника и невладине организације чије је сједиште у општини Будва

На деветој сједници Скупштине општине, заказаној по скраћеном поступку и одржаној 23. маја, већином гласова донијета је одлука да Општина откупи удио „Комуне” д.о.о. у Телевизији Будва. Тај удио од 17,8 одсто

(407.968 УД) утврђен је у Извјештају о процјени тржишне вриједности Телевизије Будва који је урадила Агенција за структурирање привреде и страна улагања РЦГ, а потврђен одлуком Скупштине општине Будва 25.

фебруара 1999. године. Одлука је донијета у циљу рјешавања власничких односа и трансформацијом ТВ Будва у јавни радио-дифузни сервис.

У дугој расправи која је претходила доношењу одлуке о откупу оснивачког

удјела „Комуне” истакнуто је да се та одлука невољно доноси, да је Општина принуђена да донесе такву одлуку да би се ТВ Будва могла трансформисати. Одборник Саша Марковић је нагласио да се та одлука мора

донијети јер би у супротном Будва остала без телевизије. Поступак по којем је удио „Комуне” тако високо процијењен он је назвао мафијашким послом и потврдом да живимо у држави организованог криминала. Милораду Вучелићу, који стоји иза „Комуне”, то је, како је истакао Марковић, као свом пријатељу омогућио Светозар Маровић. Вучелић је тако са улогом од 10.000 долара дошао да преко 407.000 долара. Општина је сада, по ријечима Марковића, принуђена да откупи дио „Комуне” јер би у супротном изгубила ТВ Будву као полугу у борби против организованог криминала. Он је најавио подношење кривичних пријава против свих који су допринијели да Општина доспије у ову ситуацију и нагласио да Општина мора почети да подноси кривичне пријаве против оних који су оплачкали Будву у посљедњих 14 година јер ће, ако то не уради, садашња власт испати гора од претходне.

Станко Асановић је подсјетио да су одборници СНП и прије четири године указивали на штетност одлуке СО Будва, а сада је Општина принуђена да откупљује оно што припада грађанима будванске општине. И он се zaloжио за подношење кривичних пријава против оних који су одговорни за тај по Општини штетан посао.

Одборник Блажо Мартиновић је инсистирао да зграда ТВ Будва остане у власништву Општине, Владо Кажанегра је нагласио да је Општина у тешкој ситуацији принуђена да издвоји преко 407.000 долара и аминује рекеташке послове претходне ДПС власти, а Жарко Миковић да је одлука која треба да се донесе израз фактичког стања и под хипотеком ранијих одлука.

Учествујући у расправи потпредседник општине Веселин Марковић је истакао да ТВ Будва не може ући у трансформацију у мјешовитој својини, а председник општине Весна Радновић да је одлука о откупу удјела „Комуне” предложена јер је постојала још једино алтернатива да се прода ТВ Будва.

Одборници су једногласно донијели одлуку о јавном радио-дифузном сервису Радио Будва у складу са Законом о медијима и Законом о радио-дифузији. Основна дјелатност Радио Будве је производња и емитовање радијског

програма од значаја за грађане општине Будва и општина које Радио Будва покрива својим сигналом посредством једне самосталне ФМ и једне самосталне СТ мреже. Радио Будва може емитовати програм и путем Интернета и обављати друге дјелатности којима се доприноси потпунијем коришћењу капацитета предузећа и стварању услова за обезбјеђивање квалитетног јавног радио-дифузног сервиса у интересу грађана.

Одговорност јавног радио-дифузног сервиса Радио Будве остварује се кроз поступак именовања Савјета, његовим јавним радом и обавезом да заступа и штити интересе грађана у области информисања, обавјештавања јавности о активностима објављивањем билтена о раду у штампаној и(ли) електронској форми, прописивање и спровођење процедура којима се омогућава да слушаоци подносе представке и приговоре на рад.

Јавни радио-дифузни сервис мора поштовати професионалне стандарде и програмска правила усвојена од стране Савјета као и да истинито, cjеловито, непристрасно и благовремено информисе јавност о догађајима и појавама у земљи и иностранству које су од јавног интереса, доприноси поштовању и промоцији основних људских права и слобода, демократских вриједности и институција, плурализму идеја, унапређивању културе јавног дијалога и поштовању језичких стандарда, поштује приватност и достојанство грађана.

Средства ће се обезбјеђивати из дијела радио-дифузне претплате, дијела таксе за радијске пријемнике у моторним возилима, производњом и емитовањем рекламних садржаја, производњом и продајом аудио радова и носача звука, и спонзорства програмских садржаја, организовањем концерата и других приредби, из буџета општине и других извора у складу са Законом. Буџетом општине обезбјеђиће се дио средстава за остваривање Уставом и Законом зајамчених права грађана на информисање, а по основу програмских садржаја који су значајни за развој науке и образовања, развој културе, развој туристичке привреде, заштиту и очување приморског еко система. Начин и услови обезбјеђивања средстава из буџета општине, како

ОСМА СЈЕДНИЦА ОДЛОЖЕНА 24. АПРИЛА ОДРЖАНА 5. МАЈА

ОСНОВАНА ЈАВНА ПРЕДУЗЕЋА ЗА УПРАВЉАЊЕ РЕКЛАМНИМ ПРОСТОРОМ, ПАРКИНГ ПРОСТОРОМ И ЈАВНИМ ГАРАЖАМА

● Биће бићно мање привремених објеката на шеталиштима, а неки објекти који не испуњавају естетске критеријуме биће задржани до краја године зајо шћо су у њих уложена знаћна материјална средства

Скупштина општине Будва на 8. сједници одржаној 5. маја усвојила је Програм рада за 2003. годину, Програм привременог коришћења неизграђеног градеког грађевинског земљишта и изграђеног земљишта у општој употреби и одлуку о накнади за његово коришћење, одлуке о локалним комуналним таксама, о увођењу пореза на непокретности, о измјени одлуке о комуналном реду, образовању комисије за попис грађевинског земљишта у општини Будва које није приведено намјени и о давању сагласности на Статут ЈП „Медитерански спортски центар”. Донијете су и одлуке о оснивању јавних предузећа за управљање рекламним простором, односно паркинг простором и јавним гаражама општине Будва, одлуке због чијег усаглашавања је и одложена 8. сједница СО првобитно заказана за 24. април. Усвојена је Информација о догађајима на прољећном маскенбалу одржаном 1. маја и потврђене измјене одлука о именовању Општинске изборне комисије и Управног одбора Међународног фестивала медитеранских пјесам „Будва”.

Програм рада Скупштине општине усвојен је са закључком да се што хитније сазове сједница Скупштине општине на којој би се расправљало о припреми туристичке сезоне. Привремених објеката, према

усвојеном Програму, биће мање него прошле године јер су, у односу на прошлу годину, изутете локације од „жуте зграде” до хотела „Будва”, затим од ресторана „Обала” до хотела „Парк” с лијеве стране. На том дијелу шеталишта неће бити привремених објеката, као ни на шеталиштима у Бечићима и Петровцу. Предвиђено је постављање седам мини центара у Будви, Бечићима и Петровцу, а све локације на земљишту које није приватно давање се на коришћење путем јавног надметања. У Програму су задржани неки привремени објекти који нарушавају естетски изглед града зато што су у њих уложена знатна материјална средства, али они ће моћи остати само до краја 2003. године.

Дјелатност Јавног предузећа за управљањем рекламним простором општине Будва је, како је утврђено одлуком о оснивању, уређење рекламних простора, вођење инвестиција у сарадњи са надлежним општинским службама, одржавање постојећег и изградња нових садржаја рекламних простора, подстицање и развијање сарадње са другим организацијама, установама и агенцијама из области управљања рекламним простором у земљи и иностранству, систематски рад на постизању што бољег и потпунијег задовољавања

потреба правних лица и грађана из сфере управљања рекламним простором, финансијске, техничке и пословне услуге, трговина и убирање надокнада и такси које се односе на рекламни простор. Термин рекламни простор, како је прописано усвојеном одлуком, подразумева истцање фирми на пословним просторијама, рекламне паное, истицање рекламних порука, осим оног што се подразумева под истицањем фирми, на пословним просторијама и тендама, рекламни листићи којима правна лица промовишу одређени пропагандни садржај, објаве, огласи (плакати) истакнути на јавним мјестима, коришћење обале у рекламне сврхе, заузеће јавних површина за приређивање музичких концерата, позоришних представа, изложби, скуповне, снимања филмова, рекламних спотова... Предузеће за управљање рекламним простором финансираће се из средстава остварених убирањем надокнада и такси по основу коришћења рекламних простора, других сопствених прихода, легата, поклона, завјештања и других извора у складу са Законом. Оснивачки улог и средства за привремено финансирање, најдуже до 1. јануара 2004. године обезбјеђиће се из општинског буџета што ће се дефинисати посебном одлуком.

Јавно предузеће за упра-

вљање паркинг простором и јавним гаражама бавиће се уређењем паркинг простора и јавних гаража, вођењем инвестиција у области паркинг простора и јавних гаража у сарадњи са надлежним општинским службама, одржавањем постојећих и изградњи нових паркинг простора и јавних гаража, убирањем надокнада и такси за коришћење паркинг простора и јавних гаража. Термин паркинг простор подразумева постојеће паркинг површине, паркинг површине које су унешене у важеће урбанистичке планове, све површине подесне за паркинг простор на којима је као власник уписана општина Будва и формирање нових паркинг простора на територији општине Будва. Јавно предузеће за управљање паркинг простором и јавним гаражама финансираће се из средстава остварених убирањем надокнада и такси по основу коришћења паркинг простора и јавних гаража, накнаде која се плаћа по основу коришћења посебних возила за преносење аутомобила, других сопствених прихода, легата, поклона, завјештања и других извора у складу са Законом. Оснивачки улог и средства за привремено финансирање најдуже до 1. јануара 2004. године обезбјеђиће се у општинском буџету.

Одлуком о измјени Одлуке о комуналном реду за вријеме трајања туристичке сезоне забрањено је свако отпочињање извођења грађевинских радова без претходне сагласности Секретаријата за комунално стамбене послове. Забрана извођења грађевинских радова важиће за прву зону од 15. маја до 1. октобра, за другу зону од 1. јуна до 15. септембра, а за трећу зону од 15. јуна до 15. септембра.

В.М.С.

„ФЕШТАЋУНИ” ИЗГУБИЛИ ПОДРШКУ БУЏЕТА

Скупштина општине је једногласно усвојила Информацију о догађајима на прољећном маскенбалу одржаном 1. маја коју је припремио Клуб одборника Народне странке. У расправи је истакнуто да је недопустиво да се један млад и успјешан човјек, директор ТВ Будва Марко Кентера, на овакав начин изврше подсмјеху, као и да је, с

обзиром да иза НВО „Фештаћуни” и највећег броја невладиних организација стоји ДПС, циљ био да се нанесе штета и директору Кентери и коалицији „Заједно за Будву”.

Једногласно је закључено да се невладине организације „Фештаћуни” убудуће не финансира из буџета Општине Будва.

Оснивач листа Скупштина општине Будва ● Издавач јавно предузеће „Информативни центар” Будва ● Вршилац дужности директора АЛЕКСАНДРА РОСАНДИЋ ● Вршилац дужности главног и одговорног уредника ВАСО М. СТАНИШИЋ ● Програмски одбор: ВУКАШИН ЗЕНОВИЋ, ПРЕДРАГ ЈАВЛАН (председник), ВЛАДИМИР КАЖАНЕГРА, ЉИЉАНА МАРКОВИЋ и ДРАГАН ЂЕТКОВИЋ ● Адреса ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ, Словенска обала 13, 85 310 Будва, поштански фах 14 ● Телефони: (086) 451-487 (Редакција), 452-024 (Општа служба) Телефакс: (086) 451- 487 и 452 - 024 ● Е-mail primn@cg.yue Жиро рачун 55710-603-3-2853 код ЦБЦГ Будва ● Годишња претплата 6,00 евра, полугодишња 3,00 евра, за иностранство зависно од поштарине ● Штампана НЈП „Побједа” Подгорица ● Рукописе и фотографије не враћамо ● Лист је пријављен код Републичког секретаријата за информације под редним бројем 253

АКТУЕЛНОСТИ

је наведено у Одлуци, не смију утицати на уредничку независност и самосталност емитера јавног радио-дифузног сервиса.

Органи јавног радио-дифузног сервиса Радио Будва: усваја Статут; бира председника; именује и разријешава Управни одбор; даје претходну сагласност на именовање и разријешење директора као лица са посебним правима и обавезама; усваја општа акта којима се уређују питања програмских и професионалних стандарда; усваја програмска документа; бира овлашћеног ревизора периодичних и годишњих обрачуна и његов налаз објављује у Билтену о раду РБ; даје

сагласност на уговор са Општином Будва за обезбјеђење буџетом одређених средстава за производњу програмских садржаја; анализира и одлучује о кршењу програмских принципа и налаже одговарајуће мјере директору након што чује његово мишљење; усваја акт о минимуму процеса рада који мора бити задовољен у току штрајка запослених; даје сагласност на одлуке Управног одбора за плаћање у укупном износу веће од износа који је утврђен Статутом; редовно а најмање три пута годишње објављује Билтен о раду јавног радио-дифузног сервиса у штампаној и(ли) електронској форми; доноси Пословник о раду и обавља друге послове у складу са Статутом.

Савјет се састаје једном у три мјесеца на редовној сједници, а може се састати и на ванредној сједници ако то захтијевају најмање два члана. Предсједник Управног одбора и директор имају право да учествују на сједницама Савјета без права одлучивања.

Управни одбор има три члана које именује и разријешава Савјет. Именују се и разријешавају из реда афирмисаних стручњака за медије, менаџмент, право, финансије... а једног члана управног одбора предлажу запослени у предузећу.

Даном ступања на снагу ове одлуке јавно предузеће „Информативни центар“ наставља са радом као јавно предузеће Јавни радио-дифузни сервис Радио Будва, а у року од 30 дана од ступања на снагу ове одлуке предсједник општине Будва ће упутити јавни позив овлашћеним субјектима за именовање да доставе акте о именовању чланова Савјета. Рок за доставу акта о именовању члана Савјета је 30 дана од дана објављивања позива, а Скупштина општине је дужна да затим у року од 30 дана потврди именовање чланова Савјета. Прву сједницу Савјета сазива предсједник општине Будва у року од 15 дана од потврђивања најмање двије трећине чланова Савјета.

Постојећи органи настављају да раде до конституисања нових органа. Мандат програмског и управног одбора престаје даном конституисања Савјета, а мандат директору и главном и одговорном уреднику престаје именовањем ВД директора и уредника програма. Савјет је дужан да у року од 15 дана од дана конституисања именује вршиоца дужности директора.

Одборници су на 9. сједници једногласно донијели и одлуку о јавном радио-дифузном сервису Телевизија Будва, Одлуку о условима и начину рјешавања стамбених потреба лица која бира или именује Скупштина, предсједник општине и других лица чији је рад од посебног интереса за Општину, дали сагласност на одлуку Управног одбора ЈП „Водовод и канализација“ на именовање Бориса Вуковића за директора предузећа, и сагласност на Статут јавног предузећа за управљање рекламним простором општине Будва „Медитеран рекламе“ Будва.

В. М. Станишић

ВРХОВНИ СУД ОДБИО ТУЖБУ ДРЖАВНОГ ТУЖИОЦА ПРОТИВ ОДЛУКЕ СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ БУДВА О ПОТВРЂИВАЊУ МАНДАТА ОДБОРНИКА

НИЈЕ ПОВРИЈЕЋЕН ЗАКОН

● Тужба одбијена као неоснована јер је замјена одборника извршена у складу са Законом о избору одборника посланика ● „При чињеници да је широтиња одборника престао мандат и одношењем оставке јасно је да улог који њих треба да ступе нови одборници за које се одлучи подносилац изборне листе са које је престао мандат ранијим одборницима“ ● Суштински правни резон би обесмислио изборе јер би ипак могао доћи до губитка или освајања власти у Скупштини или немогућности конституисања власти мимо изборне воље грађана

Врховни суд Републике Црне Горе рјешавајући управни спор по тужби Државног тужиоца РЦГ против Одлуке о потврђивању мандата одборницима Скупштине општине Будва од 17. фебруара 2003. године, на сједници одржаној 13. маја донио је пресуду којом се тужба одбија.

Државни тужилац је оспорио законитост одлуке Скупштине општине Будва која је на почетку сједнице 17. фебруара ове године констатовала да су потврђени мандати новоизабраним одборницима Даринки Недовић, Марији Зекић и Ивану Бајковићу са изборне листе „Заједно за Будву - СНП, НС, СНС, Будванско удружење за заштиту и враћање приватне имовине“, сматрајући да је повријеђен закон и да Одлука има карактер управног акта. У тужби се истиче да су два одборника СНС и један одборник СНП из коалиције „Заједно за Будву“ поднјели оставке на одборничка мјеста чиме је престао њихов мандат прије истека рока на који су изабрани. Тиме је Коалиција остала са бројем одборника којим не могу пуноправно учествовати у раду и одлучивати на сједницама СО Будва. С позивом на одредбе Статута Општине Будва,

Пословника Скупштине општине Будва, Закона о локалној управи, након оставке три одборника није било кворума за одлучивање, јер се за потврђивање мандата није изјаснила потребна већина. Односно, да није на законит начин извршено потврђивање мандата. Државни тужилац је тужбом предложио да се Одлука у дијелу потврђивања мандата новоизабраним одборницима поништи.

У одговору на тужбу Скупштина општине је предложила да се тужба одбије као неоснована.

Врховни суд је пресудио да тужбу одбије као неосновану.

У образложењу пресуде истиче се да су без утицаја наводи тужбе да се за потврђивање мандата није изјаснила потребна већина, односно да није било кворума, а након подношења оставке три одборника. Ратка Вукчевића, Луке Баљевића и Драгана Ђетковића. На основу члана 104. став 1. Закона о избору одборника и посланика, ако одборнику престао мандат из разлога утврђених у члану 101. овог закона (између осталог и подношењем оставке) мандат добија одборник на начин утврђен овим чланом. На основу члана 104. став 2. ако на

изборној листи преостане исти или већи број кандидата од броја одборника којима је престао мандат, изабраће се онај кандидат за кога одлучи подносилац изборне листе. На основу става 4. истог члана мандат новог одборника траје до истека мандата одборника коме је престао мандат.

При чињеници да је тројици одборника престао мандат подношењем оставке, јасно је да умјесто њих треба да ступе нови одборници за које се одлучи подносилац изборне листе са које је престао мандат ранијим одборницима, при чему није спорно да је у конкретном случају на истој изборној листи преостало већи број кандидата од броја одборника чији је мандат престао - наводи се у образложењу пресуде и наглашава да је, дакле, ирелевантан кворум јер није потребна већина да би се изјаснила о потврђивању мандата, јер се ради о правној последици која настаје по закону и у односу на коју се само констатује да је наступила. Супротан правни резон би обесмислио изборе јер, примјера ради, у случају смрти једног или више одборника, а што је такође основ за престанак мандата по члану 101. Закона о избору одборника и

посланика, дошло би до тога да услед више сила на њихова мјеста не би могли да ступе одборници са исте листе. Односно, у таквој алтернативи и по таквом резону могло би доћи до губитка или освајања власти у Скупштини или немогућности конституисања власти мимо изборне воље грађана и то само због наступања чињенице која се квалификује у правном смислу рјечи као виша сила.

У образложењу пресуде којом се одбија тужба Врховни суд наводи да се тужба неосновано позива на Статут Општине Будва, јер тужилац испушта из вида одредбу Статута (члан 128. став 2.) којом се управо утврђује да ако на изборној листи са које је одборник изабран преостане исти или већи број кандидата од броја одборника којима је престао мандат, изабраним одборником сматраће се кандидат који је следећи по редоследу на изборној листи.

Врховни суд је оцијенио да нијесу од значаја за спорни однос ни остали наводи у тужби и позиви на Статут и Пословник, па је закључио да оспореном одлуком о потврђивању мандата није повријеђен закон и да тужбу ваља одбити као неосновану.

В.М.С.

ХЕРЦЕГНОВСКА СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ДОНИЈЕЛА ОДЛУКУ О ВРАЋАЊУ ЗЕМЉИШТА КОЈЕ НИЈЕ ПРИВЕДЕНО НАМЈЕНИ

ПРАВЕДНО ЈЕ ВРАТИТИ ОНО ШТО НИЈЕ СПОРНО

Скупштина општине Херцег-Нови је на својој мајској сједници донијела одлуку о враћању градског грађевинског земљишта које није приведено намјени, бившим власницима односно њиховим насљедницима или правим следбеницима. Одлука има седам чланова и предвиђа да се земљиште које је у катастру непокретности уписано као својина Општине односно земљиште које је Општина дала на коришћење или управљање правним или физичким лицима а није приведено намјени до ступања на снагу ове одлуке, враћа у посјед ранијим власницима. Власници тог земљишта дужни су у року од годину дана да врате Општини валоризовани износ накнаде коју су добили за одузето земљиште. О спровођењу Одлуке бринуће посебна петочлана комисија коју именује предсједник Општине.

Против доношења ове одлуке били су одборници ДПС-а јер, како су истакли иако се њихова партија залаже да се имовина врати а бивши власници праведно обештете, доношење овакве одлуке, према ријечима њиховог представника Влада Гардашевића представља како политичко тако и сло-

жено правно питање. Он је замјерио што њено доношење није предвиђено Програмом рада Скупштине који је усвојен на прошлој сједници, што није у форми нацрта била на јавној расправи, што њоме није предвиђено двостепеност поступка, односно право на жалбу. Одлука је неправична јер се не бави обештећењем лица чије одузето земљиште није могуће вратити. Гардашевић је још истакао да је Одлука у супротности са Уставом и Законом о праведној реституцији.

С друге стране одборници владајуће Коалиције за Југославију - Момир Булатовић истicali су да за

враћање слободног земљишта нема никаквих сметњи. „Ако Општина може својим актом градско грађевинско земљиште да да на коришћење трећем лицу, за градњу или слично, зашто исти поступак не би могао да буде примљен код бивших власника, питао је одборник и предсједник ОО СНП-а Милан Вајагић, образлажући да је Општина сада власник тог земљишта и она, као што је и до сада радила, доноси рјешење које је акт располагања а на њега практично нема право жалбе. Катастар је и до сада књижио земљишта по рјешењима Општине, чак и за треће лице, па

Вајагић не види разлог зашто то не би радио и убудуће. У прилог доношења одлуке изјаснило се и секретар Општине Јованка Лепетић истичући да је локална заједница, чекајући примјену или укидање Закона о праведној реституцији, који је донешен прошле године, суочена са великим бројем парница које покрећу бивши власници одузетог земљишта и огромним трошковима. Одлука је у складу са Уставом али и Законом о грађевинском земљишту јер данашњи јавни интерес када је у питању градско грађевинско земљиште није априори заштита друштвене својине већ равноправан третман и заштите и приватне и државне својине.

Одговарајући на примједбе да је Уставни суд Црне Горе поништио неке одредбе Закона о праведној реституцији, представник Удружења за враћање неправедно одузете имовине Ђаба Мађар је рекао да члан 24 овог Закона није поништен а управо он предвиђа враћање неправедно узетог земљишта које није приведено намјени. Он сматра да је то само „мали дио правде према људима којима је имовина одузета.“

Д. Ивановић

АКТУЕЛНОСТИ

ОВОГОДИШЊИ ПРАЗНИК РАДА ДРУГАЧИЈИ ОД ПРЕТХОДНИХ

За разлику од ранијих година када су, углавном, првомајски празници свечано обиљежавани, издавани првомајски прогласи, организовани првомајски урнци..., Први мај ове године обиљежила су протестна окупљања радника и њихове синдикалне организације због тешког положаја радника у Црној Гори. Тако је закључило руководство републичког синдиката па су поводом међународног празника рада и права радника организована окупљања на нивоу општина на којима се расправљало о социјално-економском положају радника који је у односу на претходне године много гор.

Формирана је радна група која ће до 10. јуна након обављених преговора са Владом донијети одлуку о даљем раду - најављује се могућност штрајка упозорења али и генералног штрајка.

У Црној Гори, илустрације ради, 263 предузећа је у горем положају него 1996. године, а 20.000 радника нема производних и социјалних програма, нити закључене посебне колективне уговоре. То су предузећа која су уписана у масовну ваучерску приватизацију. У туризму и угоститељству у Црној Гори запошљено је око 14.000 радника, а од тог броја 65 одсто редовно не прима плату, топли оброк, регрес за годишњи одмор и остале накнаде, нити им је повезан радни стаж.

- Пошто у Будви већи дио запослених чине радници у угоститељству и туризму закључили смо да се морају предузети неке радикалне мјере и у овој дјелатности и

УМЈЕСТО ПРОГЛАСА И УРАНАКА - ПРОТЕСТИ

- Социјално-економски положај радника јори нећо претходних година
- Ако преговори са Владом РЦГ не дају резултате до 10. јуна синдикал најављује штрајк упозорења, а можда и генерални штрајк
- Такса од 2,5 евра дневно за запошљавање радника ван подручја Црне Горе суйројна усљавном праву на рад јод једнаким условима па је синдикалш предло-жии Влади да брише ју одредбу

у овој општини да се побољша положај радника - каже Радомир Милић, председник повјереништва синдиката ХТП „Будванска ривијера“, и истиче да је синдикално руководство у том смислу посебно апострофирало сет законских прописа, а нарочито пореске законе, Агенду Владе РЦГ и уредбу о начину обрачуна пореза на примања радника. - Сви смо јединствени да је највеће оптерећење за предузеће издвајање 2,5 евра дневно по раднику који није из Црне Горе, с обзиром да у зони „Будванска ривијера“ упустили преко 60 одсто радника ван подручја Црне Горе. Грански одбор синдиката туризма и угоститељства зато је упутио закључак Влади РЦГ тражећи да се та одредба брише из разлога што се њоме крши уставно право на рад под једнаким условима.

Како ће се завршити ово обраћање синдикалаца Влади остаје да се види, мада досадашње искуство говори да власт не мари много за ставове и захтјеве радничке

класе. Примјер зато је и продаја хотела. Став синдиката, и ХТП „Будванска ривијера“ и републичког руководства радничке организације, био је да се хотели не продају путем јавног тендера. Навели су да су против такве продаје јер се тако није пронашао стратешки партнер, односно инвеститор, али све одлуке доносио је Савјет за приватизацију и синдикат се ту показао као немоћан.

- Основни проблем у оваквој приватизацији је недостатак предузетничких способности и квалификација код нових власника. Нови власници не располажу са довољно средстава за инвестиционо улагање и реструктурирање - износи став синдиката председник синдикаталног повјереништва „Будванска ривијера“ Радомир Милић и истиче да се тако злоупотребљава модел приватизације по Закону о приватизацији и изражава неодговоран однос приватизационих и државних фондова.

В. М. С.

НЕЗАВИДНА СИТУАЦИЈА ЈАВНОГ ПРЕДУЗЕЋА „ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА“ БУДВА

У РАЉАМА ДУГОВА

- Искључена струја у пословној згради, Електродистрибуција Цетиње пријетиш искључењем струје у Подгору, МЗ Црмница тражи дућ од прије девет година...
- Предузеће не може да најлаши дугована за уишошену воду, а зайослени не йримају йла-йш од новембра йрошле йодине
- Посйоји, ййак, нага да ће се до йлавне йуристичке сезоне уз ймоћ Ойшйине обезбйе-йишй нове количине воде и санйраиш дойтрајала канализациона мрежа

Јавно предузеће „Водовод и канализација“ налази се у веома незавидној ситуацији коју карактеришу огромни наслијеђени дугови, честе блокаде рачуна, немогућност наплате огромних потраживања, а запослени више мјесеца не примају плате. У тим условима тешко је реализовати веома амбициозне планове за обезбјеђење нових количина воде за наступајуће љето и санацију дотрајале канализационе мреже.

Минуси сајдо на рачуну ЈП „Водовод и канализација“ је око 500.000 евра и он, по ријечима директора Бориса Вуковића, одсликава незавидно стање, при чему је слаба утјеха да је тај минус у августу прошле године износио 1.500.000 евра. Због дуга за струју управна зграда је почетком маја искључена са електро-мреже чиме се онемогућава пословање, а 130 запослених не прима плату од новембра прошле године. Дуг према републичким фондovima био је огроман јер обавезе нијесу плаћане проте-кле три године, сада је смањен на 220.000 евра, али је рачун предузећа често блоки-ран. И тако све док се не направи динами-ка враћања дуга.

Свакако највећи проблем „Водовода“ је немогућност наплате дуга за утрошену во-ду од једног броја предузећа и јавних установа који износи укупно више од 550.000 евра.

- Због немогућности наплате наших потраживања од ХТП „Будванска ривијера“ и непоштовања договора који смо имали, а ради се о износу од 300.000 евра за утрошену воду, ми смо почетком маја били принуђени да са водоводне мреже искључимо хотел „Авалу“ и туристичко насеље „Словенску плажу“ - каже Вуковић и истиче да је био запањен када су неки неодговорни људи такав потез окарактерисали као диверзију и политички чин. - Они, изгледа, заборављају да је већа диверзија то што неко неће да нам плати рачуне за утрошену воду у тако великом износу који би ријешено све наше проблеме. Прије све-га да обезбједимо довољно воде током љета за грађане и туристе на Будванској ривијери и завршимо санацију дотрајале

канализационе мреже до почетка главне туристичке сезоне.

С друге стране Електродистрибуција Цетиње пријети да ће постројење у изворишту у Подгору, одакле се Будва углавном снабдијева водом, искључити са електро мреже.

- Недавно смо од Мјесне заједнице Црмница писмом обавијештени да морамо измирити дуг према њима за коришћење тамошњег изворишта Подгор на основу уговора сачињениог још 1994. године, јер ће у противном, како наводе, блокирати испоруку воде с тог подручја Будви. Ријеч је о огромном износу средстава који би тешко измирила и Република Црна Гора, а не ми као предузеће - каже Вуковић и пита се да ли је баш сада требало да се сјете у МЗ Црмница, послједице чекања од 1994. године, и да баш сада затраже измирење давно договорених обавеза око експлоатације воде. - Да ли је баш случајно скоро исто-времено и Електродистрибуција Цетиње запријетила да ће нам искључити струју у Подгору.

Страх ме је да се ово, ипак, не догађа случајно и да неко жели да онемогући функционисање нашег предузећа и реализацију планираних активности, што је недопустиво. Мора се схватити да наше предузеће не постоји само због 130 запослених радника у њему, већ због цијеле Будве и Будванске ривијере. То није само напад на „Водовод“, већ и на град и туриз-ма на Будванској ривијери. Јер, све се ово дешава у ситуацији када је почела туристичка сезона, па неко хоће да отјера туристе са овог подручја током љета.

ЈП „Водовод и канализација“ ће, како је увјерен директор Борис Вуковић, ипак изаћи на крај са свим овим проблемима и реализовати зацртане планове. Уз помоћ Општине „Водовод“ се нада да ће испуни-ти дато обећање и до сезоне обезбједити нових 70 литара воде у секунди, да ће рес-трикције воде бити знатно мање, као и да ће се до почетка главне туристичке сезоне завршити санација канализационе мреже.

Р. Павићевић

КОНКРЕТИЗАЦИЈА МАСТЕР ПЛАНА ЗА ТУРИЗАМ

Концепт туристичког развоја Велике плаже је пред-сједнику општине Улцињ Фуаду Ниманију уручио Франз-Јозеф Флосбах, ди-реktor ДЕГ-а - Њемачког друштва за инвестиције и развој. Примјерак тог про-јекта је, на презентацији у Улцињу, у име Министар-ства туризма примио Исат Драговоја, помоћник мини-стра туризма.

ДЕГ је, по налогу Њемач-ке Владе и на основу дого-вора са Владом Црне Горе - као и општином, разрадио концепт развоја Велике плаже у оквиру мастер пла-на. Њемачки експерти, ина-че, сматрају да понуђена планска рјешења нијесу пу-сти снови. Црногорско при-морје се састоји из три раз-личите регије: Боке Котор-ске, предјела од Будве до Бара и Улциња. Њима се придодаје област Скадар-ског језера и планински ре-он. Свака од тих пет регија, због своје прелијепе приро-де, представља веома при-влачну дестинацију и посе-дује сопствени културно-историјски идентитет и по-себан потенцијал. Ове чињ-нице условљавају различит приступ приликом креира-ња одговарајућих произво-да. Позитивне консеквенце по Црну Гору су, сматрају ъемачки експерти, могућ-ност развоја широке палете понуда на релативно малом простору, те се тиме може покрити велики број разних сегмената.

У тим аспектима је потен-цијал Улциња разматран у дугим разговорима са пред-ставницима Министарства, Општине, као и са домаћим стручњацима у току по-сљедње двије године, коли-ко је трајала израда кон-цепта. Првенствено смо тра-жили разлике које постоје у односу на емитивна тржи-шта. Јер, тржиште тражи разноврсност а путник не-што друго од онога код ку-ће. Он првенствено тражи сунчану климу, чисто и кристално бистро море и лијепу пјешчану плажу. Управо то нуди Улцињ - тврди господин Флосбах, директор ДЕГ-а.

Велика плажа је најдужа пјешчана плажа источног Јадрана, од Трста до ријеке Бојане. Још прије 30 година ТУИ је схватио да се будућ-ност туристичке привреде бивше Југославије заснива на Великој плажи. За зна-чајно мању Црну Гору ово је утолико важније. Разлог нетакнутости те плаже јесте реалитивно дуг трансфер од аеродрома Тиват, образла-

РАЗРАЂЕН КОНЦЕПТ РАЗВОЈА ВЕЛИКЕ ПЛАЗЕ

жу ъемачки стручњаци по-себан третман тог простора и оптимистички тврде да је такав неискоришћени по-тенцијал јединствена прили-ка а Црна Гора је, како ка-жу, сада у могућности да избјегне грешке осталих. Највећу опасност по Велику плажу представља разу-мљиво нестрпљење да се, након дугих година изола-ције, започне са развојем туристичке привреде. Стра-хује се, такође, да би недо-статак искуства, непланска градња и неусклађене при-ватне иницијативе и интере-си, могли довести до пона-вљања грешака. Такве се појаве већ називу на поједи-ним дјеловима тог простора и аутори упозоравају да то може бити „нож у леђа“ чи-тавом концепту. ДЕГ је управо и развио дугорочно оријентисани туристички концепт Велике плаже и Студију о утицају на околи-ну да би се избјегле наведе-не појаве. ДЕГ је убјеђен да ако концепт постане основа будућег развоја, Црна Гора и Улцињ ће извући макси-малну економску корист из тог пројекта.

Исат Драговоја, помоћник министра туризма је нагла-сио да је концепт предвидио изградњу хотелских објек-ата високе категорије, капа-цитета 30.000 кревета и мо-гућност отварања 25.000 но-вих радних мјеста у наред-них двадесетак година, ко-лико је предвиђено за ре-ализацију мастер плана а ти-ме и концепта развоја Вели-ке плаже.

Концепт је иначе засно-ван на принципима одржи-вог развоја. По сваком кре-вету који ће се градити, сва-ки појединачни пројекат мора да располаже са 100 квадрата зелених површи-на. Сваки хотел мора да по-сједује четири звјездице а појединачно не смије имати више од 800 кревета. Про-сторни план предвиђа шест развојних јединица- модула, са по 5.000 кревета. Модули ће бити одвојени широким зеленим појасевима, како би грађани и даље имали сло-бодан приступ плажи. Ју-жна трећина плаже, уз рије-ку Бојану, се, као еколошки посебно вриједно подручје, ставља под заштиту. Због станишта разних птица исто

је предвиђено и за широки обални појас дуж Бојане и двије трећине острва Ада. Предвиђена је заштита жи-вотињских и биљних врста настањених у динама дуж плаже а саобраћај се у ције-лом подручју своди на ми-нимум. Еколошки печат ци-јелом пројекту даје богато залеђе, већ поменута Боја-на, Солана и мочварни дје-лови Улцињског поља, те Шаско и Скадарско језеро као резервати птица, најбо-гатији на Балкану. То у ме-ђународној конкуренцији представља изузетну пред-ност, која заштиту природе везује за развој туризма. Одређене студије у правцу заштите већ су почеле да се-раде у сарадњи са европ-ском организацијом „Еуро-натур“. Понуду Улциња, сматрају Њемци, изузетном чини и оријентални дух, што може постати одлучујући фактор приликом букира-ња. То је, по њима, разлог због којег Улцињ и његови жители треба да очувају свој идентитет и да оријен-талне елементе користе као декор. Усредсређеност на локалном идентитету задо-вољава један од најзначај-нијих трендова у туризму: трагање за аутентичним.

У писаном саопштењу, подељеном новинарима, ау-тори Мастер плана закључу-ју: туристичка визија Вели-ке плаже представља ин-вестицију од више милијар-ди евра. Да би се пројекат реализовао потребни су по-вољни оквирни услови који привлаче инвеститоре и ме-наџмент који посједује од-лучност и продорност и који је у стању да помири разне интересе и ријеши многе конфликти. За реализацију су дакле, потребна средства и стрпљење. Двадесетак го-дина је, вјероватно, реалан рок. И то је један од разлога зашто се планирање врши по модулима што обезбјеђу-је развој Велике плаже у више фаза а да нови грађе-вински радови не ометају госте постојећих објеката. Такав поступак такође обез-бјеђује да се јединствен по-тенцијал Велике плаже паж-љиво развије у ванредан производ, који ће на дужи рок обезбједити економски основ развоја Црне Горе.

Сузана Мујић

РАДНИЦИ ХТП „БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“ УСЕЛИЛИ У НОВЕ СТАНОВЕ У НАСЕЉУ РОЗИНО

ПОВОЉНО ДО КРОВА НАД ГЛАВОМ

- У двоје стамбене зграде завршено 165 станова, а на јесен йочйшй радови на изградњи још десет станова
- Ријешйне се стамбено йишйање радника (и йензионера!) йредузећа који су стйановали у неусловним баракама у Милочеру, Свейтом Стефану и Перацића долу
- На рјешавање стамбеной йишйања чека још йреко стйо радника „Будванске ривијере“

Почетком маја, са кашње-њем због радова на инфра-структури, у двије стамбене зграде у насељу Розино у нове станове уселило су радници ХТП „Будванска ривијера“. Тако је под ве-ома повољним условима (288 евра по квадратном метру

по систему „кључ у руке“, са роком отплате 30 година, каматом један одсто на годишњем нивоу и „грејс“, пе-риодом годину дана од усе-љења) 165 радника, који ра-де дуж од десет година у овом предузећу, дошло до крова над главом.

- Са „Елмосом“, је угово-рена изградња још десет гарсоњера које ће бити завршене до краја ове године у Бечићима под истим усло-вима као и у насељу Розино - каже председник повјере-ништва синдиката ХТП „Будванска ривијера“, Радомир Милић. За ових десет гарсоњера конкурисало је 124 радника што значи да ће послједице усељења преос-тати још преко стотину радника који нијесу рије-шили стамбено питање.

У „Будванској ривијери“, су ријешили проблем 18 радника и њихових породи-ца који су годинама стано-вали у неусловним барака-ма у Милочеру, Светом Сте-фану и Перацића долу. За њих је предузеће дуготрај-ним закупом обезбједило смјештај у стамбеној згради у насељу код манастира По-дострог, а бараке су пору-шене.

В. М. С.

АКТУЕЛНОСТИ

БАРАНИ СЕ ПОБУНИЛИ ПРОТИВ УНИШТЕЊА ПОСЛЈЕДЊЕГ ГРАДСКОГ МАСЛИЊАКА

Коме смета племенито маслиново стабло

Недавно је у великој сали Скупштине општине Бар одржана јавна расправа поводом измјена и допуна Детаљног урбанистичког плана насеља Тополица 1 у центру Бара. Највише примједби невладиних организација, установа и грађана односило се на зону „Г“, на намјеру барских урбаниста да између Булевару револуције, Основне школе „Блажо Јокв Орландић“ и комплекса храма „Свети Јован Владимир“, подигну четири солитера, до осам спратова висине. Реализација овог урбанистичког плана подразумијева и уништавање јединог сачуваног маслињака у граду, који се састоји од 52 стабла маслине, просјечне старости око двјеста година.

Маслињак који је нападнут од стране урбаниста уређен је и допуњен у доба краља Николе Петровића. И сам краљ је својом руком засадио неколико стабала.

Незаконита работа

У допису који је Секретаријату за планирање и уређење простора Општине Бар, упутило невладино удружење „Чувајмо маслину“ из Бара, чији је предсједник скупштине др Ксенија Мирановић, један од водећих стручњака у маслинарству и дугогодишњи директор овдашњег Центра за суптропске културе, каже се да је маслињак, Уговором о уступању земљишта на коришћење од 25. марта 1996. године, од стране Фонда за грађевинско земљиште барске Општине, уступљен Центру за суптропске културе у Бару као огледно добро. На овом огледном добру су у току дугорочна, значајна научна истраживања из области маслинарства. Ради се, заправо, о генетском проучавању аутохтоне сорте „жутица“. Оваква истраживања су условљена управо старошћу маслина из овог барског маслињака. Због тога

је и Међународни савјет за маслину и маслиново уље (COI) одлучио да се укључи у овај пројекат са инвестицијом од 50 одсто укупних трошкова. Уговор још увијек производи правно дејство и представља законску сметњу, па је предлог Детаљног урбанистичког плана Тополице 1, који се односи на зону „Г“, у ствари, незаконит.

Против уништавања овог маслињака и подизања солитера, категорично су и запослени у ОШ „Блажо Јокв Орландић“, најбољој основној школи у Бару.

Васпитачи у овој школи су запањени „превидом или небригом урбаниста, који на најзначајнијој градској зеленој површини, планирају изградњу више стамбено-пословних објеката и солитера - кула, на само десетак метара од оградe дворишта школе“.

Не можемо вјеровати, кажу наставници, да се овакви планови доносе, односно цртају у бироима, без критичке процјене и доживљаја терена и габарита планираних објеката. Да није тако, зар би инжењери могли покретом оловке да укину једини преостали маслињак у граду, који је симбол медитеранског амбијенталног миљеа? Како ћемо објаснити нашим ђацима да им је неко, једноставно, укинуо поподневно сунце и поглед на море и зеленило? питају се, на крају, у овој елитној барској основној школи.

И храна и лијек

Маслина је симбол мира, здравља и дуговјечности.

Многе манифестације у Бару везане су за маслину. На Интернационалном ТВ фестивалу, годишњој смотри међународног телевизијског стваралаштва, додјељују се награде - златна, сребрна и бронзана маслина. „Сусрети под старом маслином“, манифестација дјечијег и стваралаштва за дјecu, сваког 24. новембра, на дан ослобођења Бара, почиње на Мировици, испод маслине старе више од двије хиљаде година. Прошлог новембра у Старом Бару, приређена је и манифестација „Маслинари бербом говоре“, прва „маслинијада“ у Бару. У препуној главној старобарској улици представљени су производи од маслина - уље и усољене маслине... Приређена је и изложба слика са темом о маслини.

На подручју барске општине има око 110 хиљада стабала маслина. У последњих тридесетак година уништено је око 15 хиљада злата вриједних стабала. Овдје се прије више деценија за једну лијепу дјевојку пјевало: „Лјепша Мара Ива Цара но маслине око Бара“. Све лијепо упоређивало се са маслином и није без разлога настала она стара „Зори се као Барани маслинама“, јер маслина је заштитни знак овог подручја, а маслиново уље је и лијек и храна.

Заиста, ко има право, и због чега, да уништи и једно племенито маслиново стабло?

Милан Вујовић

ШТА КАЖУ У ОПШТИНИ БУДВА О ГРАДЊИ УЗ СВЕТОСТЕФАНСКУ ПЛАЖУ

САМО ЈЕДНА ДОЗВОЛА

Када су у питању објекти који се граде, или чија градња треба да почне уз саму светостефанску плажу, доста је нередица па и неизвесности, кажу у Општини Будва. Само један градитељ има дозволу, остали на тај кључни документ, који омогућава легално извођење радова - чекају.

Грађевинску дозволу има Бранко Мићковић и то за објекат који ће имати четири спрата - каже Миланка Павићевић, секретар Секретаријата за комунал-

но-стамбене и инспекције послове.

Други објекат који је у изградњи води се на име извјесне Наташе Чуљковић, док је инвеститор Слободан Бојанић из Херцег Новог. Имају урбанистичко-техничке услове, рјешење о локацији, али не и грађевинску дозволу.

Ситуација је најзамршенија када је у питању објекат који треба да гради Арсеније Вујовић, а за који су у току припремни радови.

Он је радио пројекат санације клизишта и дио тог пројекта је и стамбени објекат који треба да се гради - каже Миланка Павићевић. Он је, такође, добио урбанистичко-техничке услове, има и рјешење о локацији и доставио је пројекте на овјеру надлежном органу. Ипак, још нема грађевинске дозволе. Лично сматрам да он треба да добије дозволу за градњу с обзиром на пројекат санације клизишта.

Вујовић је затражио од надлежних да му се рок за припремне радове, који подразумијевају и санацију клизишта, продужи до 15. јуна, како би били обезбијеђени околни објекти.

Када је у питању објекат Слободана Бојанића, односно Наташе Чуљковић, Миланка Павићевић каже да тренутно не може да каже шта ће са њим бити.

Наша инспекција је спремна да интервенише у сваком тренутку када добије за то налог - казала је госпођа Павићевић.

Потпредсједник Општине Будва Веселин Марковић наглашава да је градња уз саму плажу Светог Стефана изазвала с разлогом протесте.

Невоља је у томе што људи који посјеђују земљу уз саму обалу инсистирају да им се на њој уцртају објекти и обично се њихове жеље „уписују“ у детаљне урбанистичке планове. Када почне градња, види се где је био промашај. Но тада је обично касно. То важи за цијело подручје наше општине. Свети Стефан је јединствени драгуљ и не штити се како би требало - казао је Веселин Марковић.

С.Ш.Греговић

ИЗ ДОМА ЗДРАВЉА БУДВА НАЈАВЉУЈУ ДОБРУ ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ТУРИСТА

БИЋЕ ДОВОЉНО ЛЕКАРА

Искуство из ранијих година послужило је Дому здравља Будва да добро сагледа све потребе за заштитом туриста током сезоне, па очекују да ће предстојеће лето протећи без већих проблема. Биће, како најављује директор Зоран Шпадијер, довољно љекара, хитна служба радиће непрекидно, педијатрија свакодневно у двије смјене, а за туристе и све осигуранике ван подручја наше општине радиће туристичка амбуланта.

Уз здравствену станицу у Петровцу и амбуланту у Пржњу, вјероватно ће и овог лета радити хотелске амбуланте у „Авали“ и „Светом Стефану“. О томе Дом здравља треба да постигне договор са ХТП „Будванска ривијера“, а могуће је да се постигне договор и да таква амбуланта у љетњим мјесецима ради у „Нафтагасу“ у Бечићима. С обзиром да од Будве до Петровца ради још десетак приватних

●Радиће туристичка амбуланта за све осигуранике изван Будве, а хотелске амбуланте, ако се постигне договор, у „Авали“, „Светом Стефану“ и „Нафтагасу“

●Поред Дома здравља са објектима у Будви, Пржњу и Петровцу, радиће још приватних љекарских ординација - општих, специјалистичких и стоматолошких

●Осигуранци из Србије и војни осигуранци плаћаће само паричнијацију, а ипак ситијус имаће вјероватно и они са подручја фондова са „црне листе“

љекарских ординација, општих и специјалистичких, и нешто мање стоматолошких, може се закључити да ће туристи на Будванској ривијери имати добру здравствену заштиту - рекао је Шпадијер додајући да Дом здравља осим специјалиста који свакодневно раде (неуропсихијатар, радиолог, гинеколог, епидемиолог) повремено ангажује интернисту, офталмолога и оториноларинголога. Уз то добра је сарад-

ња са болницама у Рисну и у сусједним градовима Котору, Петину и Бару.

Осигуранци из Србије који дођу на љетовање и војни осигуранци имаће исти третман као и осигуранци из Црне Горе - плаћаће само партиципацију. Предстоји, по ријечима директора Шпадијера, договор здравствених фондова Србије и Црне Горе о компензацији како осигуранци са подручја здравствених фондова са „црне листе“ не би плаћали здравствене услуге у Црној Гори. Због дугова њихових фондова цех су раније плаћали туристи осигуранци с тих подручја, а ако се постигне договор два фонда љетовање у Црној Гори биће им јефтиније. Туристи из Републике Српске мораће, међутим, да плате све здравствене услуге јер не постоји договор између здравствених фондова.

В. М. С.

ЗАЈЕДНИЧКИ ПРОЈЕКАТ РАЗМИНИРАЊА ГРАНИЧНОГ ПОЈАСА ИЗМЕЂУ ЦРНЕ ГОРЕ И ХРВАТСКЕ У ЗАВРШНОЈ ФАЗИ

ЧИТАВ РЕГИОН БИЋЕ БЕЗБЈЕДАН ДО ПОЛОВИНЕ ЈУНА

Након успјешно завршене акције разминирања подморја око полуострва Превлака 8. односно 17. маја, почела је реализација два пројекта разминирања копнене зоне уз границу, са црногорске стране. Тај посао вриједан 400.000 долара финансира Влада САД а на међународном тендеру добиле су га двије невладине организације за хуманитарно разминирање из БИХ - мостарска ПРО ВИТА и Акција против мина.

ПРО ВИТА је у року од 15 дана разминирала подручје од 135.000 квадратних метара, од Дебелог Бријега до Врха Странина код села Малта. Ријеч је о граничном појасу дугом 13 километара и широком 200 метара. Технички пријем разминираних подручја и примопредаја извршен је 24. маја. Том приликом директор ПРО ВИТЕ Давор Коленда је рекао да су њихови пиротехничари извадили 74 „живе мине“ - 12 противтенковских, а остале су противпешадијске потезне мине.

Захваљујући доброј сарадњи са свим органима у Црној Гори посао смо завршили успјешно и прије рока - истакао је Коленда. Гарантујемо да је терен очишћен и безбједан што је утврдио и ваш Центар за подводно деминирање у спроведеној контроли. Ми у Босни и Херцеговини знамо шта значи опасност

од мина јер смо у последњих седам година имали 2000 цивилних жртава и 38 погинулих пиротехничара. Сматрам да границе треба отворати, а не могу се отворати ако су минирале.

Да су радови изведени квалитетно потврдио је и представник Центра за подводно деминирање, надзорник цијелог посла Боривоје Мишковић. Он је рекао да је то једна од завршних фаза заједничког пројекта са хрватским Центром за разминирање који је одговоран прије три године. Циљ је да се гранични појас и на мору и на копну очисти од свих врста мина постављених 1992. године у периоду квалитета из ратног стања. Извиђањем од рта Кобиле до тремеће утврђена су минска поља, идентификоване врсте мина и направљен динамички план деминирања. Преостало је још да се заврши деминирање 106.000 државну границу на Равном бријегу према селу Ситница. Тамо су радови почели 17. маја и по плану би требало да

буду завршени за 55 радних дана, али се очекује да ће бити завршени раније. Кад и тај дио посла буде завршен моћи ћемо да кажемо да у граничном појасу Црне Горе нема мина, истакао је Мишковић.

Са хрватске стране највећи дио копна уз границу разминирана је прошле године. Директор Хрватског регионалног центра за разминирање Ото Јунгвид најавио је реализацију трећег пројекта који обухвата подручје од 54000 квадрата, који ће ускоро бити на међународном тендеру, а финансираће га такође амбасадор Влада. Према његовим ријечима мали дио подморја око Рта Оштро није очишћен због изузетно велике количине бездимних штапина који су тешки за вађење. У току је израда пројекта и за тај дио посла који ће обавити рониоци специјалне полиције Републике Хрватске. Иначе, заједничка акција црногорских и хрватских ронилаца на разминирању подморја око Превлаке завршена је 1. априла.

Д. Ивановић

НЕОПХОДНА МРТВАЧНИЦА

Дом здравља, како каже директор Шпадијер, није обавезан да има мртвачницу, али стицајем околности, у објекту у Будви постоји мртвачница за два леша. Дешавају се, нарочито лјети, разни несрећни случајеви, саобра-

ћајни удеси, утопљења, па би и локална самоуправа и туристичка привреда требали да поведу више рачуна како би се тај недостатак отклонио. Можда, у оквиру будуће капеле, мада тај проблем треба што прије ријешити.

АКТУЕЛНОСТИ

УЗ ЈЕДАН ЈУБИЛЕЈ

ТРИ ДЕЦЕНИЈЕ „ЗЛАТНЕ ЈАБУКЕ“

Овога маја навршило се пуних тридесет година од како је град-хотел „Свети Стефан“ добио највише туристичко признање „Златну јабуку“, које додељује ФИЖЕТ (међународна асоцијација светских туристичких новинара и писаца).

Свечаност је одржана 9. маја 1973. године у централном ресторану града-хотела. Окупило се око три стотине званика, међу којима су били најуглашенији људи из тадашњег свијета политике, привреде, туризма и угоститељства као њеног дијела, културе, новинари и фоторепортери из ондашње СФРЈ и из свијета. „Златну јабуку“ је предао Жорж Ор тадашњи председник ФИЖЕТ-а. Да би домаћин био на висини награде, побринуо се сада већ покојни Душан Миковић, шеф кухиње нашег туристичког „свеца“. Овај даровити и искусни мајстор, који је тих година у једној анкети уврштен међу четири најбоља куvara свијета, начинио је хладни бифе. „Шведски сто“ је изгледао бајковито, урађен са изузетно много маште, био је дуго мета фоторепортера. На њему је, како је тада записао један од колега, било и птичијег млијека.

Награда „Златна јабука“ је, иначе, установљена 1971. године. Већ у децембру наредне године, на конгресу ФИЖЕТ у Атини, донијета је одлука да добитник овог ласкавог признања буде југословенско екстра љетовалиште град-хотел Свети Стефан. Како је тада образложено „Златна јабука“ је додијељена „свецу“ због оригиналног архитектонског рјешења, као и врхунске услуге и сервиса.

Вуко Митровић, данас

један од најбољих куvara не само у Црној Гори, у чијем „Гастро клубу“ у Милочеру се школују и обучавају будући мајстори кулинарства, био је те 1973. у „чети“ Душана Миковића. Међу 35 куvara и посласличара, који су угостили свјетску и домаћу елиту, приликом уручивања великог признања. Имао је 22 године, али је већ био увелико „ушао“ у посао. Сјећа се до у детаље тог великог догађаја.

– Ваше дивно море, ваши љубазни и предусретљиви људи, прихватљиве цијене и с невјероватним укусом изграђени хотели, представљају срећан спој коме нема равна у свијету, рекао је, предајући „Златну јабуку“ тадашњем директору Светог Стефана Владимиру Митровићу, господин Жорж Ор, председник ФИЖЕТ-а. – Свети Стефан је, уистину, нешто што не може да се види у цијелом свијету. Ви сте успјели да од

вање, а да при томе нијесте заборавили на своје интересе и интересе гостију. Ово је трећа „јабука“ али прва која се додељује једном хотелу и ко зна колико ће времена проћи док је не добије опет неки хотел. Прва је додијељена туристичком савезу Сицилије, друга Холандији за реанимирање једног дивног села у туристичко насеље и трећа вама.

Сјећа се Вуко Митровић и тог славља за које се посебно бринула екипа у којој се он налазио, а коју је предводио Душан Миковић, прва кулинарска виолина тадашње Југославије и четврти са ранг-листе свјетских куvara са свјетског првенства у Франкфурту, које је одржано нешто прије ове свечаности.

– Била је то хладна вечера, права изложба или мало ремек дјело великог мајстора, каже Митровић. – Многа јела су изгледала тако чудесно да људи дуго

жњој тишини обилазили сто, шкљоцали су апарати, зујале камере.

Послије је „нападнут“ сто. За нешто више од по-

си његово име. То треба да учинимо из пијетета према, могу рећи, умјетнику које је овај наш крај имао.

Душан Миковић са помоћницима у кухињи „Светог Стефана“

ла часа гости су промијенили изглед трпезе. Мало је, наиме, остало од онога што је „маестро“ дуго припремао са својом екипом. А послје гозбе уследили су комплименти. Домаћина и странаца. Највише од оних који се у кулинарство најбоље и разумију – Италијана и Француза.

– Нажалост, убрзо након тог великог догађаја, заувјек нас је напустио Душан Миковић. Умро је на радном мјесту, сасвим изненада. Када смо се надали да ће још најмање десетак година бити са нама. Ја сам већ следеће 1974. године постао шеф кухиње града-хотела. Све што сам научио у животу „скинуо“ сам од заиста великог учитеља Миковића. Имао сам, напосто, срећу да учим уз њега. Жао ми је што данас нека стручна школа, институција из области угоститељства и туризма не по-

Некадашње рибарско полуострво, подсјетимо, адаптирано је педесетих година у јединствено љетовалиште. Све куће у њему, задржале су првобитни изглед, такође и тијесне улице, пјачете и други објекти. Мањих интервенција било је на ресторану, његовој великој тераси над морем, изграђен је отворени базен. Ентеријер апартмана и соба у некадашњим кућама добио је нови изглед. Намјештај, најмодернији у то вријеме, задовољавао је свјетске стандарде. Идеју за претварање Светог Стефана у град-хотел дали су наши познати сликари Петар Лубарда и Мило Милуновић, што је касније прихватила ондашња југословенска влада, затим и црногорска. Град-хотел је свечано отворен 13. јула 1960. године.

„Светац“ је од старта добио епитет девизни, јер су у њему одмарали по-

знати гости. У књизи утицаја, која се овђе чува као реликвија, уписана су имена Алберта Моравије, Софије Лорен и Карла Понтија, Клауса Кинског Марине Влади, Монике Вити, Силвестера Сталонеа, Ингемара Стенмарка, Роберта Макнамаре, Вилија Бранта, Питера Јутинова, као и других познатих глумаца, редитеља, политичара, принчева и престолонаследника, свјетских богаташа. Познати гости су углавном одсиједали у чувеној вили 118, која је била најскупља на Јадрану. Дан одмора у њој је коштао од 1000 до 1500 долара.

Упркос недаћама које и овај крај прате већ пуних тринаест година, Свети Стефан је задржао ексклузивност. Гости су, нарочито последњих година, опет с дубоким новчаницима. Истина, мање је звучних имена, али готово сваке сезоне овдје одмара по који веома познати гост. Вила 118 је адаптирана, добила је нове, савремене садржаје. Требало је да то буде учињено и са осталим апартманима, али за веће инвестиције, бар за сада, нема пара.

Свети Стефан је, међутим, задржао оно по чему је сво ово вријеме био препознатљив, и због чега му је, добрим дијелом, и припала „Златна јабука“ изванредан сервис. Конобари, младићи у мају 1973. када је Жорж Ор донио „јабуку“ на полуострво, и данас раде истим ентузијазмом. Сада са далеко више искуства и наравно знања. И кухиња „свечева“ је и даље врхунска, тако да гости овог љетовалишта могу да пронађу мало грешака и дају мало примједби својим домаћинима за вријеме одмора на „свецу“.

С. Ш Грегорић

Оригинално архитектонско рјешење: град-хотел „Свети Стефан“

рибарског насеља на острву, старог пет вјекова, направите најдивнију оазу за љетовање и ужи-

нису прилазили столу, нису ни знали одакле и како почети. Више од пола часа гости су у готово побо-

ТИВАТСКА СОЛИЛА ПРЕДЛОЖЕНА ЗА ПРИРОДНИ РЕЗЕРВАТ

ПОСЉЕДЊА ОАЗА НА ЦРНОГОРСКОМ ПРИМОРЈУ

Подручје Солила (напуштена солана и Солиско поље) налази се у Тиватском заливу, у близини Острва цвијећа, и заузима око 100 хектара обалног мочварног земљишта, тзв. простора обалних слатина. Изузетне карактеристике овог подручја које га чине јединственим на Црногорском приморју су: присуство халофитне флоре са највећом концентрацијом ријетких биљних врста и заједница, те муљевите заслањене обале као веома специфична и једна од ријетких станишта овакве врсте на Балканском полуострву. Са аспекта заштите фауне, подручје Солила је такође значајно као станиште које обезбеђује сигурно уточиште значајним представницима животињског свијета.

С обзиром да Солила представља јединствено и специфично станиште, у Просторном плану посебне намјене за подручје морског добра, ова локација, због својих карактеристика, предложена је за резерват природе. Управо је у току израда детаљног плана за подручје Солила, којим ће се обезбиједити одрживо коришћење обалног дијела за мари-

културу, док ће се унутрашњи дио ставити под строжи режим заштите као станиште велике концентрације ријетких биљних врста и станиште миграторних птица. Регионални Мастер план за развој туризма у подручју Боке которске, такође је предвидио заштиту Солила као значајног резервата природе, а његова улога је препозната у развоју еко-туризма, популарног „birdwatching-a“.

Са становишта флоре и вегетације Црногорског приморја, подручје Солила је препознато по опстанку изворне вегетације која настањује халофитна влажна станишта, која се, међутим, разликује од вегетације која настањује слична мочварна подручја уљинске Велике плаже или Буљаричке плаже. Сходно налазима проф. др. Вукића Пулевића, нашег реномираног ботаничара, на локалитету Солила се налази слатинска вегетација из редова Salicornietea и Limonietea, те вегетација морских сита из реда Juncetalia maritime, и вегетација бочатих мочвара из реда Phragmitetalia са заједницом Scirpe-

tum maritime. Распрострањеност појединих халофитних биљних врста које учествују у изградњи ове вегетације ограничена је само на ово подручје, због чега су те врсте и предложене да буду заштићене у домаћим прописима. Како су већ изчезли овакви комплексни типови станишта и вегетације на Игалу и Тополици, то се очување компактности халофитних станишта тиватских Солила истиче као еколошка вриједност о којој треба водити рачуна у свим плановима будућих интервенција на овом подручју и његовој околини, истиче

др Пулевић.

Орнитолог Дарко Савелић сматра да постоји довољно података о квалитативном и квантитативном присуству птица на Солилима на основу којих се ова локација може прогласити орнитолошким резерватом. Само присуство фендака Phalacrocorax rugosus Pigma Cormorant (ова врста је угрожена у свјетским размјерама) и фламинга Phoenicopterus ruber Greater Flamingo (ова врста је изузетно ријетка у црногорским воденим стаништима) довољни су да Солила добију статус заштићеног под-

ручја. Обије врсте су изузетно атрактивне и за „birdwatching“ туризам. Посебан значај Солила за птице је што представља уточиште птицама зимовалицама, као и птицама у току миграције. Медитеранске солане редовно „госте“ више од стотину врста птица из 18 фамилија, једна од њих је и Тиватска, истиче Савелић.

Сходно Закону о заштити природе (Сл. лист РЦГ 36/77 и 2/89) Солила могу бити заштићена у оквиру категорије споменаци природног предјела, међутим поред ових институционалних и правних оквира, у Црној Гори још није усвојена пракса израде и спровођења посебних Планова управљања заштићеним подручјима, којим би се обезбиједило коришћење ресурса уз заштиту природних вриједности сходно категорији.

Међународна организација за заштиту природе (IUCN – International Union for Conservation of Nature) дефинисала је шест категорија заштите природе сходно којима се дефинише План управљања и коришћења природних ре-

сурса. Ове категорије варирају од I категорије у којој режим заштите дозвољава само научно-истраживачке активности, преко средњих категорија у којима се обезбеђује заштита одређених природних одлика или пејзажних вриједности, до категорије VI у којој План управљања дефинише одрживо, односно рационално коришћење природних екосистема.

У оквиру Просторног плана посебне намјене за подручје морског добра, Солила, јединствено мочварно-халофитно станиште са специфичном вегетацијом и фауном, нарочито у вријеме зимовања птица су предвиђене за V категорију управљања по IUCN категоријама. Сходно домаћој, постојећој регулативи, предвиђено је да се Солила заштитити као флористичко-фаунистички резерват (резерват природе по Закону о заштити природе, или Парк природе по Закону о животној средини). Заштита подручја изостанак сваке градње у подручју резервата, искључивање лова, развијање фото-сафари туризма и установљење едукативне улоге.

Александра Ивановић

АКТУЕЛНОСТИ

АЕРОДРОМ ТИВАТ НАКОН УЛАСКА У САСТАВ ЈП „АЕРОДРОМИ ЦРНЕ ГОРЕ“

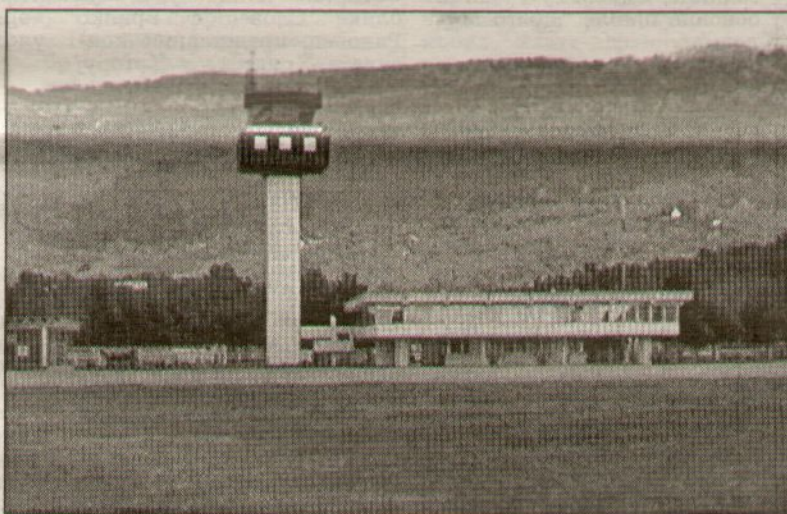
Аеродроми у Тивту и Подгорици предати су 23. априла на употребу новоформираном предузећу „Аеродроми Црне Горе“ које је је од тог датума почело да газдује овим ваздушним лукама. Са аеродромима ново предузеће преузело је и бројне проблеме који су евидентни и актуелни. Од преузимања аеродрома у Тивту, плате запосленим радницима касне мјесец и по, укинут је жиро рачун у Тивту, а све се гласије прича о додатној „рационализацији“ броја запослених и централизацији пословања предузећа.

Директор ЈП „Аеродроми Црне Горе“ Милован Ђуричковић у разговору са новинарима одбадио је тврдње да су газдовање и расподела добити са аеродрома Тиват и Голубовци, тек што су они преузети из састава ЈАТ-а, поновно централизовани, али сада у Подгорици умјесто у Београду. Ђуричковић је истакао да је управљање црногорским аеродромима од стране државе препознато као јавни интерес, те да у том послу нема централизације већ, како је казао, само рационалног управљања тим значајним ресурсима.

Аеродроми у Подгорици и Тивту нијесу ни у оквиру ЈАТ-а имали било какву економску аутономију у посљедњих двадесет година. Аеродроми су имали само симболична овлашћења али је то стање за нама и ми сада одговарамо за пословну политику од 23. априла када смо преузели аеродроме од ЈАТ-а. Влада Црне Горе је прогласила јавни интерес када су у питању ваздушне луке у Црној Гори, формирано је ЈП АЦГ, Влада је именovala УО и директора тог предузећа који за успјешност свог рада одговара Влади. Приликом његове регистрације, у складу са прописима регистровани смо га као јединствено предузеће али ће се водити јасна и прецизна евиденција како и колико ради аеродром Тиват а како аеродром Подгорица. Обзиром на околности које овдје имамо, трудимо се да то рационализујемо, да укупне трошкове руковођења и управљања учинимо што мањим, да рационализујемо и друге трошкове и да укупним управљањем цијелим системом кроз добру комуникацију са руководством тиватског и подгоричког аеродрома, остваримо максималне финансијске ефекте. Та условно назовимо, централизација која је логични производ саме одлуке Владе, заправо није централизација већ рационализација - изјавио је Ђуричковић.

РАЦИОНАЛИЗАЦИЈА,
ЦЕНТРАЛИЗАЦИЈА
И ЈАВНИ ИНТЕРЕС

Одговарајући на питања зашто су укинути посебни жиро-рачуни подгоричког и тиватског аеродрома и зашто се новцем који они остварују управља са само једног мјеста у Подгорици, Ђуричковић је истакао да је ту ријеч о „економском и рационалном прилазу управљању једним од најбитнијих саобраћајних чворишта и ресурса Црне Горе“. Он је додао да ће руководство АЦГ „радо саслушати“ евентуалне приговоре на начин руковођења аеродромима у првој фази након што су они преузети од ЈАТ-а. Предузеће је формирано да би било у функцији свих и од користи за све и „наш је циљ максимална кооперативност, али треба имати у виду да послујемо на чистим економским принципима. Према томе и захтјеви нама упућени морају имати исту логику. Тако ћемо једино бити у кореспонденцији са временом.

Значи у тој равни ми смо спремни за пуну сарадњу са руководством Тивта, општином и грађанима - посебно је подвукао Ђуричковић. - ЈП је аеродроме преузело без финансијских обртних средстава и сви напори и улагања у припреми сезоне су из сопствених средстава. Због тога још увијек нису исплаћене плате радницима, јер је у овом прелазном периоду, од 23. априла требало да се упознамо са систематизацијом. Покушавамо да направимо оно што се зове оптимум, а уз прекомпоновање расположивог кадра и ангажовање једног броја сезонаца учинимо оптималним оно што се зове људски фактор на аеро-

дромима у Тивту и Подгорици. Поред тога сви радници који код ЈАТ-а имали статус стално запослених радника у наредном периоду добиће рјешења од ЈП „Аеродроми Црне Горе“, што је прецизирано и споразумом о преузимању аеродрома. Ријеч је само о техничкој процедури. АЦГ је преузео аеродроме без иједног динара обртних средстава и почетак пословања оптерећује и обавеза исплате 5 милиона долара ЈАТ-у кроз бесплатно опслуживање њихових авиона у наредне три године. Сви радници аеродрома у Тивту и Подгорици, које је ЈАТ након предаје аеродрома формално отпустио ускоро ће добити рјешења о пријему у радни однос код АЦГ.

Обећавајући да ће ЈП АЦГ бити у функцији развоја Црне Горе и општина на чијој се територији налазе ваздушне луке директор „Аеродрома Црне Горе“ је

на дужи рок дефинисана његова будућност. Истакавши да Голубовци захтијевају значајно улагање у првој фази санације, Ђуричковић је казао да ће истовремено у Тивту бити саниран свјетлосни систем на писти и набављена нова аеродромска опрема.

У фази смо преговарања са Монтенегроерлајнзом које је такође Владино предузеће јер је она већински власник и морамо водити рачун да обављамо битне јавне функције, а то је ваздушни саобраћај. У току су преговори, припремили смо конкретне предлоге и надамо се да ћемо ускоро имати јасне репере под којим условима ћемо сарађивати. Надам се да ћемо то успјети ријешити у међусобној комуникацији и да нам неће бити потребна помоћ Владе или неког другог партнера - рекао је Ђуричковић говорећи о односима са Монтенегроерлајнзом и ЈАТ-ом. - Такође и са ЈАТ-ом који је био и остао стратешки партнер овог предузећа и остаће у дугом року и желим, без обзира на бројне неспоразуме који су били у фази преговора око преузимања аеродрома, да градимо добре односе. Ових дана у току су разговори око рјешавања конкретних питања ЈАТ-а на самим аеродромима, односно простора за рад, а има и комерцијалних проблема које треба ријешити. Обавезе према ЈАТ-у нема Аеродром Тиват него ЈП које мора створити околности за успјешан биланс, као и да сервира пет милиона долара договореног дуга, што је јако велико оптерећење за предузеће. Према фреквенцијама које ми имамо у виду очекујемо да тај период траје три године. Када се погледају биланси у збиру и ако на успјешан начин будемо газдовали ресурсима и обезбиједили пласмане других услуга код других компанија, мислим да ћемо успјети да покријемо трошкове за те три године, како би заједнички створили претпоставке и прихватили оно што се зове развојни концепт и развојни кредит у Црној Гори.

Првом човјеку „Аеродрома Црне Горе“ постављено је и питање које потреса тиватску јавност, питање регионалне депоније Ловања које угрожава између осталог и безбједност лета на тиватском аеродрому.

Депонија на Ловању наноси штету аеродрому Тиват, овдашњој туристичкој привреди и општини Тиват. По Закону о безбједности ваздушне пловидбе, депоније се не смију градити у кругу од пет миља око аеродрома и већ смо се тим поводом обратили свим релевантним факторима у Црној Гори. Након добијања одговора видјећемо што ћемо радити даље - поручио је Ђуричковић додајући да је Савезни ваздухопловни инспекторат својевремено дао сагласност на изградњу санитарне депоније за Тиват, Котор и Будву на Ловању у близини тиватског аеродрома уз поштовање технологије покривања депоније смећа које се ту депонује. - Инсистираћемо да се та технологија поштује или да се та депонија измјести на другу локацију.

Ж. Коменовић

ДОБАР ПОЧЕТАК СЕЗОНЕ У КОТОРСКОЈ ЛУЦИ

ДОЛАЗЕ БИЈЕЛИ
БРОДОВИ

Половином маја которска лука била је „окупирана“ бијелом флотом, путничким бродовима који су стизали са разних страна и бар на кратко подсећали на дане када је долазак у Котор био, прије свега, морским путем.

Од маја до октобра, сваког понедјељка, у которску луку стизаће брод „Далмација“ на редовној путничкој линији Пула-Котор-Пула, а у плану је да једна италијанска компанија, такође, одржава током сезоне редовну линију између которске и луке на западној обали Јадрана. Долазак туриста морским путем у Котор планирају и бројне агенције широм Европе, па према ријечима извршног директора АД Лука Котор Младена Лучића до краја главне сезоне очекује се око 70 путничких бродова са туристима у Котор.

Припремили смо се, наравно, за сезону, побољшали услове за прихват јахти и мањих излетничких бродова, а оперативни дио обале гдје пристају велики бродови ионако је сасвим спреман. Како током зиме и у дијелу јесени, односно прољећа, которска лука нема промет са путничким бродовима, ми смо у том дијелу године обавили прихват бродова који су превозили терет, али ово је, прије свега, путничка лука и ми смо за сезону спремни за прихват путничких бродова и туриста - истиче Младен Лучић.

Директор которске луке, такође, истиче професионализам и оперативност радника на граничном прелазу, полиције, и цариника који су досадашње путнике врло брзо прегледали и пропустили да изађу у Котор. Наравно, да је рад тих служби веома битан јер по великој врућини, није пријатно дуго чекање по сунцу готово што се ради о туристима од којих добар дио са одређеним подозрењем улазе у нашу земљу после дугих година изолације и медијске кампање по свијету, која није била нимало пријатна за туризам, ни укупну слику о нашој земљи.

Али, стварањем државне заједнице Србије и Црне Горе, опет, као да су примамљиве за креаторе итерера путничких путовања и кружних „тура“ по Средоземљу.

На наше понуде позитивно су одговориле многе агенције и по правилу бродови долазе на вишечасовно задржавање у нашу луку. Ето, туристи из Словеније задржали су се шест сати у Котору, неки су отишли на излет до Његуша и Цетиња и Будве, али већина је вријеме провела по которском старом граду и тврђави Свети Иван. Осим

тога, најављени су и најлукусузнији италијански путнички бродови са ексклузивним гостима који, заиста, желе и да потроше, али је важно да им се понуди богат избор, али и квалитетан, да виде и да троше. Посебно је интересовање за вријеме када се у Котору одржава Бокељска ноћ, та јединствена манифестација на мору и сваке године је све више заинтересованих да бродом, јахтом и излетничким бродовима, те ноћи, буду у заливу Боке Которске - истиче извршни директор АД Лука Котор Младен Лучић.

Словеначка компанија „Компас“ која је обновила доласке бродом типа „катамаран“ у Котор, најавила је да ће током сезоне и даље доводити туристе, па то све наговјештава бољу попуњеност везова уз которско пристаниште.

Долазак путничких бродова доноси вишеструку корист свим даваоцима услуга и ту је, свакако, велика шанса да се на прави начин искористи та могућност. Уз запослене у фирми Лука Котор који сервисирају услуге на пристаништу, ту су и многе друге дјелатности а скоро завршетак адаптације популарне баште кафеане „Дојми“, на ударном мјесту у Котору, пружиће прилику да баш, као некада, то мјесто буде на удару туриста, посебно оних који излазе са путничких бродова.

У сусрет главној туристичкој сезони туристички центар у Котору припрема нови туристички информатор, заиста неопходан свакоме ко стигне у Котор, а и Лука Котор се побринула да прве информације о граду обезбиједи путницима-туристима чим ступе на риву.

Одавно је познато да су, по правилу, путници-туристи на путничким бродовима најбољи гости, да су то посјетиоци са најдубљим циљем и да је за њихов провод неопходно обезбиједити квалитетну, али и занимљиву понуду. А долазак све више путничких бродова, као и најавна раскошних јахти које често користе и личности из свјетског „сет“ друштва само подижу рејтинг Котора на листи лука које радо посјећују савремени номади.

Зато је добар почетак сезоне охрабрење, али и упозорење свима који су укључени у туристичку понуду да се, на прави начин, припреме за сезону. У предузећу Лука Котор најавили су, а и до сада показали, да могу сервисирати појачани притисак бродова, остаје да и остале службе у Котору и околини на квалитетан начин испрате оно што гости данас, с правом, захтијевају.

Д. Давидовић

ЈУЧЕ, ДАНАС...

Било како било, тиватски аеродром више не располаже кључним надлежностима да би могао функционисати као раније, у периоду од 1974. до 1989. када је био једно од 14 ОУР Југословенског аеротранспорта. Самосталност у надлежностима аеродром Тиват имао је у пословној, стамбеној и кадровској политици, што не може да се избрише констатацијама да је ријеч о „државном интересу и рационализацији“. Мастер планом развоја туризма у Црној Гори који је изradio њемачки инвестициони фонд ДЕГ, који је усвојила Влада Црне Горе, на локацији аеродрома Тиват предвиђена је изградња хотелског комплекса са неколико хиљада лежајева и пратећих

садржаја попут „водених паркова“. Поред изградње тунела Солина након чега би подгорички аеродром постао „медијтеранска ваздушна лука“ разлози за „заобилажење“ питања тиватског аеродрома у Мастер плану је бука! (која смета будућим туристима) и загађивање средине. Иначе, аутори Мастер плана кренули су од претпоставке да Бока служи само за једнодневне туристичке излете, па је самим тим овај туристички аеродром непотребан. Не можемо а да се не упитамо гдје је ту интерес грађана Тивта? Да ли ће се ово све показати као почетак краја Аеродрома Тиват који је до јуче био „наш прозор у свијет, гаранција развоја, свијетла будућност“...

ЉУДИ И ДОГАЂАЈИ

Јужном страном
данаИлија
САВО ТРЕГОВИЋЖИВИМО ГРОТЕСКУ,
УЗ ПИВО...

Да се мало и похвалим, мислим да то не чиним превише у овој рубрици. Добио сам на поклон припојетку од правог писца, с мојим именом у наслову. Топлога маја минулог, Слободан Ристовић ми је учинио тај лијепо поклон, уз извињење: по времену, каже ми, осјећам како ми жуте кости као листови у мемљивим књигама, рђају спојнице и спајанице па ми се прене коријење у крштеници и осјети устајали мирис мајчиних њедара... И онда објашњава да је то углавном зато што је оставио ракију и дукан, па не зна што ће с рукама. А глава стоји већ, некако. Видио Слободан, пјесник који се повремено и прозом бави,

у некој кафанској башти Витомира Николића и мене док смо обојица били живи. Вита убила обућа док је ишао из Никшића, па смо поливали ноге да се опанци расквасе. Као да је и мени било тијесно у ципелама. А онда нас поново срије "Код Омера", док смо назор испијали треће пиво по други пут. Вита је од конобарице тражио иглу и конач да зашије дугме на панталонама, Миленко, наш друг који се баш и не разумије у поезију, рачунао је неке порезе, ја и Слободан смо преливали вином колач који нам је личио на славски, а онда је однекуд багнуо Бањо Шарановић.

Црногорском поезијом тече Лим, саопштио је кратко и дискретно се удаљио.

Онда је Вита причао како је туберкулоза измишљена да би се од жена могле правити лојане облоге и привијати на прса. Слободан весели се присјећа, не знам да ли га баш памћење добро служи, да смо се после пијења на столове и жвакали маслине из разлоканих тегли, а онда сам ја, као бацио биљежницу преко главе. На мјесту гдје је пала, опет по пишчевом са знању, избила је жива вода на којој су се умивале конобарице пошто су нам пократиле душе и потом купиле гвоздене новчиће као да ће од њих правити потковице.

Слободан, који се бави дјечјим туризмом, ради током сезоне у Бечићима, љетос, вели, неће ништа писати, намјерава да се претплати на "Приморске" (од свих новина само чита локалне, било гдје да се нађе и ако их, наравно, има, јер тако најбоље упознаје људе и крајеве), врућину ћемо, рече, гасити киселом, а што се приповијетке тиче, сигуран сам да је то само поклон.

Ако ћеш негдје да се објави, учини то, ја ћу је угурати тамо гдје јој је мјесто: у књигу мојих успомена.

2. „Ево ме“ огласио се новом збирком пјесама пријатељ ми, и некадашњи колега по занату новинарском, Илија Лакушић. Покушао је, да се одазове свеколикој бјелини свијета и - папира.

3. Свијет је бескрајан, а папир танак. Биљежио сам општи бол набијених на заједнички колач, поручио ми је колега из некадашњег дописништва „Борбе“ у улици Маркса и Телекса у Подгорици.

4. На питање који живот или жанр живимо, Егон Савин, познати редитељ одговара: ми живимо гротеску.

5. Норвешки путописац Хенрик, који је у Црну Гору стигао крајем деветнаестог вијека и донио прве скије, записао је и ово: „У Црној Гори жена је света. Зато се изузима из крвне освете, иако она често подстиче на убиство, као у старим сагама. Њене најбоље особине су честитост, вјерност и вредноћа, а њена љубав за отаџбину и њена храброст су као у мушкарца...“

Давно ли то бијаше. Ни мајка, најсветија међу женама, више није... Један ту недавно и недалеко од нас је ножем избио ону која га је родила, нешто раније, такође у Црној Гори, син је убио мајку, па је потом спаковао у фрижидер, да брат не би знао... У питању су, кажу психијатријски случајеви, болнице су све пуније мајкоубица, оцеубица, дјецеубица... Коле мој свезнајући за то криви друге: дједови су нам, каже, четовали по шумама, унуци по интернету...

6. Вита је недавно напунио 71 годину. Вјерни пратилац славног Џонија Вајсмилера у серијалу филмова о краљу цунгле Тарзану је најстарија женака шимпанза на свијету. Живи у Палм Спрингсу у Калифорнији код свог власника Дена Вестфала. Одавно је престала да конзумира пиво, због здравља. Пије искључиво лајт колу.

Е, када смо већ код пива које неки пију од радости, други од туге, а неки од другог јутра, и ја сам недавно, нешто научио. Пиво је старије од вина. Вуче коријене из времена Сумера, пило се, дакле, док су богови још ходали земљом, пили су га и Стари Грци прије него што је потекло вино.

Пиво итекало, дакле, има везе са животом. Мој врли колега, блаженопочивши Ранко Тодоровић је то овако видио: „Живот ти је као пиво – пола пјена, пола горко“.

6. Цетињски сликар Лука Лагатор, којему су даровитост открили веома рано, студирао је економију да не би живио од сликарства. Имао је двадесет и двије самосталне изложбе у иностранству, нема дневног листа у бившој Југославији у коме није објављивао и своје карикатуре, надобијао се на града. Прва, коју је добио када је имао само седам година, му је најмилија.

7. Крета дебела, први пут је држим у руци. У том моменту погледам кроз прозор и видим кућиште из којег расте орах. Нацртам га. Учитељица се одушеви, помилује ме по глави, извади из ташне оловку са гумицом и поклони ми је. А те 1952. године таква оловка је била право богатство. То је моја прва и најдража награда за сликарство.

8. Нисам знао да личим на Андрића (чујеш мене, личим на нобеловца!). Херметични писац, дипломата по вокацији, био је једино искључив када је у питању његово дјело: написано можете да скраћујете, али никако и да дописујете.

Моја маленкост је носила највећу љутњу када би ми уредник дописао по којој у новинском тексту: тада сам жестоко протестовао јер друга рука, макар колико и добра била, не погађа мисли. А скраћивање је у овом послу тако нормално.

Ева Рас, глумица која је све више окренута писању, каже овим поводом да је Андрић био лице мјер!

Онај ко скраћује мијења смисао, онога што хоћу да причам, у истој мјери колико би мијењао и кад би дописивао - каже уважена дама нашег глумишта.

Андрић, могуће, може бити лицемјер због нечега другог. Поради дописивања - никако. Оно много више мијења смисао јер - у то сам посве сигуран - вјешта рука која скраћује неће наградити текст, колико и највјештија која га дописује.

8. Филип Лонгверт, професор историје на Универзитету у Монреалу, каже да ни фашизам ни комунизам не потичу из Источне Европе. Фашизам се, вели, јавио у Италији, а развио у Нјемачкој. Комунизам је, ипак, у суштини западноевропски производ. Тај облик социјализма ријешили је аграрно питање, а одузео слободу.

Нарочите везе нема, али можда: -Перице, обраћа се учитељу јаку, пробудите овог што спава поред вас. -Пробудите га ви - висте га и успавали. Ех, учитељи, учитељи...

У ТИВТУ ПОВОДОМ ДАНА ЕВРОПЕ

„ДИПЛОМАТСКЕ“ САДНИЦЕ
У ГРАДСКОМ ПАРКУ

Дан Европе - 9. мај у Тивту је обележен на јединствен начин. Велики градски парк убудуће ће красити стабла грчке и хрватске маслине, словеначка липа и америчка туја. Саднице су засадили представници ових земаља акредитованих у Црној Гори, а током овог мјесеца стабла пријатељства засадиће и дипломатско - конзуларни представници Италије, Француске, Немачке...

Ову неувичајну еколошко-дипломатску активност организовала је НВО „Европски дом“ из Тивта, а поред представника дипломатског кора свечаности су присуствовали Драгиша Бурзан, министар иностраних послова, Славица Милачић, министар за економске односе са иностранством у Влади Црне Горе, Игор Лукшић, помоћник министра министара иностраних послова у Савјету министара државне заједнице Србија и Црна Гора, Зоран Радовић, председник тиватске општине, представници јавних предузећа и установа и невладиног сектора.

Пригодан програм на више страних језика и причом о земљама одакле су стигле саднице, извели су ученици основне школе „Драго Миловић“.

Дипломатски представни-

ци у Тиват су донијели дрво карактеристично за земље из којих долазе, а посебно је интересантна словеначка садница - директни потомак липе коју је прије 200 година у љубљанском ботаничком врту засадио маршал Мармон. Дипломате четири земље, генерални

Игор Грабари и конзул САД Хојт Брајан Ји, одржали су кратке поздравне говоре истичући пријатељство свог народа са Црном Гором. Након обављења садње за дипломате и госте овог необичног еколошког скупа припређен је коктел у љетњикову „Бућа“ у Тивту.

Градски парк представља једну од најатрактивнијих и најбогатијих ботаничких башти на Јадрану. Посебно се истичу стабла чилеанске јеле, јединствени примјерци на Медитерану.

Велики градски парк има преко 100 година дугу традицију. 1892. године парк је утемељио аустроугарски адмирал фон Штернак, према чијој наредби су сви поморци и капетани аустроугарских ратних и трговачких бродова доносили из читавог свијета по примјерак егзотичног дрвећа, па је тако створена вриједна ботаничка башта на површини од четири хектара.

Градски парк настао је на некадашњем имању познате которске властелинске породице Радали, а недавно је обновљен иностраним донацијом УСАИДА, који је у ревитализацију уложио 230 хиљада еура.

Ж. Комненовић

конзул Републике Грчке Сотериос Атанасиу, Републике Словеније Бранко Раковец, представник конзулата Хрватске у Котору,

ПОСЈЕТА РАТНОЈ МОРНАРИЦИ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ

„ПАЛИНУРО“ У БОКИ

У тродневној званичној посјети Ратној морнарици Војске Србије и Црне Горе, боравио је школски брод италијанске Ратне морнарице, једрењак „Палинуро“. Након царинске процедуре у луци Зеленика, „Палинуро“ је упловио у которску луку где су његов боравак обиљежили бројни приједи и културна дешавања.

„Палинуро“ је тројарболни једрењак типа баркантина изграђен 1934. у француском бродоградилу „Dubigeon“ у Нанту као рибарски брод под именом „Commandant Louis Richard“. До почетка педесетих година прошлог стољећа, пловио је углавном водама сјеверног Атлантика између Француске и Нјуфаундленда, гдје је са мањих рибарских бродова преузимао улов ослића и транспортовао га до Француске. Италијанска морнарица је брод купила 1951. да би након обимне реконструкције у Ла Специји, једрењак 1955. формално постао школски брод „Палинуро“.

Од тада брод крстари углавном водама Медитерана, а уз три године старији и нешто већи једрењак „Америго Веспучи“, „Палинуро“ је потпуно школске флоте италијанске РМ. Иако је „Америго Веспучи“ визуелно импозантан и атрактиван брод, „Палинуро“ је, будући да је изворно грађен као рибарски брод, на мору бољи и бржи од њега. Тај брод има око 1000 метара квадратних једара са којима, уз повољан вјетар, може постићи брзину и до 14 чворова. Примарна намјена тог брода је школовање у пракси младих подофицира РМ Италије али је „Палинуро“ истовремено и репрезент италијанске морнарице и државе на мору.

Поводом посјете „Палинура“ у Клубу ВСЦГ у Тивту за команданта тог брода, капетана фрегате Давида Волпеа и његове официре, званичан пријем приредио начелник штаба Команде корпуса РМ ВСЦГ, контраадмирал Јован Грбавац. Пријему су присуствовали и италијански војни аташе у СЦГ, бригадни генерал Адриано Скеђи, представници црногорске поморске привреде, високи официри РМ ВСЦГ, као и градоначелник Тивта Зоран Радовић. Том приликом отворе-

на је изложба двадесетак уља на платну већег формата, академског сликара Доброслава Мишка Мрдака под насловом „Ратници“. Током три дана боравка у Црној Гори, поморци са „Палинура“ обишли су културно-историјске споменике у Боки, сриели се са колегама из овдашње РМ са којима су размијенили поклоне, али се и такмичили у разним спорским дисциплинама. На везу у луци Котор брод су посјетили и новинари црногорских медија које је примио заповједник „Палинура“ капетан фрегате Давиде Волпе.

У каријери сам повлио на многим млађим и модерним бродовима, али се најљепше осјећам на „Палинуру“ јер на њему влада посебан дух заједништва међу посадом, која овдје може искусити море у оном изворном облику, онако како су га осјећали и древни поморци - прича капетан Волпе.

Према његовим ријечима, крстарење до Котора и оно до Туниса који је сљедећа дестинација „Палинура“, је заправо ухватање брода и посаде након недавно завршеног годишњег ремонта.

Већ 1. јула почиње право школско крстарење када ће се поред 90 људи посаде, на „Палинуру“ укрцати 45 младих кадета са којима ће пловити до Балтичког мора. То ће за њих бити права прилика да осјете поморски живот на броду који је у највећем дијелу аутентичан и функционалан на начин на који је пловио и прије 69 година.

РМ ВСЦГ ће у јулу узвратити посјету италијанској морнарици, јер ће њен школски брод „Јадран“, током једномјесечног крстарења Медитераном поред француских и грчких, упловити и у луку Ливорно у Италији.

Ж. К.

ЉУДИ И ДОГАЂАЈИ

ИЗ БИЉЕЖНИЦЕ РЕПОРТЕРА

НА ПРЕГЛЕД СТВАРИ И - ПЛУЋА

Подне је, упекла кугла небеска, хладовине нема. Колоната возила, дугачка отегла се од граничног прелаза Дебелог бријег, све до мотела који је прилично јужније. У аутобусима туристи, Немци, Енглези, Чеси, камиони са теретом разноразним из бивших ЈУ република, луксузна возила са регистрацијама Дубровника и општина Боке Которске, странци.

- Више је посла него лане у исто вријеме и то прилично - зноји се испод "шапке" командир полицијског пункта на граничном прелазу Петар Радовић. - Дневно избројимо у просјеку 150 аутомобила, 25-30 камиона, петнаестак аутобуса. Знатно је више улазака у Црну Гору, него излазака.

У Црну Гору се улази без виза. То важи за становнике четрдесет држава међу којима су све важније европске, САД, Канада...

- Идемо на одмор у "Словенску плажу" у Будви - скида зној са чела Јозеф Древојан из мјеста Знојно у

Чешкој. - По други пут смо у Црној Гори, биће нам, убијеђен сам - лијепо. Са мном су четворица другова, с којима сам одмарао и прошле године код вас.

Симпатични Чех брзо завршава формалности, даје гас новој "октавији". До Будве није далеко, али треба стићи поподне и на - купање.

Становници три бокељске општине прелазе границу са личном картом уз евиденциони картон, прича нам Радовић. - За мјештане Дубровника и околних мјеста довољна је само легитимација. Таквих "пограничних" прелазака је највише било до сада. Но овог маја је другачије: сезона је почела, па је туриста највише.

Царинске формалности се брзо обављају. Будо Нешевић, цариник из млађе гарде, али са лијеписм стажом, истиче да већих проблема нема. Догоди се понекад да камион с робом овдје остане и дан, два јер његов возач

није прибавио све папире. Но тога је мало.

- Царинимо робу до 1000 евра, каже Нешевић. - Износи су, готово увијек нижи јер наши у Хрватској, рецимо, мало купују. Нешто од бијеле технике, гардеробу мање.

Задовољни су путници, највише возачи тешких камиона који не чекају много

по врућини, која је рано стигла.

-Путујем по Европи прилично и могу рећи да су овдје и полицајци и цариници изузетно ефикасни, да се понашају европски. Нема чекања, оног беспотребног, као на неким другим прелазима - прича Ферид Фазлић, Босанац који већ двадесетак година живи у малом мјесету Менгеш код Љубљане, аутопревозник. Вози пун камион ауто- гума за Косово.

Полицајци који контролишу путнике носе - маске. Улазе људи из разних држава, па и оних које је захватио САРС.

- Имамо списак земаља у којима је присутна ова опака болест - вели Петар Радовић. - Када стигне гост из тих подручја, позивамо Дом здравља и тамо се обавља тест. Било је случајева да су стизали гости из Канаде, из земаља Далеког Истока, али сви прегледани су били здрави.

И тако, полицајци и цариници, једни до других у тијесним контејнерима, у смјенама по 12 сати имају пуне руке посла. И вјерују да ће га тек бити. Слиједи дуго, врело лјето, а туристи ће добрим дијелом овуда у Црну Гору. Не из Хрватске, јер они имају доста свог мора, већ гости из Немачке, Енглеске, Белгије и Холандије, скандинавских земаља, неких средњеевропских држава. Махом они који слијећу на аеродром у Ћилипима. На који ће слијетати страни туристи, иако ради и тиватски аеродром, али још увијек не и - ноћу.

С.Ш. Грегорић

ЧЕТВРТИ ПУТ У ТИВТУ

ТРАДИЦИОНАЛНИ
ДУХОВНИ САБОР

Под називом "У свјетлости Христовог Васкрсења - Бокељи Светом Сави и Превлачким мученицима" у Тивту је одржан традиционални духовни сабор посвећен 10. мају - дану спаљивања моштију Светог Саве на Врачару. Духовно окупљање православних вјерника Боке обиљежено је Светом архијерејском литургијом на Превлаци, литијом ули-

пријатељем смрћу. Апостол Павле објављујући побједу живота над смрћу рекао је свима нама познате ријечи - Гдје ти је смрти жалац, гдје ти је аде побједа - истакао је у бесједи америчко-канадски владика Лонгин упућујући поздраве окупљеним вјерницима на Михољској Превлаци.

Симболизујући догађај прије 780 година када је

цама града и четвртим Сабором православних хорова Боке у Клубу Војске Србије и Црне Горе на Селанову. Свету архијерејску литургију служио је митрополит црногорско - приморски Амфилохије, а саслуживали су епископ америчко-канадски Лонгин, захумско - херцеговачки владика Григорије и владика будимљанско - никшићки Јоаникије са свештенством.

- Вјера наша православна је вјера побједе, вјера Васкрса и обнове. Увијек нова и увијек савремена за свако младо и ново покољење. Она је вјера побједе над грјехом, побједе над ђаволом и највећим људским не-

Свети Сава на путу за Свету Гору бродом отпловио са Превлаке гдје је основао прву Зетску епископију, написао Иловичко Законоправило (Иловичку Крмчију) и поставио за првог зетског епископа Илариона чиме су ударени темељи данашњој Црногорско-приморској Митрополији, мошти превлачких мученика потом су бродом, Ратне морнарице превезене до обале Пине гдје су их дочекали бројни вјерници и свештенство из Боке. Литија са превлачким моштима предвођена митрополитом Амфилохијем, кретала се улицама града до храма Светог Саве, након чега је у тиватској цркви одржано вечерње богослужење и поклон светињи.

На Сабору православних хорова Боке учествовало је шест црквених хорова: хор "Свети Сава" из Тивта, хор СПД "Јединство" из Котора, "Рождество" из Бијеле, "Свети Василије Острошки" из Кумбора, "Свети Сава" из Херцег Новог и "Свети Јевстатије Превлачки" из Будве као и три дјечија хора: "Свети Сава" из Тивта и Херцег Новог и "Свети Василије Острошки" из Кумбора. Поздравну ријеч бројним гостима упутио је настојатељ Цетињског манастира, игуман Лука, а хором су ове године саборно изводили композиције под диригентском палицом Мирјане Пајовић, Иване Јововић, Иване Перовић, Маријеле Милановић, Петра Ракића и Михаила Лазаревића. Два млада сопрана - Александра Добриша и Бојана Пејовић из класе Миреле Шћасни, а извели су соло композиције Адамова у клавирској пратњи Љубице Благојевић. У рецитаторском дијелу програма наступили су Мирјана Релић и Мио Лаловић, глумац Херцеговског позоришта. И ове године у препуној сали Клуба Војске Србије и Црне Горе Сабор православних хорова Боке завршен је традиционалним извођењем "Химне Светом Сави" коју су сложено запјевавали хорови и посјетиоци и као поздрав и као најаву новог Сабора.

Ж.К.

КОНФИН

Од краја прошле године, након договора око Превлаке између дипломатије наше земље и Хрватске, функционисање и малогранични прелаз Конфин-Кобила.

- Тај прелаз најчешће користе становници села Виталина и других на подручју Конавала, такође и Бокељи који имају рођаке преко границе. Промет је мали - каже нам Радовић.

ПЈЕШИЦЕ

Не мало је оних који границу на Дебелом бријегу прелазе - пјешнице. Ријеч је о мјештанима, онима који немају зелени картон па би у том случају морали да за аутомобил плате гранично осигурање. Оно за путничко возило износи 15 (важи за 15 дана), а за аутобус 30 евра. Рођаци их чекају колима, с друге стране границе.

ПОД СВИЈЕТЛИМА ФРИЗЕРСКЕ ПОЗОРНИЦЕ У БАРУ

СЈАЈНА СТЕФАНИЈА ДЕ ГРИГОРИО

Боје, машта и музика и имена која у нашој земљи али и у свијету значе врху-

нац тражења љепоте, заиграли су на позорници барског хотела Тополица. Пу-

блици су се наметнули само, добро осмишљеним сценаријом и врхунским фризерским креацијама. Оне које су вјетла модненске позорнице огријала и подучила стварању лијепо, били су близу констатацији да те вечери није било разлике између Бара и Париза.

"Стилизам без граница", како је званично назван фризерски куп Црне Горе, одржан у Бару, окупио је седамдесетак мајстора фризура. Организатор је био Савез фризерских клубова наше републике.

Краљица манифестације, један од директора познате италијанске компаније, "Лизап" Стефанија де Григорио, шармантна ликом али и дјелом приказаним на сцени, за само неколико минута показала је тајне заната који све очигледније налази мјесто у умјетничким категоријама. Била је у екипи фризерског Естетик клуба "Зоран" из Бара.

На овој, по оцјени естета, јединственој манифестацији у Црној Гори, ништа мање нису блештала ни домаћа имена, београдских, подгоричких, барских... фризира, када су се огледали у креацијама једноставних фризура или алтернативних, у које је унијето највише маште и било највише интересовања...

Ту је заблистало име Дејана Мишића, власника "Краљевског фризерског клуба" из Београда, који је манифестацију у Бару оцјенио као прилику за размјену искустава али и лијеп сусрет колега.

Уз осмјех открио је тајну имена уваженог клуба, који

у Београду ради на цетри ексклузивна мјеста, међу којима и у луксузном хотелу "Хајат". Мишић је први фризер који је ушао у "Бели двор", након седамдесетак година и фризирао принца Александра. Краљевска породица, принцеза и њихови синови и данас се додјерују у његовом салону.

Дејан Мишић у Београду има и своју школу и клуб. Каже да ради више од 10 сати дневно. Али и то да су у нашој земљи најљепше жене на свијету. Тешко је бити модеран са платом од 100 евра, ипак, сјајно изгледају. Зато, каже, не либи се да их додјера бесплатно, када признају да немају новца.

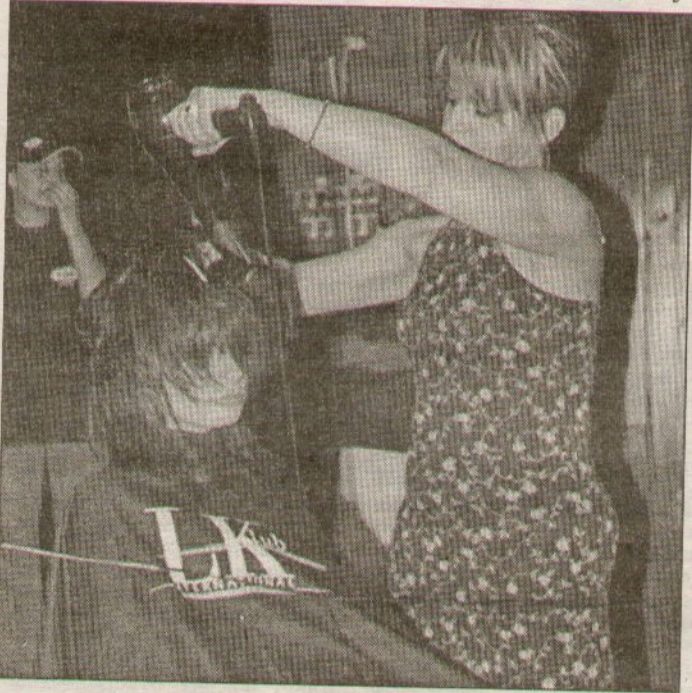
На сцени у Бару су Мишић и његова екипа били сјајни. Посебан утисак оставило је ревијално отварање "фестивала фризура". Све је сијало од боја, уметак од перја свиле и шљокица и осмјеха манекена који су, мада на брзину, савладали не баш једноставне сценске покрете.

И шетња по радној и сценској позорници, окончана је са стилем.

Млади, грациозни и наосмијани младићи и дјевојке са корпама пуним цвијећа изашли су на ролерима. Цвијеће је поклоњено публици.

Као на модненским ТВ промоцијама лондонске, париске или римске позорнице, уз наклон захвалности, на сцену су изашли гошћа из Италије, Стефанија де Григорио и предсједник Удружења клубова фризира Црне Горе, Зоран Гојчевић.

Недељка Павловић

НАЈБОЉИ

У јуниорској конкуренцији алтернативних фризура најбољи су били Снежана Милетић из Београда, Горан Мартиновић из Подгорице и Ивана Милићевић из Бара. У конкуренцији сениора злато је припало Ивони Маринковић из барског клуба "Лизап", сребро Марини Костић из београдског "Краљевског клуба Дејан", бронза Ирини Петровић из Херцег Новог.

Међу такмичарима у мушкој конкуренцији јуниора први је био Раде Контић из Београда, други Нермин Перезић из Бара, а трећи Владимир Радиновић. Од сениора прво мјесто припало је Амиру Ђирићу из Подгорице, друго Раду Контићу из Београда, а треће Алену Ановићу из Подгорице.

Београђани су први и у женској јуниорској конкуренцији. Злато је освојила Ранка Маринковић из "Краљевског клуба". Сребро и бронзу добиле су Алиса Синановић и Ивана Митровић из Бара.

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

ИЗЛОЖБА У
МОДЕРНОЈ
ГАЛЕРИЈИ

Средином маја у Модерној галерији отворена је изложба словеначке графике из фонда „Галерије солидарности“ у Котору. То је свакако и јединствена прилика да се, љубитељи овог вида ликовног изражавања, упознају или подсјете на истакнута имена чувене љубљанске школе графичке умјетности.

Збирка словеначке графике представља дио богате донације додијелене Котору - граду свјетске културне баштине 1980. године. Поред ове збирке, Галерија Солидарности, посједује још знатан број вриједних умјетничких дјела доспјелих из различитих крајева тадашње Југославије. Она су поклоњена Котору у циљу опоравка и културног препорода послје катастрофалног земљотреса у априлу 1979. године.

Донацију са дјелима наивних умјетника Хлебинске школе добила је и будванска Модерна галерија исте године. У каталогу за текст изложбе отворене 22. јуна 1980. године на Светом Стефану, записано је да „Поклон збирка од 48 слика и скулптура на стаклу, платну и дрвету претежно наивних стваратеља, је скроман допринос овој хуманој акцији“.

Управо из таквих хуманих разлога богат легат у Котору добио је адекватан назив „Галерија солидарности“.

Први пут изложба „Графика“ из Галерије Солидарности је представљена јавности 26. јула 1995. године у оквиру Барског љетописа, у изложбеном простору дворца краља Николе.

„Галерија Солидарности“ у Котору никада није имала своје сталне изложбене просторе тако да је свој легат презентовала у галеријама широм Приморја. Од 1992. године постала је један од сегмената ЈУ „Музеј“ Котора. Њен богати фондус похрањен је посљедњих пет година у Музеју града Пераста.

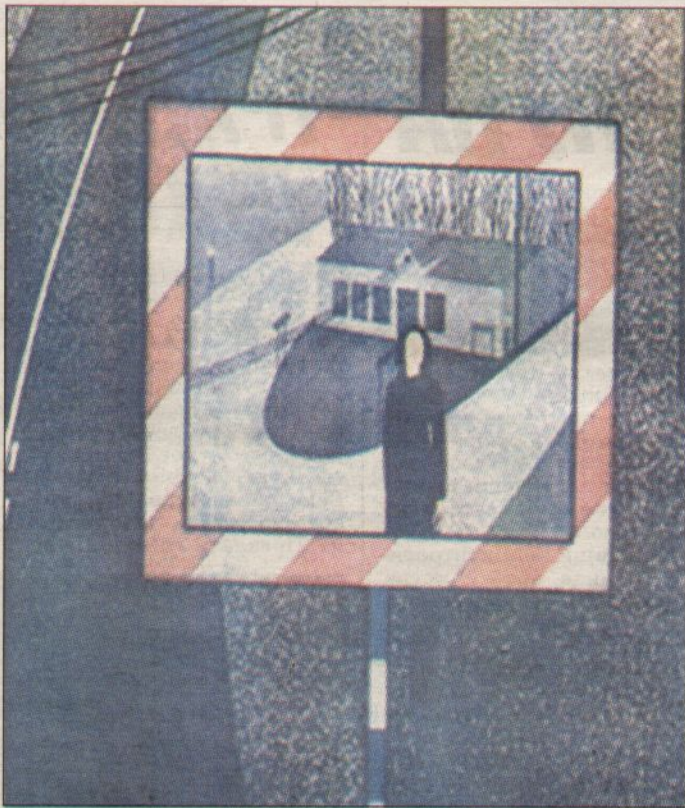
Када је у питању словеначка графика треба истаћи да је раних седамдесетих и осамдесетих година, центар овог вида ликовног изражавања била Љубљана, гдје су долазили не само умјетници из Словеније већ и многи са стране. Поменућемо Владимира Величковића, Мерсада Бербера и Џевада Хоџа.

Уопштено говорећи, графичка умјетност у Словенији, има дугу традицију јер је графичка техника афирмисала овај простор и то не само на подручју бивше Југославије него и у оквиру европске и свјетске умјетности. Управо због самог значаја Љубљанске графичке школе, за изложбу у будванској галерији, извршена је селекција најрепрезентативнијих графичких листова словеначких умјетника.

Међу дванаесторицом представљених имена налазе се, не само графичари, већ и истакнути сликари као што су Јоже Цијуха, Андреј Јемец и Јанез Берник. Њихова дјела посједује и Модерна галерија у збирци експресиониста.

Јула 1988. године у будванској Модерној галерији реализована је самостална Цијухина изложба. У његовом дјелу је од почетка формиран космополитски став а култура древних цивилизација трајна инспирација. Његово стваралаштво, посебно графичка умјетност, је спона надреалног са хиперреалистички израженим ликом. Све је изванредно укомпоновано, са вјешто усклађеним златним детаљима, иначе битним елементима његових графичких листова. Иако је и случај са бојеним ситотиском под називом „Икона VII“ и „Икона VIII“ на изложби „Словеначке графике“ из Котора.

Поред ових умјетника, својим графичким листовима заступљени су сљедећи умјетници: Богдан Борчић, Зденка Голуб, Карел Зеленко, Владимир Макуц, Андријана Мараж, Карел Плементаш, Маријан Погачник, Јоже Спацал, Тинца Стеговец.

Тина Штефанец: На раскришћу, 1979.

СЛОВЕНАЧКА ГРАФИКА
ИЗ КОТОРСКЕ ГАЛЕРИЈЕ
СОЛИДАРНОСТИ

Највећи број ових умјетника инспирацију за своја графичка ријешења налази у традицији и прошлости.

Сви графички листови показују високе умјетничке и естетске квалитете, који се постижу упорним трагањем, за изражајним могућностима ове ликовне дисциплине и потпуно освајање непознатих и неискоришћених могућности графичког израза.

Аутор изложбе, историчар умјетности Марија Михаличек, је у каталогу забиљежила да „стилска оприједељеност умјетника заступљених на овој

изложби су различита и налазимо их у присуству разних видова фигурације, симболике, апстракције и традиције, а мотивска одређења су најчешће асоцијативне алузије на предметни свијет. Оно што обједињује индивидуалне креације је управо оно чему су највише тежили аутори: оригиналност и изражајност графичког говора, чисто графичке вриједности цртежа и фактуре, уз помоћ којих остварује графике које одишу посебном атмосфером и сензибилитетом“.

Драгана Ивановић

ПОВОДОМ ДАНА МУЗЕЈА

„ПЕЈЗАЖИ“ МОДЕРНЕ
ГАЛЕРИЈЕ У МУЗЕЈУ
ГРАДА ПЕРАСТА

Поводом Свјетског дана музеја, у Перасту, реализована је изложба „Пејзажи“ из фонду будванске галерије у оквиру сарадње ове двије културне институције из Пераста и Будве. Збирка оваког тематског одређења заузима значајно мјесто у фонду наше галерије, самим тим што су у њој заступљена дјела врхунских умјетника у савременом сликарству XX вијека. Имена Петра Лубарде, Пеђе Милосављевића, Милана Цмелића, Марина Тартаље, Ђура Теодоровића, Милене Шотре, Владимира Дунића су свакако довољна потврда значаја и квалитета ове збирке.

У музеју Пераста сачињен је, према расположивом простору, избор слика на којима се прожима у укршта стваралачка имажинација умјетника који су потврдили изузетан потенцијал, управо реализујући мотиве из природе. Аутори овдје представљених дјела испољили су дубоку занесеност амбијентом који је био у њиховом окружењу, па је богата композиција, широка палета боја, свјежа естетска чулност, резултат великог надахнућа древним будванским језгром, острвом Свети Никола, љепотама Скадарског језера али и житиним пољима. Није изостао ни изазов пред енигмом црногорског крша као симбола статичног, сталног и непролазног.

На платнима ових умјетника осјећа се борба са моћима природе која разбуктава стварачеву имажинацију и широки спектар осјећања и

Јасец Пиџоџис: Буга, 1978.

сензибилитета.

Презентовани пејзажи потврђују, да је ријеч о умјетницима који осјећају природу и да је егзистенција њихових слика поникла управо из живота. На овим платнима као да пулсира живот.

Дешава се да се појави и алузија на предни тако што се из конкретних призора читавају унутрашњи елементи који добијају сасвим другачију аутономну форму.

Сликањем пејзажа, ови умјетници углавном се везују за свјетлосне и колористичке моменте, јер боја и свјежина постају носиоци који дефинишу жељени простор. Из тог разлога њихове сликарске за-

биљешке инспирисане природом остају трајна рефлексивна пуна унутрашње енергије. Поједини, своје интимистичко расположење, претачу снажним стваралачким набојем до експресионистичког грча.

Општи утисак који оставља рад умјетника, заступљених на овој изложби пејзажа у Перасту, попут Лубарде, Цмелића, Дунића, Пиџоџиса, Рачијевића, Синдика, Станића, Тартаље, Теодоровића и Шотре, је безгранична љубав према природи, њеним ђудима и дражмама, јер представљају чин умјетника који су у њега трајно утаkali своје исконско биће и душу.

Д. Ивановић

ИЗЛОЖБА НИКА МИЛОШЕВА КАЛАЂУРЂЕВИЋА У СПОМЕН ДОМУ „СТЕФАН М. ЛЈУБИША“

КОНСТАНТНО ВРАЋАЊЕ МЕДИТЕРАНАУ

У галеријском простору Спомен дома „Стефан М. Љубиша“, наш суграђанин Нико Милошев Калађурђевић је, средином маја, љубитељима ликовне умјетности представио своје најновије слике рађене у техници пастел и уље. Рођен је у Бечу 1948. године, гдје је до данас остао да живи и ствара. Члан је УЛУЦГ и до сада је имао десет самосталних и већи број колективних изложби.

Материјализација обавијена прозирним велом над композиционо поетично усклађеном формом, контрасти свјетлости и сијенке, топлина звучно интониране палете и, најчешће, експресионистички узнемирана линија цртежа коју сублимира боја, основне су ликовне карактеристике којима Нико Милошев проналази пут да искаже љепоту субјективно и интимистички доживљених мотива и пред-

мета који га окружују, и за које је везан још од раних почетака свог отискивања у свијет умјетности. Дакле, тематика једноставна, то су мотиви и предмети које је изнедрила исконска медитеранска клима, море, његове обале, плодови и живот; иконографија интимизма, иконографија сликара који имају способност да презентују интимни доживљај, код гледаоца изазову топлу повратну информацију, односно да гледалац осјети садржај као сопствени доживљај. Медитеран за Ника Милошева представља почетак и, поновно, константно враћање том почетку. Краја нема, он се не назире ни у измаглици...

Уз успјешно приклањање каткад узнемирену, а каткад смирену, углавном тонски складном, рафинираном и прозирном колориту, те, најчешће, централизовану композицију, Ни-

ко Милошев успијева да сваком мотиву, понаособ, удахне особено духовно значење и атмосферу. Слика живи и дише, посебна, своја, кореспондирајући кроз око посматрача и са његовом душом, истовремено исказујући и онај тајновити тренутак преноса духовног расположења свог родитеља-ствараоца у тренутку њеног стварања. Јер, како се и осјећа, у питању је, управо тренутак, тренутак осаме и тиховања кроз који на мах избије стваралачка снага, а пастел је техника која се најпросто нуди том тренутку као могућност успостављања траженог, брзог израза. У пастелу је Нико Милошев пронашао технику која је најприлагодљивија његовом сензибилитету. Брзим, експресиивним потезом и колористички, до танчина, складном палетом, он бира и обликује препознатљиве мотиве из непосредне око-

лине у тежњи да их визуелно овјековјечи и заштити. Пејзажи (Свети Стефан, Будва, Рафаиловић...) и свијет флоре и фауне приморја и подморја, обликовани у специфичне мртве природе, представљају призоре оживљене прозирном атмосфером са којим постиже високе умјетничке домете. Он изабара теме кроз које и линијом и колоритом у коме преовлађује медитеранска плава, и по правилу тонски дефинисана зелена, изражава свој, прије свега, експресионистички, али и лирски темперамент.

Посебно, необично успјела пејзажна остварења, зраче карактеристичном интимистичком атмосфером и својеврсним даром за увиђање и одабир карактеристичних медитеранских призора кроз које ће се смјело упустити у трагање за што оптималнијим колористичким рјешењима, уз пратећи бла-

ги сукоб реалистичких доживљаја и геометријске условљености, каткад у симетрији, а каткад у асиметрији, час у једнослојној, а час у двослојној композицији. Пејзажи Ника Милошева свједоче о ауторској само-својности, подстицају чистог сликарства кроз које улази и разрађујући искључиво ликовну проблематику.

Ова изложба нам на непосредан начин разоткрива особену страну умјетникове личности, страну коју изворни таленат, без обзира на ликовно образовање, одређује за стваралачку креацију. Природна умјетничка еволутивност, кроз персонално формирање, у тежњи ка стварању нових ликовних вриједности, основна је врлина ове изложбе. У цјелини она открива даровитост самоуког умјетника, његову отвореност и радозналост, склоност ка издвајању и самовању у трагању за ликовним изразом у коме ће најпотпуније моћи исказати себе, одабрану тему и своју поруку, и то кроз различита ликовна са-знања и мјеру са којом користи туђа искуства, стичући и истичући сопствена. Пред нама је спонтан и искрен умјетник који компонујући ликовне елементе у складну цјелину, изражава стање свог духа и подстиче посматрача на индивидуална трагања. А управо је то и пут ка умјетничкој истини прожетој правим вриједностима.

Луција Ђурашковић

Пејзаж, 2002.

У мрежи, 2002.

ЉУДИ И ДОГАЂАЈИ

МАРКЕТИНГ

СЕДАМДЕСЕТ ЗАЈЕДНИЧКИХ ГОДИНА АЈШЕ И ТАХИРА ЋУБИЋА

СВАДБА ОД ПЛАТИНЕ

Нема љепшег романа од оног у којем ликове бира живот. Филм од година наизаних у ниску љепоте и искуства, слатког и горког животног мозаика, мојих сговорника могао би конкурирати и за „Оскара“. Такви су, наине, детаљи које памти „свадба од платине“ а прославили су је Ајша и Тахир Ћубић из Бара. У браку су пуних 70 година. Посјетили сам их у прелијепој кући у Печурицама, недалеко од Бара.

срећа. Посебно по рођењу дјеце, синова Фазлије и Бећа и кћерке Хаваје.

Све је, међутим, пратило и време тога времена. Тахир је отишао у војску, у Сисак у Хрватској, и тамо провео девет мјесеци. Ајша је била сама са четворогодишњим сином и свекром, са којом се добро слагала.

Тек што се вратио, поново их је раздвојио рат. Одведен у заробљеништво, гдје је провео четири године у једном логору у Њемачкој... Ни-

родни крај и свој дом били су најтежи тренуци у мом животу. Дуго сам се опирао, али брига о егзистенцији је превладала. Отишли смо. У Чикагу су нас чекали кћерка, зет и старији син који је тамо стигао само два мјесеца прије. Имали су смјештај а после три дана и запослење. Уз велика одрицања, уселили су се и у сопствени стан. У Америци су провели пуних 13 година.

Нисам био срећан - каже данас Тахир. - Тешка је туђина. Радио сам по двије смјене. Ајша је чувала дјецу и унучиће. Али, није била доброг здравља. Преживјела је неколико операција...

Вукла их је родна грудина! И вратили су се, саградили лијепу кућу, у којој и данас живе. Мислили су да се више неће ићи у Америку. Ипак, „вратио“ их је ратни вихор у окружењу. У Чикагу су остали још десетак година. Тахир је добио и америчку пензију.

Опет повратак и ево их данас у њиховој кући, која љепотом доминира овим бајковитим барским амбијентом.

Ајшиних 90 година оставиле су видан траг. Уз времешност опхрвала је и болест. Тахирове брижне очи прате њене споре кораке. Брине о њој више него о себи - каже снаха Ђамила, „Американка“ која је дошла да их посјети, и помогне им.

И данас бих, каже, за сугрупу поново пожелио Ајшу. Имали смо складан живот, без трзавица и љутње. Она је била вјерна сапутница а ја сам то знао да цијеним.

Вријеме тече а Ајшина и Тахирова прича нанизала „свадбу од платине“. Да им је љубав била путоказ говори и осмјех некадашње љепотице Ајше када одговара на питање - воли ли свог Тахира?

- Волим Бога ми, како да не волим - каже озарена, од година изабраног лица.

Ћубиће поштују комшије и пријатељи. Тахир се никада није посвађао или наљутио на некога. Оно што није пожелио себи, није ни другима. Погледа који их и данас

Из породичног албума

- Увјек је у нашој фамилији владала хармонија. Два сина и кћерка, њихова и ђеца њихове ђеце, били су радост са којом је све било лако, испричали су ми ово двоје племенитих времешних људи, који данас имају седморо унучади, толико праунучади.

Ипак, њихов живот није само „обична прича“, фамилијарна... Пуно је детаља којима су испреплетени њихови животни путеви чији је вијек дужи од обичног низања година.

шта о њему нису знали пуне двије године. Касније су међународне организације дозволиле контакт са фамилијама, путем дописница. Али, најважније је било да су сазнали да је жив и здрав.

Растанак и након повратка из заробљеништва. Тахир је ратни војни инвалид. Рањен је код Сарајева као борац V Црногорске бригаде и био на лијечењу у мостарској болници.

Крај рата је спојио породицу Ћубић.

Али, и испричао причу.

Тахир је са 14 година постао младожења. Младу, своју животну сапутницу Ајшу, је први пут видео тек на вјенчању. Она је тада имала 20 година. Било је то 1933. године.

Нисам размишљао о браку, игре дјечије још су ме везивале за моје вршњаке. Ипак, испоштовао сам очеву жељу, и наговор пријатеља и рођака. Пристао сам а они „дали ријеч“ и млада је стигла у дом Ћубића - каже Тахир.

Није то била обична свадба. Истовремено се славило и у кући Ајшиног брата. Наине, истог дана била су два породична вјенчања, Ајше и Тахира, његове сестре и њеног брата.

Ништа ново, јер је то било вријеме таквих женидби и удаја.

Њихови дане испунила је

О лијепој и вјерној супрузи Ајши. Нико, мада је народ склон прича а рат тешко искушење, јер њиме „командују“ различите војске, у овом крају су били Албанци и Италијани...

Лијепој Ајши нико није могао да „прозбори“ ружну ријеч. Једва је састављала крај с крајем, некада није имала да дјеци скува ручак, али држање добре супруге није дала низашта на свијету. О томе је причала родбини, комшије...

Бољи живот насмјешлио им се након Тахировог повратка. Почео је да ради, прво у задрузи па у општини... и тако 30 година.

И онда, опет преокрет. У земљотресу 1979. године срушена им је кућа. Из Америке их позивла кћерка која је тамо била удата.

- Помисао да напустим

веже поштовањем и љубављу, Ајша и Тахир, испишују стране своје књиге живота. Редове све чешће испишу је пажња најмилијих, али и комшија који их свакодневно посјећују.

Мада и уморни од селидби, раздвајања, и поновних сусрета, воле да се нашале и насмију.

Тахир каже, и да је волио да погледа лијепу жену, али то је тајна.

Вијек саздан од лијепих успомена поштовањем обавија и данас, у Печурицама, кућу омиљених Ћубића. Живе мирно, након путовања између туђине и родне грудина.

Повјерење и разумијевање, пратило их је пуних 70 година. Ваљда зато, на њиховим лица, упркос времешности, осмјех не да „предност“ бо-рама.

Недељка Павловић

STANOVİ ZA TRŽIŠTE

GRADJEVINSKI I ZANATSKI RADovi SA INSTALACIJAMA

POSREDOVANJE U PROMETU NEPOKRETNOSTI

cafe bar "ODISSEY"

Tel: 086/452-790 069/023-569

banexgradnja@cg.yu

BUDITE SPONZOR
PRVOG TELETEXTA
U CRNOJ GORI

TV Budva

MARKETING
086/454-811

Info 101

>>

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

ПРИПРЕМЕ ЗА XVII
ФЕСТИВАЛ
ГРАД ТЕАТАР

НОВА КОНЦЕПЦИЈА И – НЕИЗВЈЕСНОСТИ

Седамнаести фестивал Град театар почеће 10. јула и трајаће мјесец дана, до 10. августа, под мотом Imagine... и са новом концепцијом и програмском шемом. Стручни савјет Фестивала ће покушати да све то реализије у тешким условима, са лимитираним финансијским средствима и просторним проблемима.

Алармантно касно се кренуло у припрему овогодишњег фестивала. Стручни савјет је именован и нова концепција усвојена 21. априла, а томе је претходила моја оставка. Иако се више мјесеци радило на припреми 17. фестивала праве припреме су тек тада почеле. Била је у плану јавна дебата о предлогу нове концепције, али како је она усвојена тек 21. априла, сада је касно. Надам се да ће расправа, ипак, успијети наредних мјесеци – рекла је на првој конференцији за новинаре у периоду интензивних припрема за фестивал Мирјана Масловар, вршилац дужности директора, апелујући да је потребно мало више слуха и разумијевања за тим који покушава да овогодишњи фестивал реализије са другачијом концепцијом.

На прагу је фестивалска грозница, али све је немогуће урадити без подршке Општине. Ту подршку смо имали приликом враћања дугова (враћено је 90 одсто наслиједених дугова) па се надам да ћемо је имати и током трајања Фестивала.

На конференцији за новинаре, одржаној 17. маја, посвећеној највише овогодишњег програма Града театра, говорили су и чланови Стручног савјета Сенад Гачевић, Светлана Рацановић, Крсто Вуковић и Мирјана Дрљевић.

● Фестивал ће трајати мјесец дана, од 10. јула до 10. августа, са друшачије конципираним драмским, музичким и ликовним програмом ● Хошел „Милочер“ нова сцена за драмске програме, дио ликовног програма одвијаће се на Цитадели, а простор за музички програм Фестивала још неизвјесан ● Три пјесника биће „преформулисани“ а књижевни програм одвијаће се изван Града театра ● Овогодишњи фестивал ће коштавати до 200.000 евра, у оштинском буџету планирано (не)извјесних 170.000 евра, а разлику треба да обезбједе спонзори

Фестивал Град театар, по новој концепцији, треба да буде фестивал препознатљивог и културно релевантног концепта на унутрашњем и међународном плану, фестивал чија концепцијска формула на дужи или краћи рок испуњава виталне потребе ширег и ужег културног окружења, односно на императиван начин врши функцију културолошког и опште транзицијског значаја. Основни принци-

НАЈБОЉИ МАРКЕТИНГ –
НОВА КОНЦЕПЦИЈА

Мирјана Дрљевић, која је у Стручном савјету задужена за маркетинг, није на конференцији за новинаре детаљније говорила о организацији маркетинга за фестивал Град театар.

Најбољи маркетинг Града театра биће управо његова нова концепција – рекла је кратко Мирјана Дрљевић.

пи концепције на којој треба да почива фестивал Град театар у будућности нијесу постављени да симулирају идејно-теоријски модел фестивала већ прије свега да буду дјелотворни, стимулативни, комплементарни укупној стратегији развоја Црне Горе и да посједују ону дозу отворености која у стратешком смислу гарантује одрживост и функционалност (сходно логици да добра, дакле одржива стратегија, подлијеже ревизији али не и регресији).

Нова концепција подра-

зумијева снажну програмску и организациону интеракцију са непосредним окружењем (Будва и Црногорско приморје), логистичко, организационо и програмско повезивање са институцијама културе у Црној Гори, организационо и техничко јачање матичне институције (ЈУ Град театар), проширење дјелатности и јачање институционалне инфраструктуре. Тежиште и ослонац фестивала биће домаћи културни ствараоци.

Имплементација нове концепције, по ријечима Мирјане Масловар, је битна јер досад Град театар није имао чврсто утемељење.

Град театар биће реализован у двије селекције – Imagine Montenegro и Дебалканизација Балкана.

Imagine Montenegro је стална и отворена, мултимедијална фестивалска селекција која има за циљ да прати, артикулише и валоризује преовлађујуће и најзначајније културне трендове и феномене на домаћој сцени. Подразумијева снажан организациони и продукцијски заокрет ка иностраној презентацији фестивалске понуде и радикално отварање према балканском и европском окружењу у циљу премостивања постојећих баријера и још увијек ниског нивоа размјене, односно повезивања ова два културна тржишта.

Дебалканизација Балкана је пројекат који би био инициран у форми позивог конкурса за 12 балканских земаља, односно

директоре и селекторе најеминентнијих фестивала савременог театра. Ове године то ће бити директори шест великих фестивала из окупљања који ће у оквиру „Балканског круга кредом“ на будвански фестивал „довести“ по једну представу: Дино Мустафић „Ножеве у кокошима“, Дамира Златара Фраја, Дамир Димитровић Кос „Краља Ибија“, Јован Ђирилов „Скуп“ Јагоша Марковића, са загребачког Еуроказа долази „Раскол“ Бранка Брезовца, са Охридског језера „Отац“ Слободана Унковског, а Мирјана Масловар као директор Града театра је кандидовала продукцију Града театра „Каролину Нојбер“ и Милеров „Филотет“ као српско-хрватско-македонску копродукцију.

Театарски програм изводиће се, како је најавила Мирјана Масловар, у комплексу хотела „Милочер“ захваљујући разумијевању ХТП „Будванска ривијера“ и њеног директора

И овој лети на фестивалу – из „Каролине Нојбер“

Ива Арменка.

Члан Стручног савјета Сенад Гачевић, декан Музичке академије са Цетиња, најавио је разноврстан музички програм. Опера „Дидона и Енеја“ заједничка продукција Зетског дома, Музичке академије и Града театра, биће изведена на отвореном. Планиран је циклус конферата Бароко нео – контакти у оквиру кога ће уз иностране учесницима и домаћим извођачима. Долазак страних извођача, по ријечима Гачевића, неће много коштати јер су се многи одазвали под веома повољним условима. Планиране су и музичке радионице са младим музичарима из Црне Горе тако да ће они који дођу из иностранства бити добро искоришћени. Град театар ће имати и позоришни ансамбл пошто, због недостатка финансијских средстава, не може имати оркестар као велики фестивали. Иако ће нагласак бити на музичке програме „произведене“ у Граду театру, биће и гостовања музичара из Србије, Немачке, Украјине, Јапана, Аустрије, Швајцарске, Босне и Херцеговине... Према досадашњим најавама и договорима наступиће Роман Симовић, Борис Краљевић, Панта Величковић, Мимо Митровић, балетска група из Берлина, балетска представа са Дубровачких лјетњих игара...

Конкретније о програму, како музичком тако и осталим на Граду театру, моћи ће се говорити када буде извјесно колико је средстава обезбјеђено. До тада, како је рекла Мирјана Масловар, може се говорити само о најавама.

Још се, међутим, не зна гдје ће се одржавати музички програми. У току су преговори али, како је речено на конференцији, неизвјесно је да ли ће то бити у „Санта Марији“ или на некој другој локацији.

Светлана Рацановић, историчар уметности, директор Нансен дијалог центра у Подгорици, говорећи о планираном ликовном програму издвојила је ретроспективну изложбу Стевана Лукетића, за коју је задужен Павле Пејовић, и изложбу „Црногорска љепота“ на којој ће се представити 12 црногорских сликара, махом млађе генерације, који представљају највитаљнији дио црногорског сликарства. То су сликари Јелена Томашевић, Милија Павићевић, Роман Ђурановић, Ирена Лагатор, Игор Ракчевић, Сузана Пејовић, Живковић, Лазар Пејовић, Никола Симанић, Веско Гаговић, Јован Мрваљевић, Наталија Вујошевић и Озана Бркић, а они ће се различито представити – од класичне слике, уље на платну, до видео инсталација. За ову изложбу обезбјеђен је простор Цитаделе, биће то поставка на отвореном, а изложба ће бити отворена када и Град театар – 10. јула. Касније ће бити урађена CD презентација ове изложбе.

По новој концепцији доћи ће до битне промјене књижевног дијела програма. Трг пјесника, по ријечима члана Стручног савјета Крста Вуковића, професора социологије у средњој школи „Данило Киш“, биће „преформулисана“ а књижевни програм биће комерцијализован. Биће представљања изда-

НАГРАДЕ

Град театар планира да задржи награде које додијељује за књижевно и драмско стваралаштво уз установљење нових жирија и пропозиција за додјелу награда. Књижевна награда „Стефан Митров Љубиша“ би задржала име, док би се награда за драмско стваралаштво звала „Кањош“.

вача и њихових писаца, више простора имаће млади писци, као и ствараоци из Будве. Трг пјесника, како је додала директор Масловар, неће бити као досад, то је била једна потрошена формула и предстоји трагање за новим.

У овом тренутку неизвјесно је колико ће средстава бити обезбјеђено за овогодишњи фестивал. Буџетом општине за Град театар планирано је 170.000 евра, али, како је најавила директор Масловар, неизвјесно је како ће се Буџет реализовати, да ли ће средства бити на вријеме уплаћена.

Град-театар ове године не би требао да кошта више од 200.000 евра. Ако буде обезбјеђено 170.000 евра у општинском буџету, преостаје нам да разлику обезбједимо од спонзора – рекла је Мирјана Масловар.

В. М. Станишић

ЗАШТО IMAGINE...
КАО МОТО ФЕСТИВАЛА ?

Мото Фестивала Имагине... је „простор у коме се зачиње органска веза стратегије и креације. То је простор без временских одређеница и социјално политичких налага које су чешће терет и хипотека него поуздан оријентир. То је корак ка себи, корак ка самопоуздању и повјерењу. Енергетска формула која треба да мобилизује, охрабри, обнови, упути, захвати дубље и даље...“

Стратегија без креације је неартикулисана и непримјенива. Креација без стратегије је неодржива и недјелотворна. Чак и најбоља може бити употребљена само као инстант култура, или третирана као дио субјективних и елитистичких назора“.

ПРОМИЈЕЊЕН НАЗИВ
ФИЛМСКОГ
ФЕСТИВАЛА
У ХЕРЦЕГ-НОВОМ

Филмски фестивал у Херцег-Новом, који ове године треба да се одржи 17. пут, уместо одређенице југословенски убудуће ће носити одредницу града у коме се одржава и зваће се – Херцегновски филмски фестивал. Ту одлуку, готово једногласно (само са једним гласом против) донијели су одборници Скупштине општине на последњем, 19. засиједану. Промјену имена, након конституисања нове државне заједнице Србија и Црна Гора, предложио је Управни одбор ЈУ културе Херцег-фест, која је продуцент овог фестивала. Одборницима су понуђена четири назива: Херцегновски филмски фестивал, Филмски фестивал Херцег-Нови, Филмски фестивал Србије и Црне Горе и Филмски фестивал државне заједнице

УМЈЕСТО ЈУГОСЛОВЕНСКИ –
ХЕРЦЕГНОВСКИ ФИЛМСКИ ФЕСТИВАЛ

Србије и Црне Горе.

Одборници СНП, ДПС, НС и ЈС били су јединствени да нови назив фестивала треба да буде Херцегновски филмски фестивал уз подсјећање да највећи свјетски фестивали попут канског, берлинског, пулског... носе имена по градовима у којима се одржавају а не по државама. Истакнуто је да фестивал не чини његово име већ садржај. Промјеном имена неће се промијенити ни досадашњи начин финансирања ове значајне смотре, било је већинско мишљење. Предност новог назива је у томе што се укидају досадашња ограничења о учешћу филмова из других држава. Изражена је нада да ће на овај фестивал ускоро стизати и филмови из држава у окружењу – бивших југословенских ре-

публика, а онда и филмови из држава Медитерана, што је перспектива овог фестивала.

Представници СНС и СРС залагали су се за варијанту Филмски фестивал Србије и Црне Горе у Херцег-Новом, са годином одржавања, јер се на тај начин сматрају „чува национална компонента фестивала“. То је важно и да се не би негдје друго направио државни фестивал, а овај наш као локални, пропао. Већина је ипак одлучила да фестивал буде херцегновски.

Ово је први корак у припремама овогодишњег филмског фестивала који традиционално почиње првог понедељка у августу мјесецу. Установљен је 1987. године под називом Југословенски филмски фестивал филмске режије и био је је-

динствен фестивал у свијету који се бавио вредновањем једног од најзначајнијих сегмената филмске уметности – режије. Након формирања СРЈ фестивал је добио назив Југословенски филмски фестивал и на њему су додијељиване награде у 13 категорија (за све филмске сегменте). У конкуренцији су били филмови из најновије једногодишње продукције из Србије и Црне Горе. Фестивал је одржаван без прекида и у најтежим временима, када је на смотру из Србије стизало свега неколико филмова. Прошло-годишња смотра је била знатно богатија а у наредним годинама се очекује да херцегновски филмски фестивал изађе ван граница садашње државне заједнице.

Д. Ивановић

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

СВЕЧАНОСТИ ПОВОДОМ ПЕДЕСЕТ ГОДИНА ЗАВИЧАЈНОГ МУЗЕЈА У ХЕРЦЕГ - НОВОМ

У ЗНАКУ СЈЕЋАЊА НА
ЗНАМЕНИТОГ НОВЉАНИНА
МИРКА КОМНЕНОВИЋА

Прослава пет деценија Завичајног музеја у Херцег-Новом почела је 16. маја изложбом „Музејски плакат у Југославији“ организованој у Галерији „Јосип Бепо Бенковић“. Потом је у отворени „Парк“ организована свечана академија посвећена Мирку Комненовићу који је своју кућу на Топлој тестаментом 1940. године завјештао Херцег-Новом са жељом „да та задужбина буде, по могућности, градски музеј, у коме би се чувале све ствари од старинске вриједности остављене било од којих наследника било од неког трећег. Од прихода од тог Музеја нека управа даје припомоћи херцеговској сирочади без разлике вјере...“

Херцег-Нови је град задужбина али је задужбина Комненовић једна од ријетких која по жељи оставиоца служи својој намени. 1949. године Влада Црне Горе донијела је Уредбу о оснивању Музеја у Херцег-Новом, као институције регионалног карактера са задатком „да прикупља, чува, проучава и излаже материјал везан нарочито за историју Боке Которске. „Народни музеј Херцег-Нови отворен је прије 50 година (1953.). Касније је промијенио назив у Завичајни музеј Херцег-Новог, чиме од регионалног постаје општински. Музеј је матична установа скоро свих институција културе у Херцег-Новом. Средином педесетих година из Музеја се, издвајају архивско и библиотечко одјељење - данашње установе Градске библиотеке и читалнице и Архив која је једно од одјељења Државног архива Црне Горе са Цетиња. Галерија „Јосип Бепо Бенковић“, основана 1966. годину дана касније постала је засебно одјељење Музеја.

У пола вијека постојања, Музеј је имао успоне и падове, достигао је велики углед и значај у стручним круговима, али је имао периоде опадања, увијек у стопу пратећи свој град и живећи својим градом и рекао је на свечаној академији директор Завичајног музеја и Градске галерије Ђорђе Ђапин. -Кад се од Новог „моралне престонице Боке“ покушавало силом направити заостала провинција и имитаторска средина без идентитета, у провинцијализам је тонуо и Музеј. Кад год је Нови био јак и усправан, сигуран у свој идентитет и поносан на њега, дизао се и Завичајни музеј. Музеј није изложбени простор, већ документациони центар и наша меморија. Данас Музеј самостално изводи археолошка ископавања, организује изложбе и научне скупове, издаје књиге. Радове настале у нашем музеју користе свјетски институти и они улазе у електронске библиотеке свјетских универзитета. Сарађује се са онима који то желе од Шведске до Јужне Африке, од Америке до Аустралије. Стварни, реални значај ове институције више нико не може оспорити нити преувеличавати. А значај намеће и обавезе и Музеју и његовом оснивачу и граду. Свака афирмација Музеја уједно је и афирмација Новог, његовог памћења и идентитета.

По тексту Ненада Шеровића на Академији су се чули занимљиви подаци о животу знаменитог Новљанина који

је не само имовину већ и велики дио свога знања, угледа и енергије посветио да помогне народу овог краја. Рођен је у Херцег-Новом 1870. године. Основну школу је у Котору завршио а потом школовање наставио у Трсту. У Марибору је завршио Трговачку академију и добро научио њемачки језик, а у Швајцарској школу страних језика. Поред њемачког и италијанског, говорио је и руски језик.

По повратку у Нови са адвокатом Рудијем Сарделићем израдио је план о при-

у домовину. У Београду га је за заслуге регент Александар одликовао орденом Бјелог орла IV степена са мачевима. Када се нешто касније вратио у свој родни град народ цијеле Боке приредио му је величанствен дочек. Био је посланик Боке Которске у народној скупштини у Београду 1923. и 1925. године. На функцији председника херцеговске општине налазио се од 1930. до 1935. У то вријеме много тога у Новом се промијенило па је постојао све интересантнији град за домаће и

вредном препоруку Боке Которске, развоју индустрије, поморства и задругарства, првенствено земљорадничког. Носиоци овог посла били су сви виђенији људи из Боке. Најприје је у Котору основао 1901. Српску бокешку штедионицу, а три године касније у Херцег-Новом Српску кредитну задругу чији је он више година био управник. Српске земљорадничке задруге основане су у свим мјестима херцеговске општине, а 1906. Рибарска задруга са сједиштем у Баошићима. Ангажовао се и на пословима оснивања фабрике рибе у Бијелој која је запосљавала око 60 радника. Све те задруге биле су учлањене у Савез српских привредних задруга на приморју са сједиштем у Дубровнику, чији је од 1908. године био потпредседник.

Заслугом Мирка Комненовића и др Рудолфа Сарделића на највећем мјесту у Херцег-Новом саграђен је хотел „Бока“ (порушен након земљотреса вољом партијских моћника). 1910. почело је уређење парка око хотела Бока касније од стручњака назван „Ботанички врт на Јадрану“.

Комненовић није жалио ни труда ни новца да се овај парк што раскошније уради. Први свјетски рат га је затекао у великим пословима око привредног развоја Боке и Херцег-Новог. Мобилизација аустројске војске 24. јула 1914. почела је хапшењем народних првака који су одмах спроведени на острво Мамула. Међу њима је био и Мирко Комненовић. Након пуштања из затвора протјеран је у Трст. Из Трста је преко Грчке успио да стигне у Ниш гдје му је Никола Пашић повјерио дужност прикупљања и организовања добровољаца у Русију. У својству делегата Краљевске српске Владе двије и по године је провео у Кијеву. У јануару 1919. Мирко Комненовић се враћа

стране туристе. Цијели паучал од 12000 динара који је добио умјесто плате 1930. године дао је за електрификацију града.

У влади Милана Стојадиновића био је 1935. године министар за социјалну политику и народно здравље. Као министар супроставио се полицијском терору сопствене владе, а у народној скупштини говорио је против изгласавања „конкордате“. О вјерској толеранцији у Боки је рекао: „Можемо се поносити, да нема краја у држави гдје римокатолички и православни живаљ слојније живи. У Боки су српско-православни манастири уступали земљиште за изградњу римокатоличких цркава, у Боки је римокатолички свештеник, по православној обреду, крстио ћену у одсуству православног свештеника и обрнуто... Ми савременици не смијемо мјерити својим животом, већ животом народа који је вјечан и којем треба да припремимо услове за опстанак и развитака за велику будућност“.

У предвечерје Хитлеровог напада на Југославију Мирко Комненовић је умро, а његова сахрана код парохијске цркве на Топлој била је последња велика општебокељска манифестација. Носилац је великог броја југословенских, руских, француских и чехословачких одликовања. Успомена на њега и данас живи у овом граду и за народ Херцег-Новог он је предједник каквог би жељели да имају.

У оквиру мајског дијела прославе 50 година Музеја, промовисана је најновија збирка изабраних и нових pjesама „Трећа рука“ Матије Бећковића коју је новосадски Орфеус издао прошле године и књига Јована Рајића „Историја словенских народа“. Ријеч је о фототипском издању књиге штампане 1794. које су приредиле Матије српска и Орфеус.

Д. Ивановић

У порти манастира Прасквица у суботу, 24. маја промовисана је фотомонографија овог древног храма који је по предању настао 1050. године у вријеме зетског краља Војислава. Уредник ове изванредне публикације је архијакон Димитрије Лакић, настојатељ Прасквице, аутор текста Драган Ђикановић, а аутор јединствених фотографија Драган Чубрило. Текст је одштампан на српском, руском и енглеском језику.

О књижи су говорили Саво Греговић, Димитрије Лакић и аутор.

Говорећи о овој књижи, новинар Саво Греговић је, између осталог рекао:

„Благословени су крај и народ његов којеу пут обасјава светиња хиљадугодишња.“

Срећно је племе таман толико, или нешто више старо, које своју свету гору уз дебело море има.

Поносни су Паштровићи на храмовне своје немањичке, који су у Ђердан свети везани од брда Пелиштица, до Дуљева у планини на вјечитој стражи надморској.

Посебан бисер у огрлици светој и светосавској, манастир Прасквица којеу смо вечерас дошли у походе лијепим поводом, споменик културе нулте категорије, пребогата је ризница свеколиког народа нашега. А на-

ФОТОМОНОГРАФИЈА МАНАСТИРА ПРАСКВИЦА

ДУХОВНА ТВРЂАВА
ПАШТРОВИЋА

род који има манастир у чијим скрињама је крст цара Душана, који је у времена смутна из дечанске лавре стигао овдје, који чува јеванђеље владике Данила с почетка 17. вијека, гдје се налазе повеље руских царица и царева, у чијем конаку је камена трпеза Балше Трећег, за којом је засиједао паштровски збор, са црквама на чијим зидовима су живописани свеци мученици, је одиста пребогат.

Благородно и богоугодно је старо племе паштровско које има Прасквицу, духовни стојер у којеу су писмености јак учили паштровски монаси Сава и Висарион Љубица. Овај други смјерни слуга Божији, пастир и мудрац овог краја, ће бити и митрополит црногорско - приморски.

Континуитет вјере православно, писмености и традиције, обиљежиће и свјетовни учитељ извјесно вријеме у Прасквици, најславнији Па-

штровић, бард српске приповедачке прозе Стефан Митров Љубица.

Ту историјску Прасквицу, ту духовну тврђаву старог племена, донијели су вечерас, међу корицама јединствене фотомонографије, моји врли пријатељи отац Димитрије, Драган Ђикановић и Ђорђе Чубрило. Прасквица, дакле, с ријечју пригодном и јасном, са фотомонографијама чудесним, за Паштровиће млађе и старије, за њихове комшије и пријатеље, за путника намјерника који мање зна о храму овом светом и дуго-трајућем. И за оне који не знају за нашу историјску и културну прошлост. Књига за све које Господ овим путевима води.

Драгуљ „Паштровске свете горе“ од вечерас од заборава чува и ова лијепа монографија. На част њеним ауторима и на срећу свих нас“

С.ШГ

ИЗЛОЖБА У МАНАСТИРУ ГРАДИШТА

У СЛАВУ ВАСКРСА

У манастиру Градишта код Буљарице 27. априла отворена је изложба умјетничких радова и фресака посвећена Васкрсу и 2000. годишњици хришћанства.

Радове различите по стилу и техници, али са истим задатим циљем, на Васкрсење Господа Исуса Христа, изложили су игуман Павле Калањ и академски сликари Славица Гвозденовић и Драган Мијач - Бриле. Игуман Калањ, управитељ манастира Градишта, представио се иконама

које је радио последњих 30 година у осами овог манастира. Славица Гвозденовић је изложила необичне скулптуре шарених ускршних јаја, док се Драган Мијач представио цртежима рађеним мастилом од хоботнице.

Изложбу је отворила Ковилка Ђаласан, историчар умјетности из Бара, а овај не-свакидашњи културни догађај изазвао је велику пажњу бројних посјетилаца.

Р. П.

ПОЗИВ АУТОРИМА НА САРАДЊУ

Планом херцеговске Градске библиотеке предвиђено је и ове године објављивање Зборника за науку, културу и умјетност „Бока“. Припреме за објављивање 24. броја часописа су почела па је редакција упутила позив досадашњим и будућим ауторима на сарадњу. У складу са концепцијом Зборника, позив се првенствено односи на ауторе којима су теме из Боке предмет научно-истраживачког или стручног рада. Своје радове могу послати на адресу Редакције – Градска библиотека и читалница Херцег-Нови, Трг Херца Стефана број 6 са назнаком за Редакцију Зборника „Бока“, или на е-маил: biblin@cg.yu.

Радови се не враћају и не хоноришу а рок до када их треба послати је 1. септембар ове године.

Први број часописа „Бока“ обављен је 1969. године. За више од три деценије у часопису је сарађивало 160 аутора, објављено је око 400 научних и стручних радова на скоро 7000 страница тако да је „Бока“ постала незаобилазна литература о многим темама из прошлости овог краја за све младе истраживаче.

Претходни број Зборника објављен је и промовисан, након трогодишње паузе, у фебруару ове године у издању херцеговске Градске библиотеке. Садржао је 12 радова и 8 прилога а међу ауторима су били Богумил Храбак, Светислав Вученовић, Душан Мартиновић, Дарко Антовић, Зорица Чубровић и други.

Д. И.

ИНИЦИЈАТИВА ОДБОРА ИСЛАМСКЕ ВЈЕРСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ У УЛЦИЊУ

ОБНОВИТИ ЦАМИЈУ ПОМОРАЦА

На локацији Пристана, наомак Мале плаже у Улцињу, у току је заштитно-архитектонско истраживање темеља цамије поморца. Објекат је, како се претпоставља, саграђен половином седамнаестог или евантуално почетком осамнаестог вијека, а срушен је 1931. године. Циљ подухвата је да се пронађе темељна структура основног објекта и евантуалних пратећих објеката, односно читавог комплекса. Радови напредују добро и већ је завршен главни дио посла на терену. Према ономе што су до сада археолози ископали, утврђено је да је цамија имала димензије 18 метара дужине и седам метара ширине. Откривени су и темељи минарета поред самог шеталишта на обали. Према расположивим старим фотографијама, ријеч је о изузетно лијепој грађевини, што није чудно јер су

донатори били поморци, који су у оно вријеме били богати становници Улциња. Они су се у њој обрађали богу приликом одласка на дуга и неизвјесна путовања по далеким морима.

Инвеститор истраживања је Одбор исламске вјерске заједнице у Улцињу који има намјеру да објекат обнови у аутентичном облику. Давно заборављена цамија, које се млађе генерације не сјећају, постала је актуелна сасвим случајно када је један мјештанин, од надлежног општинског секретаријата, затражио комплетирање парцеле на којој већ гради угоститељски објекат. Предлог је стигао и пред одборницима локалног парламента а усвајање су управо одложили представници исламске вјерске заједнице. Они су захтијевали да се прво утврди тачна локација некадашње цамије па да се

тек онда размотри да ли постоји могућност за проширење оближње урбанистичке парцеле.

Милева Николаидис, археолог и руковођилац Завичајног музеја, која се налази на челу истраживачког тима је објаснила да се тренутно ради на слободном простору, на дијелу паркинга и оближњег парка. Уколико инвеститор прибави одобрење за наставак радова и на парцели за коју је заинтересован приватник, истраживање ће бити настављено и ускоро ће бити познате границе цијелог комплекса.

Резултате истраживања пратиће и одговарајућа археолошко - архитектонска и фото-документација која ће бити предата инвеститору и на основу које ће моћи да се реконструише вјерски објекат познат по називу цамија поморца.

С. Мујић

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

ХРИШЋАНСКА
ИКОНОГРАФИЈА

Новозавјетним догађајем растанка Христа - Сина Божјег од својих ученика и вјерног народа ("Вазнесење" - четрдесети дан од Васкрса) и враћања Богу Оцу, да сједне с његове десне стране, Бог нам се открио као Св. Тројица. Јер, оно што се преко виђења старо-завјетних пророка наслућивало, испунило се у Новом Завету. Наиме, Отац је преко Духа Светога послао у свијет Сина својега да га својом жртвом спаси и обожењем, кроз Свету Тајну Причешћа, поново приведе Творцу. Својом смрћу на Крсту и „Васкрсењем“, Христос је смрћу побједио и открио пут ка Вјечном.

Хришћанска догма која дефинише да је Бог по својој суштини један, али да су у њему садржане три Особе (Отац, Син и Дух Свети) установљена је године 325. на Васеленском сабору у Никеји. Текстуални извори ове догме налазе се у Христовим ријечима, када је послао своје ученике, апостоле, да поучавају и крсте све народе „у име Оца, Сина и Духа Светога“ (Мт. 28, 19) и у призору описаном приликом „Крштења Христовог“, када се из отворених небеса зачуо глас Бога Оца: „Ово је Син мој љубљени који је по мојој вољи“ и када је на Христа сишао Дух Свети у видљивом лику голубице (Мт. 3, 17; Мк. 1, 11; Лк. 3, 22; Јв. 1, 34). Током историје, иконографија је визуелни знак Св. Тројице рјешавала симболички (три концентрична и различито обојена круга, три рибе са једном главом, троугао у коме је уцртано „Божје око“ и сл.), алегоријски (мотив „Гостољубље Авамово“) и антропоморфно (три једнака сједећа лика или два (Отац и Син) над којима лебди голубица (Дух Свети)).

Педесети дан послје Христовог „Васкрсења“, а десети након „Вазнесења“, апостоли су се сакупили у кући на молитви. „И уједанпут настаде шум с неба као хујање силнога вјетра и напуни сав дом гдје они сјеђаху; И показаше им се раздијељени језици као огњени, и сиђе по један на свакога од њих. И испунише се сви Духа Светога и стадоше говорити другим језицима, као што им Дух даваше да кажују.“ (Дј. 2, 1-41). Иконографија сцене силаска Св. Духа ослања се на текст исказан у Дјелима апостолским, а најчешће представља композицију у којој се апостоли ређају, или затварају круг у симетричној композицији око Богородице, која сједи и која симболише Цркву. Над њима лебди голубица као симбол Духа Светога, док на њих силазе пламени језици. Апостоли, испунивши се Духом Светим, добили су и дарове његове, као и дар говора различитих језика. Зато апостоли, често у иконографским

СВ. ТРОЈИЦА И
СИЛАЗАК СВ. ДУХА

Икона св. Тројица, Андреј Рубљов 1422-1427. године, шемјера на грџеју, 142x114 цм, Трешњаконска Галерија - Москва

представама, говорнички међусобно гестикулирају. Рјеђи су прикази у којима међу апостолима нема Богородице. Такође су рјеђе представе гдје голубица сједи на престолу са књигом Јеванђеља, или гдје је лик голубице замијењен Божјом руком. У византијској иконографији се сријећемо са представом Силаска Духа Светога преко симболичког мотива огњеног точка усред групе апостола. Универзалност апостолске мисије послје силаска Духа Светога византијска иконографија ће означити персонафикацијом Свијета (Васељене) у лику крунисаног краља који носи дванаест свитака (апостоли) и чека пред вратима.

Света Тројица (Тројичдан, Педесетица или Духовдан) је слава будванских православних вјерника. Храм посвећан Св. Тројици сграђен је у Старом граду послје пада Млетачке Републике, када су православни Будвани добили од Аустрије дозволу за изградњу свог храма, чему је нарочито допринијело константно инсистирање, тражење и упорно залагање црногорског владике Петра I. Изградња је трајала шест година, од 1798. до 1804. године. Црква је грађена по угледу на цркву Св. Госпоје (средица XVIII вијека) у Подострогу, манастиру који се налази непосредно изнад будванског поља. Представља једнобродну грађевину средњих размјера са куполом која по средини надвисује грађевину. На источној дијелу цркве налази се полукружна апсида, док западну страну карактерише портал са тродјелним звоником „на преслици“. Цркву, изнад главног портала, украшава розета, док се на јужном зиду налази бочни портал. Унутрашњост ове сакралне грађевине је засведена полуобличастим сводом, а два пара пиластара дијеле је на три травеја. Зидана је теса-

ним каменом, и то наизмјеничним ређањем црвенкастих и бјеличестих појасева, што битно доприноси живости у изгледу фасаде.

Ентеријер цркве Св. Тројице украшава иконостасна преграда изузетних ликовних квалитета, коју је 1833. године осликао грчки иконописац Наум Зетири са грчког острва Милоса, на чији потпис наилазимо испод централне представе „Распећа“. Негдје почетком XX вијека, на оба фриза икона иконостаса ове цркве додате су, односно аплициране, нове иконе за које се, према особеностима стила, може претпоставити да их је урадио петровачки сликар Марко Греговић. Овај иконостас, као и комплетан храм, тешко је страдао у земљотресу 1979. године. Послије земљотреса, приликом конзервације оштећеног иконостаса, поново је откривен Зетиријев старији слој иконописа, који данас, поред религиозне и естетске функције, такође, битно утиче и на формирање новог погледа на целокупно сликарство у унутрашњости овог храма.

Грчком иконописцу Николи Аспиотију, који је средином XIX вијека осликавао бројне иконостасе на нашем подручју (Прасквица, Подострог, Градиште), дуго времена се грешком приписивао рад на комплетном иконостасу будванске Св. Тројице. Међутим, овом сликару се са овог иконостаса могу приписати једино бочне престојне иконе са представом Св. Јована Претече, на лијевој, и Св. Тројице (иконографски тип са представом Оца и Сина у симетричном сједећем положају, изнад којих у централном дијелу лебди голубица - Дух Свети) на десној страни, са јасном стилском дистанцом у односу на остало иконописно сликарство.

Луција Ђурашковић

ЕВРОПСКА НАГРАДА ПРОЈЕКТУ ОБНОВЕ КАТЕДРАЛЕ СВЕТОГ ТРИПУНА У КОТОРУ

ПРИЗНАЊЕ НАШИМ
СТРУЧЊАЦИМА

Европска унија и „Европа Ностра“ - паневропска федерација за наслеђе, поводом Дана Европе 9. маја и 40-годишњег јубилеја „Европе Ностре“ додијелили су награду за културно наслеђе за 2002. годину пројекту „Катедрала Свети Трипун“ у граду под заштитом УНЕСКО-а на листи свјетске културне и природне баштине. У веома јакој конкуренцији, од 300 пријављених пројеката међу тридесет који су награђени, по први пут награђени су и неки пројекти из земље које нијесу чланице Европске уније, односно из наше земље и Хрватске.

У образложењу за награђени пројекат катедрале на свечаности која је одржана у Бриселу, а у којој је присуствовао и директор Регионалног завода за заштиту споменика културе у Котору мр Илија Лалошевић, поред осталог је наглашено „узорно истраживање, рестаурација и сеизмичка стабилност најстарије сачуване романичке катедрале на источној обали Јадрана“.

По повратку из Брисела мр Илија Лалошевић није крио одушевљење наградом којом су признати сви напори бројне екипе учесника пројекта обнове - од археолога на првим истраживањима, до свих оних који су до краја учествовали у том грађином пројекту којим је которска катедрала, опет, добила некадашњи сјај.

Ово признање које сам примио у Бриселу за пројекат обнове катедрале светог Трипуна је велика част нашој установи, граду Котору, и которској бискупији која вијековима баштини споменик тако велике вриједности. Исто тако, током обнове катедрале которска бискупија пружала је помоћ и разумијевање за захтеве рестауратора, а чак је у завршној фази, са предузећем „Франковић“, преузела непосредно руковођење пословима. Морам

Прослава св. Трипуна

да истакнем како је награда и велико признање Регионалном заводу за заштиту споменика културе који је ангажовање својих, као и бројних спољних сарадника водио радове од измијештања и чувања инвентара цркве, археолошких и архитектонских истраживања, пројектовања до непосредног извођења највећег дела изузетно сложених реставраторских, конструкционо-санационих и сликарско-конзерваторских радова. Искуство стечено на катедрали светог Трипуна најбоља је препорука нашем заводу за будуће радове на сакралним и другим објектима - истакао је мр Илија Лалошевић.

Награду директору Лалошевићу, су у Бриселу на пригодној свечаности, уручили Вивијана Рединг, представник високог функционера Европске комисије за образовање и културу, и Ото ван дер Габленц, извршни предсједник федерације „Европа Ностра“.

Како је у Бриселу свечаном уручивању присуствовао само мр Илија Лалошевић, то ће ускоро бити организовано и „локално“

уручивање вриједне награде. Како је предвиђено, тој свечаности присуствоваће изасланик „Европе Ностра“, али и сви вриједни посланици на обнови катедрале у Котору међу којима Милка Чанак-Медић, Зорица Чубровић, Јован Мартиновић, Мирослав Франковић и многи други који су, на свој начин дали допринос да катедрала у Котору буде упамћена у међународној конкуренцији као сакрални објекат чији пројекат обнове заслужује признање и награду.

За катедралу, која у садашњем облику датира од 1166. г., и ове године, међу туристима и посјетиоцима Котора, влада великог интересовања, па је свакодневно катедрала на „мети“ посјетилаца, а исто тако и на „нишану“ бројних фоторепортера и сниматеља. Слика о которској катедрали отишла је, одавно, у далеки свијет а награде као ова која је недавно стигла само потврђује колико је значајан посао армије стручњака који су допринијели да Свети Трипун, данас, изгледа као некада.

Д. Давидовић

КОТОРСКА АМАТЕРСКА ДРУШТВА НА ГОСТОВАЊИМА ПО ИНОСТРАНСТВУ

ПЈЕСМОМ У БУГАРСКУ И СЛОВЕНИЈУ

Да је Котор град музике познато је одавно, а и данас су потенцијали ове средине, у музичком стваралаштву, изузетни. Из ниже и средње музичке школе, сваке године, „искачу“ врло припремљени и школовани кадрови, а и традиција културног аматеризма је добро позната. Један од најважнијих разлога за дружење у ама-

терском друштву су и путовања и гостовања.

У другој половини маја ове године которски аматери су се, заиста, упутили на разне стране. У Варну, у Бугарској, на фестивалу „Море и успомене“ учествовале су клупе „Бисернице боке“ и „Бокељски морнари“ који су пуни лијепих утисака стигли из тог тури-

стичког града на Црном мору.

Права експедиција кренула је из Котора за Словенију, на обиљежавање јубилеја просвјетног друштва „Антон Безеншек“ из Франколова код Цеља. Наиме, концертима у Цељу, у чувеном климатском љетовалишту Рогашка слатина, представили су се мјешовити хор и клупа „Карампана“ и фолклорна секција КУД Никола Ђурковић из Котора. Осим тога, потписан је протокол о будућој сарадњи а најављено је гостовање просвјетног друштва из Словеније у Котор. На гостовању у Словенији мјешовити хор и клупа „Карампана“ на репертоару су имали углавном композиције са мотивима из Боке которске, док су у фолклорној секцији осим игара из Боке показали и богатство фолклора Црне Горе.

Умјетнички руководиоца КУД Никола Ђурковић, професор Универзитета у пензији, Никола Греговић истакао је задовољство гостовањем у Словенији, и изразио захвалност Републичком заводу за међународну културно-умјетничку сарадњу.

Д. Давидовић

Клупа „Карампана“

ОД ВРТИЋА ДО ИНДЕКСА

БАРСКА
ПОЉОПРИВРЕДНА
ШКОЛА

Међу најстаријим и једи-
на овог профила у Црној
Гори, барска Пољоприв-
редна школа, изградила је
препознатљив просвјетни
рејтинг. Постоји пуних 128
година. Откада је основана,
у мају 1875. године у Дани-
ловграду, прати генерације
стручњака, којима се "ди-
ве" и ван Србије и Црне
Горе.

У школском дневнику
добре оцјене билежили су
данас познати стручњаци
из ове области, али и дру-
гих стручних квалифика-
ција. О томе говори и пода-
так, да је око тридесетак
доктора наука, данас уни-
верзитетских професора,
сједило у клупама ове
средњошколске установе.
Успјешност није само у би-
љежници из области агра-
ра. Овдје су учили познати
сликари, спортисти...

Када се погледају школ-
ски дневници, разговора са
професорима и ученицима,
напредак је уочљив, тако
да "зазирају" од лошије
образовне могућности, (ако
је некада и било) нема ви-
ше мјеста.

- Мањкавости имамо ко-
лико и у другим школама,
једнак је и напор да их от-
клонимо - каже директор
Михаило Јеленић, који је
овдје пуних 27 година. Био
је ученик ове школе, по-
слије студија у Загребу
професор, а ево 12 година
је на њеном челу.

Увјерен у озбиљност ин-
тенције која се увелико
пропагира са врха репу-
бличке власти, да пољо-
привреда, уз туризам, при-
пада важно мјесто. Нарав-
но, као реалност виде ин-
тензивније могућности за
образовање у овој школи.
И отварање Пољопривред-
ног факултета, који у Цр-
ној Гори још не постоји. У
Бару, зашто да не, каже
Јеленић.

У посљедњих неколико
година овдје се образује и
„мјешовити“ кадар. Разлог
занимања за којима је било
потребе, или немогућност
уписа у постојећим гимна-
зијама и пољопривредној
школи, па је преко 200
младих одлазило у сусједне
градове. А прије 30 година
била је трећа, Школа уче-
ника у привреди.

Схватили су проблем и
на срећу имали простор за
одвијање наставе и већ се-
дам година уз образовање у
оквиру пољопривреде, пре-
раде и производње хране,
овдје су се образовали и
стручњаци, до лане, нивоа
трећег степена. Ријеч је о
образовању електро и ма-
шинских техничара, трго-

ИСКУСТВО ДУЖЕ
ОД ЈЕДНОГ ВИЈЕКА

вачким, угоститељским и
туристичким занимањима...
Успјели су и да обез-
биједе могућност образова-
ња геодетских и грађевин-
ских техничара, јер су их
диктирале потребе барског
грађевинског гиганта Заво-
да за изградњу Бара. Од
прије двије године овдје ра-
ди школа за подручје рада,
економија, право и админи-
страција. Успјешност овог
подухвата је је иницирала
отварање треће средно-
школске образовне устано-
ве економско-туристичког
профила. Биће отворена на
јесен ове године.

Директор Јеленић није
могао да сакрије задовољ-
ство због доброг успјеха
матураната. Са одличним
успјехом ову школску го-
дину завршиће њих 20.

Успјех, али и стално на-
стојање да школски про-
стор Пољопривредне шко-
ле буде истинско мјесто за
добро образовање, отвори-
ли су и простор за ангажо-
вање нових идеја. На срећу
стижу из наше земље и
иностранства.

Тренутно су актуелне
двје такве иницијативе -
са Американцима и Фран-
цузима.

Прије неколико дана по-
сјетили су их представници
Конзулата САД у Подгори-
ци и НВО „ПРС“. Повод је
Пројекат „Промовисање
солидарности“, повезивање
школа југоисточне Европе
и САД. У сарадњу са Аме-
риканцима је укључено 20
школа, осам из Црне Горе.

Барска школа је реали-
зовала свој дио задатка,
односно се на припрему за
учионицу у којој ће бити 8
рачунара, потврдили су

представници аутора про-
јекта, Арон Сволг, савјет-
ник за културу у Америч-
ком конзулату у Подгорици
и Миланка Гезовић из
„ПРС“-а. Интернет веза
биће успостављена почет-
ком наредне школске годи-
не.

Пројекат у Пољоприв-
редној школи оцјењују
као важну карикату у мулти-
културалном дијалогу пут-
ем интернета, развијање
међусобног разумијевања
школа југоисточне Европе
и САД, могућност боравка
у иностранству ученика
ових земаља. Такође, као
шансу да ученици уче кроз
размјену искустава, усавр-
ше језик и рад на рачуна-
рима.

Приликом посјете бар-
ској пољопривредној шко-
ли, саопштен је и помало
заборављен податак. По-
стојећа школска зграда из-
грађена је средствима Вла-
де САД. Након земљотреса
1979. године, Американци
су у њу уложили 70% сред-
става.

Актуелна је и сарадња са
Французима.

Недавно их је посјетила
госпођа Драгица Понорац,
која живи и ради у Фран-
цуској, позната по ангажо-
вању на реализацији кори-
сних пројеката за Црну Го-
ру. Ради на афирмисању
сарадње Пољопривредне
школе из Бара са једном од
најбољих школа истог про-
фила у Француској из гра-
да Сеси. Већ је контакти-
рано са том школом, и по
рјечима директора барске
школе Михаила Јеленића,
конкретну сарадњу очекују
крајем године.

Недељка Павловић

МАТУРАНТИМА СШ. „ДАНИЛО КИШ“
КОЈИ СУ ПРВИ ПУТ ДАЛИ КРВ
УРУЧЕНЕ КЊИЖИЦЕ

Увеликој акцији прикупљања крви ко-
ја је средином априла одржана у Будви
под мотом „Да живот не буде под знаком
питања“, 37 матураната средње школе
„Данило Киш“ први пут је дало драго-
цјену течност која живот значи и на тај
начин на најбољи начин показали своју хуманост.

Том приликом крв су дали: Срђан Зеновић, Владимир
Бранковић, Мирјана Вулин, Марија Секулић, Душка
Балтић, Нина Марковић, Данијел Крушчић, Марко
Трнанић, Миљан Кртолица, Небојша Мандић, Николета
Лагатор, Стефан Рачевић, Милица Божовић, Иван Ђо-
ровић, Павле Вујовић, Бобан Зубер, Илијана Марчетић,
Милица Лазаревић, Милован Мидоровић, Ирена Рисан-
чић, Зоран Радоњић, Николина Брајовић, Бошко Петро-
вић, Бранко Аврамовић, Ирена Јовановић, Драган Влат-

ПОВОДОМ 100 ГОДИНА ПРЕДШКОЛСТВА

На заиста импресиван
начин у Бару је обиљежена
стота година предшколства
у Црној Гори. Око 250 ма-
лишана из 17 предшкол-
ских установа из Црне Горе
и драги гости из Куле и Бо-
ра, градова побратима, по-
казали су дјечију раздрага-
ност, осмјехе и спортска
умјећа.

Почело се 23. маја вели-
чанственим дефилом еки-
па на манифестацији отва-
рања на стадиону „Тополи-
ца“, дјечијим хепенингом и
ватрометом, а завршило у
недјељу додјелом награда.

Заставу игара је са неба
спустио падобранац, поле-
тјели су шарени балони и
100 голубова, прочитана по-
рука мира и упаљена ватра
игара, наступили су малиш-
ани фоклорног друштва
„Бар“.

Организатор предшкол-
ска јавна установа „Вукоса-
ва Ивановић Машановић“
из Бара. Малишани су пе-
тали Баром, крстарили бро-
дићем, а њихови домаћини
их обасипали искреном па-
жњом. Били су и код пред-
сједнице општине Анке Вој-
водић која је и отворила
игре.

Васпитачи су имали посе-
бан „округли сто“ за разго-
вор о томе како да се мале-
ним створе што бољи усло-
ви за одрастање. Промови-
сан је и маштовито осми-
шљен сајт барске пред-
школске установе. Програм
је осмишљавао њихов оми-
љени „Шанта Панта“, који
је са екипом ТВ ЦГ био од
почетка до краја манифе-
стације.

Најуспјешнијим екипама
подијељене су медаље и ди-
пломе. У трци на 100 мета-
ра, најбољи су били малиш-
ани из Бара, екипном по-
лигону пријатељи из брат-
ског Бара, појединачном
полигону Цетињани, а у
надвлачењу конопца малиш-
ани из Колашина. Са по-

СУНЧАНЕ ИГРАРИЈЕ
У БАРУ

себним симпатијама малиш-
ани су се дружили са дје-
цом из Дома за дјecu без
родитеља „Младост“ у Ви-
јелој. А њихова главна вас-
питачица Марина Кусовац

је поклањајући букет цвије-
ћа, на завршној вечери за
радост малишанима које је
на овој манифестацији било
на претек, ријечима, које
вриједи забиљежити.

- Ови цвијеци су осмјеси
и радост малишана „Мла-
дост“, али они су дјеца на-
ша и свих нас.

„Баране је „обавезала“
заједничка жеља да и на-
редне године буду домаћи-
ни оваквом, како су рекли
„сусрету из бајке“.

Ријечи директорке Горда-
не Мијовић, да цијела ма-
нифестација заправо жеља
барске предшколске уста-
нове, да на најљепши на-
чин промовишу дружење и
спорт као важне предусло-
ве здравог одрастања, гото-
во да је одговор и позив
„видимо се наредне годи-
не“.

Покровитељ „Сунчаних
играрија“, је општина Бар
и спонзори међу којима се
посебно истиче Лука Бар.

Р. П.

Н. Павловић

ХУМАНО
СУ ПОЧЕЛИ

ковић, Ана Полексић, Ненад Ристовић, Вукашин Краљ,
Душан Кнежевић, Катарина Петровић, Маријана Би-
скуповић, Сања Станишић, Милица Радојковић, Давор
Радановић и Рајко Мијач.

Поводом свјетског дана Црвеног крста, недјеље
Црвеног крста и Дана добровољних давалаца крви 11.
маја, будванским матурантима књижице добровољних
давалаца крви уручио је Раде Пима, предсједник Дру-
штва добровољних давалаца крви у Будви.

АЛКОХОЛИЗАМ БОЛЕСТ
КОЈА СЕ СВЕ ВИШЕ ШИРИ

ПОСЉЕДИЦЕ И ЛИЈЕЧЕЊЕ

Некада је потребна интер-
венција љекара и болничко
лијечење. Оштећења код ал-
кохоличара могу бити ди-
ректна посљедица преко-
мјерне употребе алкохола и
његовог дјеловања на поје-
дине органе, а могу бити и
посљедице неких других
компликација које се јавља-
ју уз алкохолизам, прије
свега нередовне и неуредне
исхране (недостатак витами-
на, посебно В витамина и
бјеланчевина). Оштећују се
органи услед мање и неред-
овне исхране па организам
слабије вари. Настају оште-
ћења желуца и пријева
(оштећење слузнице и поре-
мећај лучења желудачне ки-
селине), оштећења срца, ци-
роза јетре која се најприје
увећава а затим смањује,
атрофира. Алкохол директно
надражује осјетљива ткива
уста, грла, желуца и пријева.
Изазива појачано лучење
желудачног сока тако да мо-

же доћи до запаљења или
чак улкуса. Претјерано пије-
ње ремети равнотежу шеће-
ра у крви изазивајући хипо-
гликемију која може бити
опасна, нарочито за дијабет-
ичаре. Алкохол спречава и
апсорпцију неких витамина
и минерала. Између 60 и
80% случајева рака гастро-
интестиналног система иза-
звано је претјераном употре-
бом алкохола. Пијанци су
нарочито изложени да умру
од рака језика, ждрјела,
једњака, желуца, јетре и
плућа. Нарочито је опасна
комбинација пијења и пуше-
ња. Алкохол утиче на то да
тјелесна ткива постају много
рањивија на канцерогене ма-
терије из дуванског дима.
Алкохол директно напада је-
тру. Ту је и фиброза и ожи-
љак на јетри. Цироза је про-
цес замјењивања здравог
ткива ожиљачним. Пошто је
јетра основни филтер крви,
када се оштети, штетне ма-

терије иду кроз крвоток. Ци-
роза јетре је толико честа
посљедица дуготрајног те-
шког пијења, да се морбиди-
тет од цирозе јетре често
узима као показатељ про-
блема пијења у некој земљи.
Појављују се и оштећења
жлијезда са унутрашњим
лучењем гуштераца, оштеће-
ња коже због недостатка
витамина итд. Долази до
оштећења нервног система.
У озбиљно зависног алкохо-
личара постоји опасност
оштећења мозга и погорша-
ња интелектуалних способ-
ности, углавном способности
учења и памћења, оштећења
центра за равнотежу и брзи-
ну, проблеми у опажању
тродимензионалног простора.
Ова посљедица пијења,
коју називамо Корсаколев
синдром обично настаје на-
кон дуготрајног неумјере-
ног пијења. Код Корсаколе-
ве психозе центар за памће-
ње и учење је трајно оште-

ћен. Настају оштећења кич-
мене мождине, продужене
мождине, малог и великог
мозга. Нервне ћелије изуми-
ру због чега долази до сма-
њења мождане коре и ду-
бљих дјелова мождане масе.
Наступа атрофија мозга (у
90% тешких случајева алко-
холизма). Долази до алко-
холног запаљења живаца,
односно дегенерације због
недостатака витамина В1.
Чести симптоми су болови у
стопама, шакама и миши-
ћима. Настају алкохолне
психозе: делиријум тремес,
алкохолна халуцинација, пси-
хоза љубоморности. Корса-
колева психоза, алкохолна
амнезија. Могуће су и апсти-
ненијске конвулзије. И испи-
тивања показују да они
који не пију више од три пи-
ћа на дан мање оболевају од
срчаних обољења. Ризик се
повећава са више од три пи-
ћа. Изазива сталан висок
крвни притисак. Данас се

интезивно проучава и фе-
тални алкохолни синдром.
Постоје докази да трудна
жена која неумјерено пије
највјероватније наноси фи-
зичку штету свом новорође-
ном дјетету. Кад је мајка пи-
јана и плод је пијан, те се
дијете може родити благо
или умјерено душевно заос-
тало, може имати ненор-
мално малу главу, природну
срчану ману и друге кон-
гениталне деформације. Зна-
чи, алкохол као и свака друга
 droga може проузрокова-
ти огромна душевна и тјеле-
сна оштећења ако се узима
неумјерено: цирозу јетре, ул-
кус, рак и оштећења мозга.

Узимајући у обзир да је
алкохолизам болест социо-
медицинског карактера у
њеном лијечењу се морају
примјењивати социјално-ме-
дицински поступци. До сада
је за лијечење алкохолизма
коришћено неколико посеб-
них метода: - медикаменто-

зно лијечење (љекови, пре-
парати); - индивидуална пси-
хотерапија групна психоте-
рапија; - група психоте-
рапија; - социотерапија.

Настоји се да се примјеном
неколико метода оствари
комплекснији начин лијече-
ња. Данас се алкохоличари
лијече у специјализованим
установама за лијечење ал-
кохоличара, на одређеним
одјељенима при неуролош-
ко-психијатријским болни-
цама или амбулантама, у
специјализованим диспан-
зерско-поликлиничким слу-
жбама за алкохолизам, у
клубовима лијечених алко-
холичара и у другим устано-
вама. Правило клубова лије-
чених алкохоличара је да
ЛИЈЕЧЕНИ АЛКОХОЛИ-
ЧАР НИКАД НЕ МОЖЕ ПО-
СТАТИ УМЈЕРЕНИ ПОТРО-
ШАЧ АЛКОХОЛНОГ ПИЋА.
ВЕЋ ЈЕ ПОТРЕБНА ТО-
ТАЛНА АПСТИНЕНЦИЈА.

Нада Пурић

ИЗ СТРУЧНОГ УГЛА

ПОЉОПРИВРЕДА

МАСЛИНОВА МУШИЦА

Маслинова мушица (*Dacus oleagine*) је најзначајнија штеточина маслине, која може да уништи и до 80% маслинових плодова. Понеких година доводи до скоро потпуног губљења рода. Утичући на смањење приноса, утиче и на квалитет уља.

Ларва маслинове мушице развија се у месо плода маслине, којим се храни правећи ходнике у којима оставља измет. Штета се дакле испољава на уништавању дијела меса плода, отпадањем незрелих плодова, смањењу количине уља у нападнутим плодовима и повећању садржаја киселина у плодовима. Нападнути плодови немају никакву вриједност за конзервирање.

Пошто се ради о инсекту за којег је чуо сваки маслинар и видео посљедице њеног напада, али њен опис и биологију не знају сви. Укратко ћемо се осврнути на то, како би маслинари могли лакше да се боре против ње и сачувају драгоцјене плодове маслине.

Одрасли инсект (мува) је двокрилац, дужине око 5 мм (односно нешто мање од кућне муве), са три пара ногу. Глава му је смеђа са свијетло обојеним антенама. Очи су зеленкасте боје нешто крупније са металним сјајем. Прсни дио је сиве боје са три уздужне тамне пруге. Трбух је црвено-кестењасте боје са три тамне прге на горњој страни. Крила су издужена, безбојна са затамњеним дијелом на крају. На задњем издуженом дијелу женке имају јаку легалицу која се увлачи.

Маслинова мушица презимљава у површинском слоју земље као одрасли инсект. Почетком прољећа мува излијеће и неколико мјесеци се храни „медном росом“ лисних и штитастих вашију које налазе на разним домаћинима тих ваши. Што је зима блажа број мува у прољеће ће бити знатно већи.

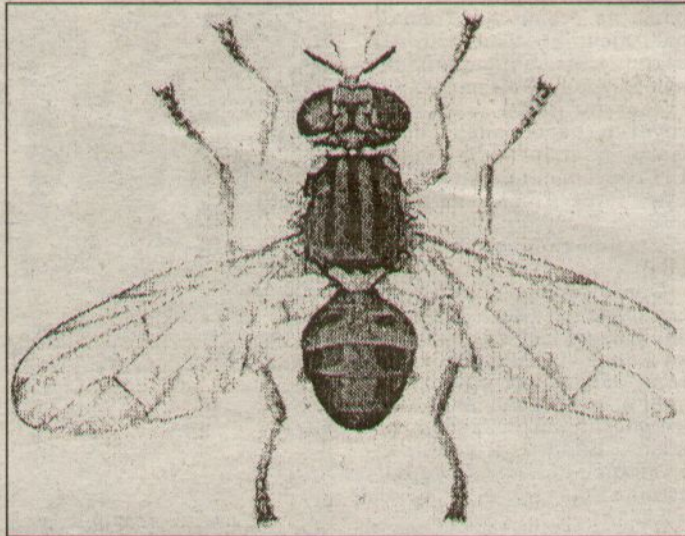
У току године може бити 6-7 генерација. Број генерација и интензитет развоја зависи од трајања лјетних високих температура и суше, које ометају и проређују масовну појаву и број генерација. Код нас су најчешће године са два максимума лета, мушице и то у јуну-јулу и у септембру-октобру.

Мува напада плодове маслине када достигну величину грашка што је најчешће јуна мјесеца. Оплођене женке помоћу легалице одложе,

обично по једно јаје у плод, а при јачем нападу на појединим плодовима се може наћи и више убода. У току свог живота једна женка може положити и више стотине јаја. Јаје је бијело, из-

стаблима ближе обали мора, а затим у вишим зонама. Као праг штетности кад треба отпочети прскање узима се кад је 5-10% плодова нападнуто.

Прскањем се уништавају

дужено и дуго је око 0,8 мм. Плодови у које је уложено јаје, на мјесту убода, појављује се мрка боја, а убрзо се ту појављује улегнуће ткива и црвено-љубичаста боја око убода. После неколико дана од полагања јаја излази ларва, која почиње исхрану месом плода правећи ходнике према сјеменки плода. Након 14-16 дана ларва се враћа на површину плода, прелази у лутку и за око 10 дана се појављује одрасли инсект, који излази из плода остављајући мали отвор на плоду. Летњи развој једне генерације траје нешто преко 30 дана. Развој у току јесени траје знатно дуже, а преображај ларве у лутку не врши се у плодовима са којима је отпало на земљу, већ у површинском слоју земље, гдје из лутке излијеће имаго који ту презими до прољећа.

Сузбијање маслинове мушице најчешће се своди на сузбијање хемијским путем. Вријеме третирања-прскања треба одређивати према праћењу бројности мушица ухваћених у одговарајућим клопкама. Најчешће се користе феромони грчког типа. Праћење лета мушице се може утврдити узимањем узорка плодова са више стабала (у локалитету) са свих страна, из средине, по ширини и висини круне. Праћење лета и прскање треба отпочети на

мушице на површини плода и ларве у унутрашњости плода. За прскање се користе органофосфорни инсектициди и то: малатион, лебајцид, рогор и др. Поред органофосфорних инсектицида све се више користе хидролизирани протеини као атраканти уз додатку редуцираних количина инсектицида.

Заштита маслине од маслинове мушице успјешно се спроводи благовременим прскањем затрованим мамцима. Мамци се праве коришћењем буминала, инсектицида и воде. Узима се 1л буминала, 0,25 литара фени тротиона (или одговарајућег инсектицида) на 100 литара воде. Овим раствором се опрска око 20% круне. Са 10 литара раствора може се заштитити око 100 стабала, прскајући дјелове стабала сваког другог или трећег реда.

У чистим засадама и већим плантажама заштита се врши авионима, одговарајућим и дозвољеним средствима.

Прскањем се загађују животна средина и производи, па је неопходно водити рачуна о каренци и увијек се консултовати са специјалистима за заштиту биља о избору инсектицида, припреми препарата, начину и времену апликације.

Јован М. Медиговић,
дипл. инж.

ЉЕКОВИТОСТ ВОЋА И ПОВРЋА

КРАСТАВАЦ

(*Cucumis sativus* L.)

Краставац има најмању енергетску вриједност од свих врста поврћа, јер садржи око 90 одсто воде. Највише се употребљава у сировом стању и као салата и конзервисано биолошки у кисељено.

Краставац има малу хранљиву вриједност због високог садржаја воде. У 100 грама краставаца има око 156,5 џула, односно 14 калорија, исто као зелена салата, спанаћ, зеље и били.

Краставац се препоручује нарочито онима који имају отежано мокрење, болују од срца, бубрега и реуматизма. Због тога што има знатне количине калијума краставац дјелује диуретично, тј. повећава излучивање воде из организма.

Краставац треба да користе што више и чешће особе које болују од каменца у бубрегу или мокраћној беши-

ци. Ефикасан је ово лијек ако су каменци настали од мокраћне киселине.

Краставац дјелује на излучивање отровних материја из организма, одстрањује сувишне киселе састојке из крви у току повећаног излучивања воде из организма.

Салату од краставаца треба што чешће да једу они који пате од лијености пријева и затвора, јер тврду столицу омекшава и чини влажнијом, што има за посљедицу безболније пра-жњење.

Салата и сок од краставаца дјелује на смањење шећера у крви, па се због тога препоручују особама које болују од шећерне болести. С обзиром на то да краставац садржи малу количину шећера погодан је и као дијетална храна при лијечењу гојазности.

Сјеме краставаца, које треба опрати, осушити, истуца-

ти, користи се само од зрелих краставаца. Чајеви од сјемена зрелих краставаца добро су средство против запалења мокраћне бешике, за бољи рад бубрега и боље излучивање мокраће. Кафена кашика сјемена краставаца прелије се шољом воде и кува 6-8 минута. Овај чај има једнако дјелство као чај од сјемена диње и лубенице.

Сјеме краставаца дјелује као сјеме бундеве, ефикасно против глиста. Узме се 30-60 грама сјемена, добро истуца и промијеша са шећером и водом и поједе ујутру наташте. Послије 1-2 сата треба узети средство за чишћење.

Сјеме краставаца, истуцано и помијешано са водом, употребљава се као благо средство против кожних осипа и чирева, а сок од сјемена краставаца употребљава се против екцема на кожи.

(Буро Ј. Јовановић: Воће и поврће - храна и лијек)

СПОРТ

У БАРУ ОДРЖАН ЈАДРАНСКИ ПАДОБРАНСКИ КУП

КАДА КОРАК ПОСТАНЕ ЛЕТ

Људи који се друже на небу, авијатичари и падобранци, свјетски прваци и они до њих, какве су репрезентације Русије и Украјине. Или наше „Небеске видре“ екипа војске, или... подгорички Аеро клуб „Шпиро Мугоша“, београдски „Небески дијаманти“, падобранци Републике Српске...

Сви скупа учинили су да Бар протеклих неколико дана „гледа у небо“. Био је савршен домаћин свјетским и нашим падобранцима.

Јадрански падобрански Куп, 16. по реду, ове године и са ознаком важног јубилеја, обиљежавања 100 година падобранства у Црној Гори, окупио је четрдесетак свјетских и наших „господара висина“. Такмичење је након тродневних скокова на барском стадиону „Тополица“ завршено у недељу 25. маја.

Уз падобранске и посаде војног хеликоптера биле су на висини задатка. Мајор Ласло Барток, који је пилотирао, у једној од њих, каже да обије поставе имају исте заслуге за успјех падобранских виртуоза. Желим да споменем остале чланове посаде и шефа групе, који је одлично координирао посао. Сваки лет 25 или 26 падобранаца Пилотирали су и мајор Павлек, (шеф групе) мајор Иван Пап, капетан I класе Ивица Живадиновић, капетан I класе Силар Гулаш.

Од силне импресија, тешко је све забиљежити у сјећање док се смјењују успјеси такмичара са узвицима одушевљења посматрача. Ништа мање амбијенту није допринијела и љубавност хеликоптерских посада, који су често удовољавали дјечи и одраслима „да их вину у небо“.

Дјечји осмјех је најљепши пехар, диплома и захвалница каже мајор Барток, рођени Новосађанин, данас жител Подгорице.

Љепоту Бара који је, гледан са неба, показивао све своје дражи, надвисила прича о дружењу пилота и падобранаца.

Сјајни момци и дјевојке, неки и са преко десет хиљада скокова, су дивно друштво, каже, када крену ка земљи махну нам, неко изведе неку од враголија, нема треме али је шале на претек. Наравно, смиреност, сконцентрисаност и координација су обавеза у овом важном и лијепом задатку, у којем грешка није допуштена. У ваздуху је провео око 1700 сати.

Са сјајним резултатима Руси, који су прваци свијета се не можемо мјерити, ни са Украјинцима, али нове свјетске технике и нама користе, прикупљамо нова

знања, технике. За падобранце из Србије и Црне Горе, њихово присуство је покретач за боље резултате - каже Пеђа Амићић (у генералном пласману 18.), из подгоричког Аеро клуба „Шпиро Мугоша“. Каже да

ЛЕТ КАО ЛИЈЕК

Висинске разлике понекад су и лијек. Против бронхитиса, посебно.

Већ су, испричали су ми, имали случај, када су помогли трудници да оздрави од бронхитиса. И беба је рођена здрава.

У Бару је организаторе, судије и пилоте, за „лет по здравље“ замолила бака једне трогодишње дјевојчице.

Сви су били једногласни, малена ће летјети, и по цијену да неко од падобранаца остане на земљи - каже пилот хеликоптера, Ласло Барток.

Њега и клупског друга, Зорана Лакића (13. на такмичењу у Бару) са којим је у репрезентацији Југославије, (данас Србије и Црне Горе) од 1992. године, са Русима веже искрено пријатељство. Редовно учествују на нашим такмичењима. Постоји и обећање да ће група наших падобранаца боравити у Русији на специјализацији.

РУСИМА НАЈВИШЕ МЕДАЉА

На Јадранском купу у Бару, „електронска нула“ у кругу за оцјену скокова, такмичарима из Русије је донијела апсолутну побједу.

Олга Лепезина је најбоља у појединачној а репрезентација у екипној конкуренцији.

Руски падобранци су окићени златом у дисциплинама „скок на циљ“ и „фигуре“. И у генералном пласману у појединачној конкуренцији су апсолутни победници у појединачној конкуренцији. На побједничком постолу су „на златном постолу“.

Свјетска шампионка, Олга Лепезина је прва, друга Тамара Качан, такође из Русије. Треће мјесто дијеле Људмила Жиченко и Украјинац Јуриј Кириленко.

У конкуренцији екипа опет су најбољи Руси, слиједе их Украјинци а трећа је екипа Војске Србије и Црне Горе „Небеске Видре“. На четвртном мјесту је „Приједор“ а петом Аеро клуб „Шпиро Мугоша“ из Подгорице.

Након додјеле награда такмичарима, признања организаторима и спонзорима уручили су генерал Владан Манојловић, председник организационог одбора мр Небојша Јушковић, директор такмичења, Елеонора Албијанић, у име Златног спонзора „Про Монте“, у име града Амир Албијанић, Луке Бар, генералног и осталих спонзора.

Пеђа Амићић је актуелни државни првак у фигуративним скоковима. Његов колега из репрезентације и клуба, Зоран Лакић је на такмичењу у Бару међу првих десет у скоку на циљ и са Веселином Драгојевићем из истог клуба је међу најуспјешнијим падобранцима из Црне Горе.

На такмичењу у Бару били су и падобранци клуба „Небески дијаманти“ из Београда. Са њима је био и Иван Момчиловић, наставник падобранства, директор падобранског клуба и школе. Традиција, отац му је падобранац, одрастао је у ваздухопловном окружењу, није допуштала дружији избор. Мајка, прво противник њихових скокова, данас је добра вила школе и клуба, мада никада није летјела.

Ми летимо, мада је скок падобраном „сасвим обичан корак“, каже, јер прве скокове прати наставник падобранства. У Бару смо приказали виртуозне летове и фигуре и ми заиста управљамо сопственим тијелима. Минимална висина за скок је 1.000, на висини од 2.500 могу се изводити разне фигуре. Опрема је усавршена да и најмање дијете или старац могу бити падобранци.

Драган Ђурчић из „Небеских видри“, екипе војске, од првог скока дијели 22 године. Сјећа се само лијепог, нема падобранца који, ако је и осјетио страх, на њега није заборавио. Младима је поручио да им се придруже, јер ово је лијеп и атрактиван спорт.

Руске репрезентативке, на барском такмичењу прва, Олга Лепезина, затим педесетогодишња Каћа, тридест година падобранаца, са преко 10.700 скокова, Тамара Качан... Имате предиван народ а поглед са неба на море и језеро је величанствен, рекле су ми док су се припремале за завршни скок.

Организатори Јадранског падобранског Купа су Војска Србије и Црне Горе и Аеро клуб „Шпиро Мугоша“ из Подгорице. Златни спонзор био је „Про Монте“ а главни „Лука Бар“.

Недељка Павловић

СПОРТ

МИОДРАГ – ДРАГО ВУЧИНИЋ, ВЕЛИКИ ЗАЉУБЉЕНИК У АУТОМОБИЛИЗАМ

УЧИТЕЉ ЗА
ТРКАЧКИМ ВОЛАНОМ

● Имао је и има Драго многе љубави, али о збогама и незбогама са ауто трка, њага релија, најрадије прича. Прелиставајући брзином вођен дневник зауставио се на Релију Сутјеска 1965. и са осмјехом који се прелио преко његова лица присјећује се занимљиве приче

Драго је ратне 1942. године у Албанији, у граду Скадар, купио мотор „Билера“ (Gillera). То је у ствари био први мотор у Бару, гдје је тих година живио Драго. Зато, не случајно, војни рок је служио као мотоциклиста у барској ОЗН-и и том приликом задужио мотор „Луци“. Тако су првих поратних година мотори постали његова велика љубав, па га је нормални слијед ствари 1953. године довео на мото трке.

Доласком у Будву, Драго је међу првима имао аутомобил. Од једног Италијана који је 1962. године дошао у посјету тазбини у Буљарици, на домак Петровца, купио је „Милићенто“, кога је платио тадашњих 250.000 динара.

Крајем шездесетих година „Милићенто“ је замијењено „Фијатом 1300“. Да би постигао што веће брзине и био конкурентан осталим тркачким аутомобилима Драго је у Италији купио модификовани карбуратор и уградио га у свој нови аутомобил, што се у то вријеме на овим просторима сматрало револуционарним помаком. Заједно са Бањом Бановићем и Душаном Мрдаком ковао је планове о стварању будванске такмичарске екипе при АМД „Будва“. На незаборавном релију „Братство-јединство Сутјеска 1965“ освајањем трећег мјеста у класи до 1300 цм један је од најзаслужнијих за тријумф АМД „Будва“ у екипном пласману. Могло је Драго да буде и шампион на Тјентишту у својој класи. Од таквог успеха дијелили су га само двије секунде. На испиту спретности, после беспрекорне вожње између чунова и милиметарског заустављања испред предвиђене линије, приликом паркирања у „рикевц“, у импровизовану гаражу, направио је незнатну грешку. Првоплаширани Александар Рогулић из Шибеника на крају је сакупио само шест бодова више.

Увјек насмијан и спреман на безрезервну шалу, најчешће на свој рачун, Драго је био омиљен и радо виђен на многим тркама.

Наступ на Звјездастим вожњама (Рели Сутјеска) за многе такмичаре из Будве био је више од спортског надметања. Неки од њих први пут су се својим аутомобилом упутили друмовима ван Црне Горе. За добро расположење међу такмичарима био је задужен управо Миодраг Драго Вучинић. Без његових „бисера“ мало која се трка могла завршити, а неријетко и почети.

На први „Рели Сутјеске“, 1965. године, будванске посаде, које су сачињавали возач и сувозач, кренули су из Будве, према Дубровнику. Пут их је даље водио кроз Попово поље у сусрет Мостару, а одатле ка Сарајеву, гдје су и преноћили, да би одморни наставили пут ка Тјентишту, гдје су „звјезду“ спајали са осталим такмичарима који су кренули из других пет правца, оне, велике Југославије.

По договору и тимској тактици скованој у Будви на челу „каравана“ возила је постава са најслабијим аутомобилом, коју су сачињавали Владо Никланић

Шпиро Бркановић и Драго Вучинић

са сувозачем Светозарем Радловићем, у средини Драго и Шпиро Бркановић, а на зачелу Душан Мрдак и Бањо Бановић, задужени за било какву помоћ клупским друговима. Негдје на домаку Сарајева, присјећа се Драго, Влодова временна „Олимпија“ наишла је на дио пута са коцком као подлогом. Наравно, због учесталих неравнина аутомобил се почео трести. Шкрипало је на све стране. Волан је Владу искакао из руку. У незнању да је то нормална појава када возило наилази на такву подлогу настала је нервоза и паника код Влада и Света.

– Распадамо се Свето – завапи Владо.

– И мени се чини Владо. Што смо возили возили. Кочи док точкови нијесу отпали – савјетовао га је Свето.

Убрзо затим на видуку се појави Драго Вучинић са сувозачем Шпиром, возећи свој „Милићенто“, дику и понос будванског тима, а нешто касније и Душан и Бањо са „фијом“. Видјевши Света и Владу како беспомоћно шире руке зауставише се да другарима помогну.

– Завршили смо нашу трку Душане, а да звјезду

нијесмо саставили – запознаје Владо. – Ауто нам се распаде. Ни метар не можемо даље. Тресу се сва четири точка, хоће да отпадне.

Не чекајући ни часак Душан се подвуче под аутомобил. Спретним рукама прегледао је споне и преконтролисао точкове. Видјевши да је све у реду, а знајући „у ком грму лежи зец“, не желећи да било што коментарише, погледом је дао знак Владу и Свету да наставе вожњу.

Схвативши о чему се ради Драго им је, како је то њему и доликовало, зачас спјевао пјесму:

Срећа спасла Никланић Влада да данас у вожњи случајно не настрада.

Нека се захвали сувозачу Свету и његовом на вријеме добром савјету.

Да даље не возе, већ да стану на страну док се кола потпуно не распану.

Признајући своје незнање Свето и Владо, мало постиђени, а са новим возачким искуством не челу колоне наставили су вожњу према Сарајеву.

Драган Кларић

НА ПРВОЈ ОВОГОДИШЊОЈ БРДСКОЈ ТРЦИ ЗА
ПРВЕНСТВО СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ

Једна од најстаријих ауто трка на простору садашње државне заједнице Србија и Црна Гора Котор-Тројица одржала се у недјељу 25. маја у нешто слабијој конкуренцији него раније. Јер, учествовало је свега 28 возача, од којих је 23 завршило трку, а у екипној конкуренцији, прво мјесто освојила је екипа Будва-Интерспид са 45 бодова, испред Ловћена који је сакупио исти број бодова. Упојединачној конкуренцији најбољи резултат остварио је Фрањо Кунчер, члан Ловћен осигурања који је са „Ауди 4“, био бржи од Горана Асановића који је возио „BMW 320 i“. У првој вожњи, Кунчер је стазу дугачку 4460 метара прешао за 2,08,693 мин што је рекорд стазе, али рекорд трке (збирни резултат обје вожње) није оборен,

јер је у другој вожњи већ пала киша, па је било теже возити и возачи су се чували од мокрост и клизавог коловоза.

У класи И активни првак Југославије Горан Вучковић је због кvara на мјењачу у другој вожњи изгубио „капитал“ из прве вожње и завршио је на шестом мјесту.

Још један возач је платио цех квару, Драган Милић који је прије двије године тешко повређен на овој трци, у првој вожњи био је за двије секунде бржи од Жељка Банићевића, али је у другој вожњи префорсирао ауто и његов „пежо 306“ није издржао – мотор се распао, затим и запалио. Интервенисали су ватрогасци, а Милић је остао без пласмана.

Овогодишња трка „Котор 2003“ примјерно је организована, до-

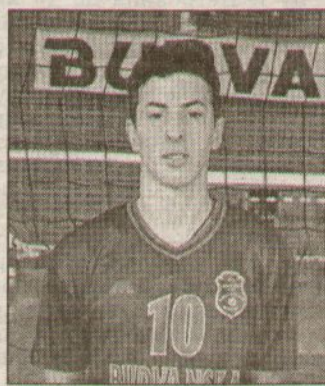
ЈОШ ЈЕДАН УСПЈЕХ МЛАДИХ ОДБОЈКАША БУДВАНСКЕ РИВИЈЕРЕ

КАДЕТИ ПОТВРДИЛИ ПРИМАТ

● Поред побједничког пехара за најбоље одбојкаше турнира пролашен Милош Никлић

На 38. Првимајском турниру, незваничном кадетском првенству државе, који се почетком маја традиционално одиграва у Београду, кадети Будванске ривијере освајањем првог мјеста потврдили су да су и даље најбољи на просторима Србије и Црне Горе. Већ 38 година за редом у Београду се, почетком маја мјесеца, окуљају најперспективнији млади одбојкаши, некада оне велике, потом окрњене Југославије и данас Србије и Црне Горе и Републике Српске. На овој смотри одбојкашке сутрашнице већ пар година кадети из Будве играју запажену улогу. О игра младих одбојкаша Будванске ривијере не штеде се комплименти, а у одбојкашким круговима са уважавањем се говори о препознатљивој будванској школи одбојке.

На путу ка овогодишњем освајању првог мјеста каде-

Најбољи кадет
– Милош Никлић

ти Будванске ривијере побјеђивали су редом своје вршњаке из Ужица, Бијељине, Београда, Тополе и на крају, у финалној утакмици, Пожаревца.

– Играли смо добро и на најбољи начин показали да смо најбољи у Србији и Цр-

ној Гори. На читавом турниру изгубили смо само три сета и то понајвише захваљујући нашим грешкама, не доброј игри противника. Након добре игре и убједљивог вођства 2:0 у сетовима, у финалној утакмици против Пожаревца, дозволили смо себи луксуз да играмо пети сет. Ипак на крају се све завршило добро и заслужено смо освојили прво мјесто – изјавио је тренер кадета Будванске ривијере Предраг Илић.

Кадети „Будванске ривијере“ на 38. Првимајском турниру наступили су у следећем саставу: Златко Марковић, Јасмин Хаџићезовић, Лука Шуљагић, Марко Николић, Дарко Каписода, Владо Вуковић, Зоран Франета, Бранислав Лакић, Мако Међедовић, Милош Никлић, Владо Вучетић и Владо Вујачић.

Д. Кларић

УСПЈЕХ МЛАДИХ КОШАРКАШИЦА ИЗ БАРА НА ПРВЕНСТВУ ЦРНЕ ГОРЕ

ПЕХАР У ВИТРИНАМА БАРАНКЕ

На финалном турниру првенства Црне Горе у кошарци за старије јуниорке, одржаном почетком маја у Котору, прво мјесто освојила је екипа Баранке. Младе кошаркашице из Бара, које предводи тренери Марко Рајовић, студент Факултета за физичку културу и Катарина Петровић, апсолвент Спортске академије у Београду, савладале су сва три ривала, Бијело Поље, Котор и Бијелу.

Најбољи стрјелац на турниру у Котору била је

кошаркашица Баранке Анђела Абазовић која је на три утакмице постигла 97 кошева.

– Ово је сјајан успјех за клуб који постоји мање од три године. Још двије наше селекције – млађе јуниорке и пионирке, пласирале су се у финале првенства Црне Горе. Пред нама је још много рада, али се, без обзира што смо препуштени сами себи и рјетким појединцима који поштују наше прегалаштво, назире дан када ћемо остварити главни циљ

– пласман у Прву савезну лигу, казала нам је др Радмила Петровић, агилна председница Извршног одбора ЖКК Баранка.

Успјех у Котору остварили су: Мартина Маџар, Кристина Шаљперић, Анђела Абазовић, Данијела Орландић, Маријана Рајковић, Ивана Јеленић, Ивана Кирковић, Наташа Драганић, Милена Јокић, Маријана Гвозденовић, Александар Павловић и Марија Павловић.

М. Вујовић

ТРИЈУМФ БУДВЕ ИНТЕРСПИД

брим дијелом и захваљујући спонзору фирме „W q R –ТЕХАСО“ из Радановића чији је власник Радван Маринковић и отворио такмичење. Међутим, по завршетку церемонијала проглашења победника трке, на бензиској пумпи ТЕХАСО, гдје је одржана свечаност, поједини возачи и њихови сарадници понашали су се сасвим непримјерно, како не додикује спортистима и спортским радницима. О томе би АМС Црне Горе морао да поведе рачуна, јер нојевским понашањем само охрабрује недисциплиноване.

Резултати по класама: Класа I Владимир Вујовић (Ловћен осигурање), Лјубомир Богдановић (Ловћен осигурање), Петар Лучић (Будва-Интерспид).

Класа II: Жарко Терзић (Будва-

Интерспид), Данко Бакрач (Ловћен осигурање), Дејан Булатовић (Ловћен осигурање).

Класа III: Жељко Банићевић (Ловћен осигурање), Радомир Шуковић (Шуковић).

Класа IV: Чедомир Бркић (Будва-Интерспид), Милош Асановић (Будва-Интерспид), Милорад Вулановић (Ловћен осигурање).

Класа V: Небојша Атанацковић (Будва-Интерспид), Момир Суботић (Ауто Чачак), Светислав Исаковић (Центар Бобан).

Класа VI: Фрањо Кунчер (Ловћен осигурање), Горан Асановић (Будва-Интерспид).

Класа VII: Филип Николић (Будва-Интерспид), Душан Лаковић (Будва-Интерспид).

Д. Давидовић

СПОРТ

ПРИМОРАЦ ЈУГОПЕТРОЛ ИЗМЕЂУ ДВИЈЕ СЕЗОНЕ

ТИМ СЕ СТВАРА ДО ЈЕСЕНИ

Ватерполисти Приморца Југопетрола завршили су првенство на трећем мјесту, иза Јадрана и Партизана, прије тога освојили су Куп Југославије, заслужили први трофеј након 16 година и на неочекиван начин испали из Купа ЛЕН од просјечног грчког тима Етникос. Послије паузе у првенству, у которском клубу почеле су промјене, много дубље и значајније него што се очекивало.

Управни одбор клуба, на име за директора клуба поставио је дипломираног економисту, Ива Жупановића (27) најмлађег у историји клуба, иначе запосленог у Југопетролу. Млади директор дошао је са препоруком челних људи которског Југопетрола на челу са Василијем Дракулићем. Претходно, ранији директор Драган Кашћелан, захваљујући је на дужности коју је обављао.

Као и раније, и ове године Приморца-Југопетрол је саопштио трансфер-листу својих ватерполиста и утврдио цијену за евентуални одлазак тих ватерполиста у друге клубове. По тој листи обештећење за голмана Радића је 25 хи-

љада евра, за Даниловића, Пејаковића, Барбу, Бјелицу и Петровића по 15 хиљада евра, и за Кордића 12 хиљада евра. Како се нико није јавио да ангажује те играче, матични клуб из Котора, може их задржати за минимум 30 одсто од понуђене цијене на трансфер листи. Но, у међувремену, из которског клуба су саопштили да су Барба и Кордић слободни у избору новог клуба, а с друге стране, по први пут уговор са матичним клубом су потписали млади Млађан Јановић, Дамир Црепуља и Драшко Гргуљан.

Још је отворено питање што ће бити са играчима који су били на једногодишњем уговору који је истекао: Никола Јановић, Ненад Вуканић, Небојша Милић, Драган Стругар, Ненад Босанчић и Милан Јанчић.

Како се сазнаје у ватерполо кулоарима, представници клуба из Котора контактирали су са Шефиком и Пековићем, али договор није постигнут, а контакти са неким играчима су и даље у току. У осталом за попуњу редова има времена, играчи који су слободни могу ставити „параф“

на уговор и у септембру. До тада, а зависно од буџета которског клуба у наредној сезони, знаће се који ће играчи и каквог калибра доћи у Котор.

Најзад, иако тренер Веселин Марковић има уговор на још једну сезону, сазнајемо да представници клуба из Котора контактирају са Николом Стаменићем бившим селектором југословенске репрезентације. Да ли ће доћи до промјене на клупи прволигаша из Котора, знаће се када се заврше започети послови.

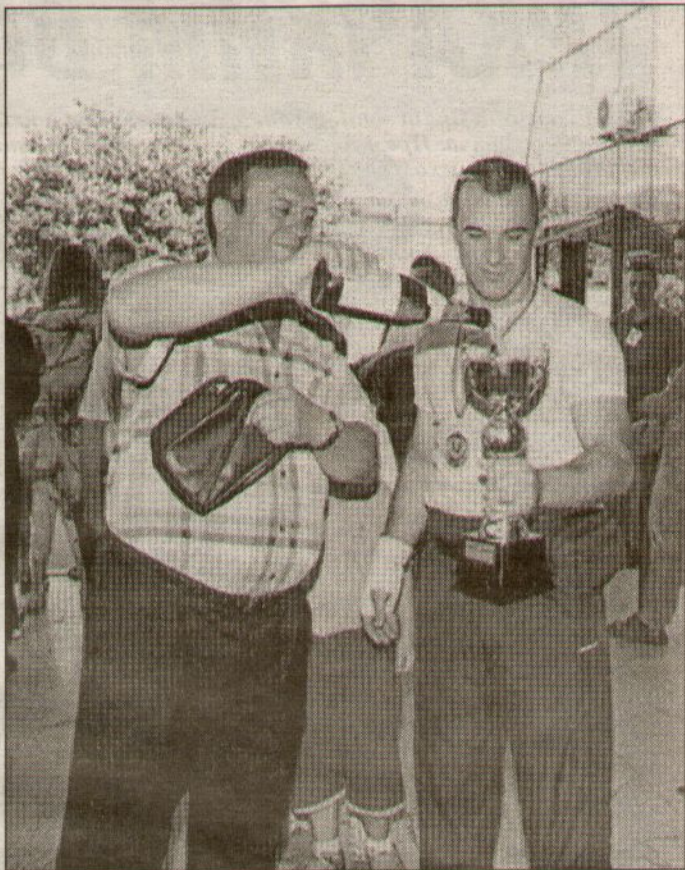
Осим послова око заокруживања листе ватерполиста и других који ће бити укључени у рад Приморца-Југопетрола у Котору предстоји договор око статуса објекта зимског и љетњег базена што ће, такође, утицати на пословање клуба. Дакле, предстоји доста посла и у Котору су свјесни да ваља на вријеме обавити све послове, јер тим и побједничка концепција се не стварају преко ноћи. А без одговарајуће „логистике“ не стиже се ни до врхунских резултата. То је, уосталом, потврдила и минула такмичарска сезона.

Д. Давидовић

УСПЈЕХ СВЕТА ДЕКОВИЋА НА ЕВРОПСКОМ ПРВЕНСТВУ У УКРАЈИНИ

● У конкуренцији бораца из 24 земље крунисана услијешна каријера

ЈЕДНОМ РУКОМ ДО ШАМПИОНСКЕ ТИТУЛЕ

Са дочека шампиона

На тиватском аеродрому Дековића су дочекали чланови породице, бројни љубитељи овог борилачког спорта и спортски пријатељи Кјокушинкај карате клуба Тиват. Дочек су увеличале и тиватске мажоретке. Пут до шампионског трона био је трновит. У првом колу Дековић је био слободан, у другом колу намјерио се на шампиона Украјине, 115 килограма тешког, кога је првак Србије и Црне Горе три пута обарао импресивним ножним ударцима. Други противник био је првак Пољске, фаворит у мечу, који је по многимга требао да се састане у финалу са Косовским. Међутим након два продужетка Свето Дековић је славио побједу и пласман у финале.

Иако је у првом мечу повриједио лигаменте десне шаке тако да у финалној борби није могао ударати том руком побједнички мотив и велика жеља је пресудила у корист Дековића. Бивши првак Европе Марек Косовски, борац скоро двадесет сантиметара височији и преко десет килограма тежи од свог противника поклекао је под ножним ударцима у главу.

Говорећи о освајању титуле европског шампиона тиватског каратиста је рекао: - Након толико година дошао је и тај успјех на европској сцени. Та је титула можда требала доћи и раније. Квалитет смо давно доказали, ово је био доказ нама да можемо то постићи упркос бројним

проблемима. Ово ми је шесто првенство Европе. До сада сам два-три пута изгубио због неискства, два пута сам елиминисан одлуком судија. Кад долазиш из мале земље, самим тим си хендикепиран на старту. И овај пут су покушали у полуфиналу да нас на рачун тога елиминирају. Уложена је жалба савезног селектора, након чега је дошло до исправке и поступило се по правилнику европских првенстава.

Одличан наступ на европском шампионату имао је и други репрезентативац из Тивта, Един Пуповић, који је у коначном пласману заузео пето мјесто. Он је у првом мечу победио Пјера Банасика, пољског првака и направио једно од већих изненађења у Украјини. У другом колу поражен је од мађарског такмичара Адама који је славио након продужетка.

Ж. Комненовић

46. МЕЂУНАРОДНИ ЕКИПНИ ШАХОВСКИ ФЕСТИВАЛ СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ

● У последњем колу Новосадски ШК претрпео БШК Гамбит.
● Сијурном „вожњом“ шахисткиње БАС-а освојиле Куп Србије и Црне Горе.

ТРЕЋА УЗАСТОПНА ТИТУЛА НОВОСАЂАНА

Од 17. до 25. маја Будва је поново била у центру српско-црногорске шаховске јавности. У гранд хотелу „Авала“ на 46. Међународном екипном шаховском фестивалу - КУП-у Србије и Црне Горе окупило се 20 мушких и шест женских клубова. У Будви нијесу допутовале екипе „Агроуниверзала“ и „Рада“, прошлогодишњи прваци у мушкој односно женској конкуренцији, па су бољи познаваоци прилика у нашем шаху сматрали да је овогодишњи Куп Србије и Црне Горе за нијансу слабији од прошлогодишњег. Током турнира у сениорској конкуренцији од првог кола водила се велика и неизвјесна борба. Шахисти београдских клубова БШК Гамбит и Нју Дон водили су изједначену борбу и из

кола у колу наизмјенично се мијењали на челној позицији. Међутим, када је било најпотребније шахисти Новосадског ШК показали су највише. У последњим партијама седмог, последњег, кола: Неведнички, Ковачевић, Поповић, Јевтић ... максималним резултатом (4:0) савладали су шахисте Будућности, док је Академија Нова побједом (2,5:1,5) до тада првопласирану екипу БШК Гамбит послала на треће мјесто.

Коначна табела: 1. Новосадски ШК 19, 2. Нју Дон 18, 3. БШК Гамбит 17,5, 4. Академија Нова, 5. Радоња Бојовић 6. Славија 15,5, 7. Будућност 15, 8. Обилић 14,5, 9. Електропривреда ЦГ 14, 10-12 Ниш, Слобода Бохор, Иван Курјачки 13,5, 13. Раднички 14. Херцеговски ШК 12,5, 15-17

ПАШК, Телеком, Мимоза 12, 18. др Љубомир Ђурђић 11,5, 19. Романтичари Ц. Банка 10, 20. Веселин Бошковић 8,5.

Шахисткиње БАС-а сигурном игром од почетка турнира побринуле су се да елиминирају било какву неизвјесност. Наташа Бојковић, Светлана Прудњикова, Марија Манакова и Гордана Марковић, без пораза, на триумфалан начин освојиле су Куп Србије и Црне Горе.

Коначна табела: 1. БАС 12, 2. МПС Прогрес 12, 3. Подгорица Интернер ЦГ 9,5, 4. Срем 8, 5. Никшић 3,5, 6. Југовић 1,5

На свечаном затварању признања и пехаве првопласираним екипама уручио је Божидар Ивановић председник Шаховског савеза Србије и Црне Горе.

Д. Кларић

МАЈСКИ ДАНИ АТЛЕТИКЕ У БАРУ

ДОБАР МЕЂУНАРОДНИ МИТИНГ, ПРОСЈЕЧАН „ТРОФЕЈ ЦРНЕ ГОРЕ“

На стадиону „Тополица“ у Бару, у мају су одржана два атлетска такмичења - традиционални првомајски међународни атлетски митинг, на којем је учествовало стотину атлетичара и атлетичарки из Украјине, Хрватске, Босне и Херцеговине и Србије и Црне Горе и седми „Трофеј Црне Горе“, са педесетак такмичара из дванаест црногорских клубова.

Најбољи резултат, по мађарским таблицама на првомајском митингу, остварио је наш репрезентативац Драган Перић који је бацио куглу равно 20 метара и освојио 1120 бодова, а успјех је забиљежио и Дејан Врџаковић из Црвене Звезде, који је у скоку увис поставио лични

рекорд, освојио прво мјесто у тој дисциплини, а свеукупно друго, са 1089 бодова. Десеторо најуспјешнијих добило је новчане награде. Наградни фонд је износио 2.500 евра. Пред око хиљаду гледалаца, одличан организатор митинга био је АК Морнар из Бара, под покровитељством СО Бар.

Петнаестак дана касније одржан је „Трофеј Црне Горе 2003“. То је раније био тромеч између репрезентација Македоније, Републике Српске и Црне Горе. Овога пута учествовали су само атлетичари из црногорских клубова и како нас је информисао Борислав Ичевић, селектор за сениоре репрезентације Србије и Црне Горе,

иначе, тренер АК ж'Морнар“, такмичење је било мало изнад просјека и слабије него ранијих година.

- За разлику од првомајског митинга на којем је био обезбијеђен наградни фонд, па је, поред осталих, учествовала најбржа бијела штафета из Украјине, црногорски „Трофеј“ протекао је без новчаних награда. Због тога је одзив сениора био изузетно скроман. Дошли су само црногорски атлетичари и то не сви најбољи. Било је неколико солидних резултата, али је, несумњиво, квалитет овог такмичења опао у односу на протекле године, казао је Ичевић.

М. Вујовић

ЛУКА БАР УСПЈЕШНО ПРОШЛА КВАЛИФИКАЦИЈЕ ЗА ПРВУ „Б“ ЛИГУ

„ДОКЕРИ“ ПРВОЛИГАШИ

Послије тродневних квалификационог такмичења, у сали ОШ „Југославија“, средином маја, у Бару, у Прву „Б“ одбојкашку лигу пласирали су се Лука Бар и Ниш. Барани и Нишлије су поставили прволигаше и прије последњег, трећег кола у којем је Лука Бар савладала Ниш са 3:0 (25:21, 25:22, 25:21) и освојила прво мјесто на турниру. Одлука у овом дуелу пала је у другом сету када су домаћи одбојкаши успјели да преокрену резултат (15:19).

У утакмици за треће мјесто кола, такође, није одлучивала ни о чему, Обилић је савладао Крушевац пут са 3:0 (25:19, 25:22, 25:22).

Коначна табела: 1. Лука Бар 9 (9:2), 2. Ниш 6 (6:4), 3. Обилић 3 (5:6), 4. Крушевац пут 0 бодова, сет разлика - 1:9.

Један од најздравијих спортских колектива у Бару управо је мушки одбојкашки клуб Лука Бар. То су све млађи рођени између 1981. и 1985. године, изузев Владана Јовановића који има 27 година. „Докери“ се међу својим вршњацима издвајају високом, али и васпитаношћу и коректним понашањем.

- Заиста је милина радити са њима. Све одраде са

осмијехом и са, њима својственим, шармом. Изузетно су надарени и тврдим да би сви могли да играју у првим шесторкама у било којем клубу Прве „Б“ лиге, а имају знање и да буду међу 12 играча у екипама „А“ лиге. Уосталом, увјериће се спортска јавност у снагу Луке Бар идуће сезоне у нашој дебитантској прволигашкој години. Барска котлина је расадник одбојкашких талената и судећи према успјесима наших млађих селекција, по много чему смо најјачи одбојкашки центар у Црној Гори, наравно, иза Будве. Али, вријеме Луке Бар тек долази - и Акционарског друштва у оквиру којег послујемо и на-

шег спортског колектива. Мислим ту и на мушку и на женску одбојку, истиче тренер Луке Бар Рајко Тијанић.

За овај велики успјех барске кошарке заслужни су капитен Никола Пјешчић (1981, 192 цм - година рођења, висина), Бојан Рукавина (1982, 192), Гвозден Булатовић (1982, 200), Огњен Брклач (1983, 195), Саша Поповић (1982, 200), Владан Јовановић (1976, 189), Никола Пламенац (1984, 191), Александар Јаничић (1982, 200), Милош Лекић (1985, 192), Никола Реновић (1982, 200), Бојан Ражнатовић (1985, 189), Лука Тијанић (1984, 189) и Андрија Лукшић (1981, 200).

М. Вујовић

СПОРТ

МОГРЕН НАПУСТИО ФУДБАЛСКУ ЕЛИТУ

Побједом у последњем колу против Радничког из Ниша (3:0) фудбалери Могрена опростили су се од Прве лиге. Пет победа, шест нерijeшених резултата и чак 23 пораза, учинак је Будвана на крају овогodiшњег прволигашког каравана. Пуно или мало, тешко је у овом моменту рећи. Борбу за опстанак фудбалери Могрена, са новим шефом струке Драганом Лацмановићем, на почетку другог дијела првенства наставили су са скромних 11 бодова, али и са неупоредиво лакшим распоредом у односу на јесени дио првенства. Међутим, већ након прва три „пролећна“ кола било је јасно да фудбалери Могрена немају снаге да се упусте у равноправну борбу са осталим клубовима око очувања прволигашког статуса. Већи, моћнији и јачи клубови нијесу препуштали ништа случају у грчевитој борби за очување голог живота. У тој и таквој борби, неријетко и свим средствима мимо зеленог тепиха, Будвани су и додатно били осуђени на неуспјех.

Многима је било више него јасно да „мајстори с мора“ нијесу могли спријечити селидбу у нижи ранг такмичења, али је исто сигурно да су на свој бодовни конто морали укњижити још који бод. Чињеница се велики број играча Могрена налази у билежницама многих менаџера и да су већ сада капарисани од стране водећих прволигашких клубова, најбоље говори да је овај тим, по играчком, али и стручном саставу, заслужио знат-

ДА ЛИ СЕ МОГЛО
ВИШЕ И БОЉЕ?

● Већ на сјајни пролећни дијелу првенства Будвани схватили да немају снаге да се боре за очување прволигашког статуса

● Велики број играча Могрена на мјесту прволигашких клубова

но боље мјесто на крају првенства. Сада је већ извесно да ће Глушчевић, Војводић, Јовановић, Васиљевић, Вукадиновић... каријеру наставити у водећим клубовима нашег првенства, а неки ће своју фудбалску срећу потражити и ван граница наше земље. Видјевши куда кола иду, челници Могрена на половини другог дијела првенства, свјесно се одричући и првенствених бодова, прилику да искажу свој таленат у прволигашкој конкуренцији пружали младим играчима стварајући тако тим за дуже стазе. Тако су: млади голман Поповић, Вукадиновић, Мандић, Божин својим играма скренули пажњу на раскошни таленат.

И када сам долазио било ми је јасно да су Могренове шансе да сачува прволигашки статус минималне и сведене на сферу теорије. Нормално је било да то не саопштавам играчима. Једноставно током првенства изузев са противницима на зеленом пољу, из утакмице у утакмицу, борили смо се и са многим проблемима који су свакодневно притискали

наш клуб и онемогућавали нам несметан рад. Осим тога и повреде су постале дио наше свакодневнице и пратећи проблеми. Дешавало ми се на дан пред утакмицу останем без 7-8 стандардних првотимаца. Надам се да сам за вријеме мог боравка у Будви иза себе оставио неки траг. Могрен је почео да игра игру кратких пасова, од ноге до ноге, на којој сам инстинктирао приликом доласка у Будву. Осим тога ако се из једног клуба који је испао из Прве лиге на мјесто „великих“ нађе чак 6-7 играча најбоље говори да се у том клубу стручно и добро радило. Резултати једног клуба, поготово у прволигашкој конкуренцији, не зависе само од играча на зеленом пољу. Клуб је много озбиљна ствар. Он је сачињен од много важних сегмената који се на први поглед тешко виде. Очито је било да су те пратеће ствари много недостајале Могрену у овом првенству - изјавио је тренер Могрена Драган Лацмановић.

Драган Кларич

БОКЕЉ ЗАВРШИО ПРВЕНСТВО У ДРУГОЈ ЛИГИ-ЈУГ НА ДРУГОМ МЈЕСТУ

Завршено је још једно надметање на друголигашком Југу а тим Бокела из Котора није испунио сан. Прва лига је, ове године, отворена за тим Кома, док Которанима остаје да анализирају гдје су гријешили. У которском клубу друго мјесто одјењују као успјех тима који је водио тренер Иво Донковић, али, током јесење сезоне, па и на почетку пролећне дијеле, амбиције клуба из Котора биле су много веће.

У Котору су, наине, након сјајног старта јесенас већ снели прволигашке снове а онда је наишла серија „отрежњења“ и приземљења, па је спласнула идеја о првом мјесту. Но, када је на почетку пролећне сезоне Бокел, опет, начинио добар старт изгледало је да ће поред уснуле будућности, Бокел избити у први план. Али Ком је био бољи и организованiji...

Мислили смо да можемо више, можда смо и могли, али мало је недостајало. Да смо, у одређеном тренутку, били као клуб моћнији и организованiji можда би и

ПРВА ЛИГА
САМО САН

освојили прво мјесто. Али, видјели смо у неким кључним утакмицама доста тога је ишло на штету Бокела, а за прво мјесто није довољно имати само квалитетан тим, много је, изгледа, важније тзв. логистика - истиче „техничко“ Бокела Јово Вујовић.

Ипак, у которском клубу су анализирали учињено и оцијенили да је друго мјесто успјех. Уосталом, у финалу првенства било је и неспоразума са играчима, чак су и штрајковали због дуговања у исплатама. Дешавало се, чак и да није било новца за исплату службених лица на утакмицама у Котору.

У цјелини гледано задовољан сам. Наравно, као тренер желио сам највише, али није се могло. Но, с друге

стране, неколико младих играча се афирмисало, Бокел има перспективу, а како ћемо даље - све зависи од укупне ситуације, прије свега финансија. Бокел има лијепу перспективу, али новац је лимитирајући фактор у професионалном спорту - истиче тренер Иво Донковић.

Друго мјесто Бокела је потврда да се клуб из Котора налази у врху друголигашког југа који ће наредне сезоне имати још јачу конкуренцију, јер долазе Рудар и Могрен, па ће и то повлачити интересовање за такмичење у овом рангу. У Бокелу, с тога, знају да већ наредних дана морају ковати планове за све што предстоји.

Д. ДАВИДОВИЋ

МОРНАР ПЕТИ

● Најефикаснији Баранин, млади центарфор Милош Балац са 14 постигнутих голова

Фудбалери Морнара су поразом од Челика у Нишкој (0:2) окончали овогodiшње такмичење у Другој лиги Југ, горња половина табеле. У међувремену, Сарић и Мајић су пронашли друге средине. Читаво првенство Морнар је играо по систему топло-хладно, једно полувирије добро, друго лоше. Постао је само један екстремно добар резултат и то када је савладао (2:0) Будућност у Подгорици. Готово све остало било је на нивоу просјека.

Штета, резонују овдашњи (бројни) пријатељи фудбала, јер идуће сезоне друголигашки Југ биће знатно јачи него ове године. Будућност је после двије године таворења, коначно, требало да озбиљно крене у поход на Прву лигу, гдје јој је по свим параметрима мјесто, а прволигашке амбиције, свакако ће гајити и Рудар, Мо-

видјело се да од тог посла нема ништа и да је плафон Морнара, и у овако слабој Другој лиги Југ, горња половина табеле. У међувремену, Сарић и Мајић су пронашли друге средине.

Читаво првенство Морнар је играо по систему топло-хладно, једно полувирије добро, друго лоше. Постао је само један екстремно добар резултат и то када је савладао (2:0) Будућност у Подгорици. Готово све остало било је на нивоу просјека.

Штета, резонују овдашњи (бројни) пријатељи фудбала, јер идуће сезоне друголигашки Југ биће знатно јачи него ове године. Будућност је после двије године таворења, коначно, требало да озбиљно крене у поход на Прву лигу, гдје јој је по свим параметрима мјесто, а прволигашке амбиције, свакако ће гајити и Рудар, Мо-

грен, Бокел, можда и Јединство, Младост и други клубови.

У овогodiшњем првенству Морнар је остварио 13 победа и осам неријешених игара, а забиљежио је и 12 пораза, уз позитивну гол-разлику 44:35. Најефикаснији играч био је млада центарфор Милош Балац (21) са 14 постигнутих голова. Он је са Арсићем из Бокела подијелио четврто мјесто на листи најбољих стријелаца друголигашког Југа.

Ова сезона афирмисала је неколико младих фудбалера Морнара пред којима је лијепа перспектива. Предводи их стандардни првотимац Никола Франковић омладинца који је предводио своје другове и у финалу омладинског купа Србије и Црне Горе, против Војводине у Београду.

М. Вујовић

ПОСЛИЈЕ УСПЈЕХА У ЦРНОГОРСКОЈ ЛИГИ

ГРБАЉ НОВИ ДРУГОЛИГАШ

У суботу 24. маја било је весело на стадиону, крај Јадранске магистрале-Грбаљ је званично постао првак Црногорске лиге и нови члан Друге савезне лиге-Југ. Радост, пјесма, загрљаји, честитке тренеру Милораду Маловразићу свим играчима, председнику клуба Миливоју Латковићу, затим клупским функционерима Гојку Донковићу, Радовану Маринковићу, Станку Дракуловићу и другима. Пјесма је одзвјављала стадионом и даље, широм Грбља, јер, Грбаљ је нови друголигаш!

Нијесам вјеровоа у овај успјех и зато је сада радост свих нас тако велика. У овом тренутку слава захваљујем свима који су помогли да Грбаљ стигне до циља. Наш клуб су одржали и помогли пријатељи клуба, прије свега Грбљани, који нијесу жалили средства да се одржи клуб који је првак Црне Горе. Сада нам предстоје нове обавезе. Морамо организовати Скупштину клуба, утврдити даље планове и чим прије кренути у извршавање нових обавеза.

Јер, биће доста посла а вријеме брзо пролази. Но, овај успјех, свакако, остаће упамћен као велики у историји нашег клуба - ријечи су председника ФК Грбаљ Миливоја Латковића.

Тим Грбља био је, током сезоне, често у прилици да игра, и то ефикасно и допадљиво, привуче на трибине стадиона поклонице фудбала. Играо је Грбаљ, у неким утакмицама, толико допадљиво и ефикасно да су многи могли да им позавиде. Али, када је стигао финал првенства и оне утакмице које се „морају“ побједити, онда је било и по мало „грча“, а то је разумљиво, јер најтеже је играти када је победа императив. Ипак, Грбаљ је сигурно био најквалитетнији тим у лиги, а и приказана игра била је на високом нивоу - допадљива, игра са уиграним комбинацијама и често головима који су се памтили.

Када сам ангажован за тренера, Управа је тражила да обезбиједим опстанак у лиги али, видео сам да имамо играче и за нешто више

а након појачања у зимском прелазном року кренули смо, отворено, у трку за прво мјесто и показали да смо најбољи. Са одређеним појачањима, вјерујем да и у Другој лиги можемо имати тим који неће играти, у тој конкуренцији, само једно љето. Радост је, ето, заслужено стигла на крају - распричао се тренер Милорад Маловразић који је током сезоне био скроман, па и „шкрт“ у изјавама. Држао се оне девизе да то што има да каже, морају показати играчи на терену и то је Грбаљ, заиста, на прави начин и показао.

Фудбалски Грбаљ је усталасан. Предстоји, наравно, доста посла а и нових дербија у будућој лиги. Јер, са подручја Јужне фудбалске регије, у наредној сезони, играће у истој Другој лиги-Југ Бокел, Могрен, Петровац, Морнар и Грбаљ... Биће ту ривалитета који само може да подигне интересовање за фудбал у свим срединама, а у Грбљу, посебно...

Д. Давидовић

ПЕТРОВАЦ И ДАЉЕ ДРУГОЛИГАШ

● Побједом против Забјела у последњем колу Петровчани ојери друголигашки статус
● Након више од 600 одиграних утакмица, од којих 496 у прволигашкој конкуренцији, а осталих 104 у друголигашкој, Душко Влаисављевић се активно игра на утакмици са Забјелом опростио се Душко Влаисављевић

И наредне сезоне на стадиону Под малим брдом љубитељи фудбала у Петровцу гледаће друголигашки фудбал. Освајањем шестог мјеста на крају првенства фудбалери Петровца испунили су постављени план. Међутим, прије почетка трећег дијела првенства у Другој фудбалској лиги - Југ, Петровчани су се надали да ће се на крају друголигашког надметања зауставити на петом, у клубу су га називали, историјском мјесту. У завршном дијелу шампионата изабраници тренера Душка Влаисављевића играли су испод својих могућности поготово са екипама из доњег дома табеле.

Просто је несхватљиво како смо лако препуштали бодове, и то на нашем терену, екипама које су реално лошије од нас. По броју створених, а нереализованих стопостотних прилика

без премца смо у лиги. На другој страни против водеће екипе играли смо одлично и у међусобним сусретима имамо најбољи скор током читавог првенства. Када све сагледам сигуран сам да се радило о кризи резултата, а не игре. Просто је нејевероватно шта смо све промашили, рецимо, против Искре у Петровцу - прокоментарисао је игре својих изабраника тренер Душко Влаисављевић.

Опстанак у друголигашкој конкуренцији: Масловарић, Вранеш, Вујовић... морали су ојерити у последњем колу против последње екипе на табели Забјела. Пораз је значио и опрштај од друголигашке конкуренције. На утакмици која је имала и свечаски карактер фудбалери са стадиона Под малим брдом рутинском игром забиљежили су убједљиву побједу (3:1)

Табела:

1. Ком	33	23	7	3	65:26	76
2. Бокел	33	20	4	9	54:28	64
3. Будућност	33	15	10	8	46:29	55
4. Младост	33	15	8	10	45:33	53
5. Морнар	33	12	8	12	44:35	47
6. Петровац	33	13	6	14	36:34	45
7. Челик	33	10	14	9	44:39	44
8. Јединство	33	12	7	14	50:45	43
9. Језеро	33	12	7	14	34:40	43
10. Ловћен	33	9	10	14	43:45	37
11. Искра	33	7	7	19	18:53	28
12. Забјело	33	4	2	27	20:92	14

Койчаке о клин - Душан Влаисављевић

и продужили друголигашки статус.

Сигурно је да ће 25. мај 2003. године ући у анале нашег фудбала. Наиме на утакмици против Забјела од активног играча опростио се Душко Влаисављевић, рекордер по броју одиграних званичних утакмица. Од 496 одиграних првенствених прволигашких утакмица, играјући у дресовима: Будућности, Хајдука из Сплита, Челика из Зенце, Земуна, Рада и Могрена Влаисављевић држи апсолутни рекордер на просторима бивших југословенских држав. Осим тога играјући у друголигашкој конкуренцији у дресу Петровца и Бокела, као и у Републичкој лиги у Челику из Ниша и Петровцу, Душко Влаисављевић одиграо је још близу 150 нових утакмица.

Драган Кларич

МАРКЕТИНГ

КНЕЗ МИЛОШ АД

БУКОВИЧКА БАЊА - АРАНЂЕЛОВАЦ

ПРОДАЈНИ ЦЕНТАР

БУДВА

МИНЕРАЛНА ВОДА

СОКОВИ

ПИЋА ДРУГИХ ПРОИЗВОЂАЧА

Продајни центар у Ластви грдањској
ТЕЛ. (086) 451-297, ФАКС 452-518

Дисконт у Будви, ЦДС Подкошљун
ТЕЛ. (086) 452-378

BUDVA

SCI

VAŠ PARTNER

SHOP COMMERCE INTERNATIONAL

JUGODRVO RADANOVICI (082) 325-271
RK "KAMELIJA" KOTOR (082) 325-682
RK "BEOGRAD" BIJELO POLJE (084) 32-350

U SALONIMA NAMJEŠTAJA:

- SPAVAĆE SOBE
- GARNITURE
- KUHINJE
- TEPIŠI I ITISONI
- KANCELARIJSKI NAMJEŠTAJ
- LUSTERI I BIJELA TEHNIKA

ZA GOTOVINSKO PLAĆANJE 5-10% POPUSTA
KREDITI NA 12 MJESECI BEZ UČEŠĆA

VAŠ SCI BUDVA

Do o "Elektrojug" Vila

PINKI

Samo za vas 365 dana u godini!

EKSKLUZIVNO

KVALITETNO

JEDINSTVENO

*smještaj *rođendani
*ishrana *svadbe
*nac. kuhinja *pos. ručkovi

www.vilapinki.co.yu

086/452-300

086/451-344

Konoba DONNA

Konoba Donna je tokom 30 godina
tradicije postala simbol dobrog ukusa za
ljubitelje ribljih specijaliteta.

Telefon za rezervacije:

086/ 451-531

069-330-332

U srcu gradske luke.